

קונטרס

שערי יוסף

בהל' חול המועד

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

קונטרס

שערי יוסף

בהל' חול המועד

הצעיר באלפי ישראל

יוסף (בלאמו"ר חיים בנימין שליט"א) אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

ניסן ה'תשפ"א

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

יו"ל

ע"י מכון "יד יוסף"

לעילוי נשמת רבי יוסף מלכא בן עישה ע"ה

*

להערות ולהוספות ולהצטרפות לרשימת התפוצה

ניתן לשלוח ל:

as0583233587@gmail.com

פקס: 036770810

או לת"ד 5161749 בני ברק

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

פתח דבר

מצינו שדנו הפוסקים האם יש דין שואלין ודורשין בחול המועד, שדעת הגרש"ז בשלמי מועד (עמ' ש"ט) וכתב שתלוי במח' הראשונים האם נאמר דין שואלין ודורשין גם בשבועות ששם יש רק הל' יו"ט או אין חובה, ואם נאמר דאיכא חובה, א"כ כן חל ע"ז דינא דשלושים יום, אלא דמ"מ איכא חובה לברר הל' יו"ט שלושים יום קודם החג. ובחוט שני (פסח עמ' ט"ו בד"ה ודעת) כתב שלפי דעת הגר"א בשאר ימים טובים צריך ללמוד גם הל' יו"ט, וכשיש חול המועד צריך ללמוד גם הל' חול המועד, וא"כ י"ל דהל' יו"ט והל' חול המועד, נכללים בדין "שואלין ודורשין שלושים יום קודם החג".

ובס"ד זיכני השי"ת לכתוב בהל' חול המועד, במשך השנים, חלק, בקונ' שיח יוסף ח"ח, ובקובץ באר התורה מס' 29 ועתה בס"ד כתבתי בזמן האחרון עוד הרבה דברים, ובס"ד התקבצו הדברים לבכדי קונטרס נפרד, ואמרתי לסדר הדברים ולהדפיסם, ומחמת קדושת המועד, לא ערכנו כאן ע"פ סדר סימני השו"ע, וכן לפי סימנים, ויהי רצון שבעזה"י תנוכל להדפיסו כראוי מתוקן ומוגה.

וזאת למודעי שכל ההלכות כאן נכתבו רק לעורר, ולא לדינא, וע"כ בכל שאלה ודין יש לשאול למורה הוראה מסומך.

ואודה לאאמו"ר שליט"א ולאמי מורתי תליט"א בכל אשר טורחים למעני, ג"כ אודה לזקני הגה"צ רבי אליהו פורת טהרני שליט"א בעמח"ס אלופינו מסובלים, אשר זיכני קוב"ה להסתופף בצילו, ולהנות מאוצר ספריו הגדול, ויהי רצון שיזכה לבריאות הגוף והנפש. ונזכה במהרה בימינו לראות במשיח צדקינו, ויקיצו כל שוכני עפר, במהרה בימינו אמן.

בברכת מועדים לשמחה

הצעיר באלפי ישראל

יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד**יוצא לאור****לעילוי נשמת זקנתי הרבנית הצדקנית****מרת עליזה עישה בת לאוני ע"ה****אשת חבר****לזקני מרן הגר"א פורת טהרני שליט"א****גלב"ע כ' שבט תש"פ*********לעילוי נשמת האשה הצדקנית אם זקני****מרת עישא אליז בת איזה אביטבול ע"ה****גלב"ע ד' תשרי תשפ"א**

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

תוכן הענינים:

- 11.....בדין ובגדרי איסור מלאכה בחול המועד
- 21.....האם מותר לשים ציציות בטלית קטן או גדול
- 21.....לשלוח מייל לקבלת גליון
- 22.....האם מותר ללמוד נהיגה בחול המועד
- 22.....מה עדיף טלפון או מייל
- 22.....לתפור את הטלית גדול בחול המועד
- 23.....האם מותר לערוך עלון בחול המועד לצורך המועד
- 23.....האם מותר להוציא כסף מהכספומט בחול המועד
- 23.....אשה ששכחה יעלה ויבוא בחול המועד
- 25.....האם מותר להפעיל מוזיקה בחול המועד
- 25.....האם מותר לנסוע ברכב שלא לצורך
- 26.....האם צריך ללבוש בגדים של יו"ט בחול המועד
- 26.....האם מותר לקנות במבצעים זולים בחול המועד
- 27.....האם מותר לכתב ברכת מזל טוב לחתן
- 27.....האם מותר לכתוב בחול המועד סכום שעות שלמד בישיבת בין הזמנים
- 27.....האם מותר לקנות בלוטו בחול המועד
- 28.....האם מותר לשטוף רכב בחול המועד
- 29.....האם מותר להחליף גלגל לרכב
- 29.....האם מותר לתקן רכב בחול המועד
- 32.....האם לנהוג חשיב מלאכה
- 33.....האם מותר לתקן מעלית
- 33.....הקלטה בטייפ ובנגן בחול המועד
- 34.....שכפול הקלטה בחול המועד
- 34.....צילום מצלמה

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

- 35.....כתיבת פתק השבת אבידה.
- 35.....תיקון פלאפון בחול המועד.
- 36.....האם מותר להשקות פרחים בחול המועד.
- 36.....האם מותר ליטול ידיים ע'ג עשבים בחול המועד.
- 37.....האם מותר לעבור דירה בחול המועד.
- 38.....האם מותר לגהץ בחול המועד לכתחילה.
- 38.....האם מותר לצוד דגים בחול המועד לתענוג.
- 39.....ספק אם צריך את הבגד האם מותר לו לכבס.
- 40.....האם מותר לכתוב שם על ספרו בחול המועד.
- 41.....אמירת מועדים לשמחה או גוט מועד.
- 41.....האם מותר להוציא מרשות לרשות בחוה"מ שלא לצורך.
- 42.....האם יש להמנע כמה שיותר מעשיית מלאכות בחול המועד.
- 43.....בדין כתיבת חידושי תורה בחול המועד והמסתעף.
- 43.....ענף א' שיטת הרשב"א בתשובה.
- 46.....ענף ב' דברי הט"ז והמשנ"ב ועוד.
- 47.....ענף ג' השיטות שמחמירים בזה.
- 49.....ענף ד' מנהג החזו"א לכתוב ומנהג הקה"י לא לכתוב.
- 50.....ענף ה' האם לכתוב בראשי פרקים.
- 52.....ענף ו' לכתוב כשקטנים לא יראו.
- 52.....ענף ז' עריכת ספר והגהת ספרים בחוה"מ.
- 55.....ענף ח' הסכמה על ספר בחוה"מ.
- 57.....האם צריך לחדש חידושי תורה גם ביו"ט ובחול המועד.
- 57.....שליחת מייל בחול המועד.
- 58.....הקלדה במחשב בחול המועד.
- 60.....הדפסה בחול המועד במדפסת.
- 63.....האם מותר לכתוב צ'ק.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

- 64..... לחתום על הדואר.
- 64..... כתיבת הקדשה לבר מצוה.
- 64..... האם מותר לעשות פאזל בחול המועד.
- 65..... האם מותר לתקן מזגן בחול המועד.
- 65..... כיבוס בחול המועד.
- 66..... כיבוס בגדי זיעה.
- 67..... איזה כיבוס אסור.
- 67..... האם מותר לנקות כתם בחול המועד.
- 68..... האם מותר לנקות כובע מאבק.
- 68..... האם מותר לתקן כובע בחול המועד.
- 69..... האם ללמד הל' כיבוס בחול המועד למסורתיים.
- 69..... מגבות ידיים ורחצה.
- 71..... בגדי קטנים.
- 72..... להוסיף בגדים.
- 73..... האם מותר לקפל את הטלית החול המועד.
- 74..... האם חול המועד הוי פנים חדשות.
- 75..... האם מותר לתלות תמונות בחול המועד (בסוכה ובבית).
- 76..... להשתמש בבגד חדש כדי שלא יכבס בחול המועד.
- 77..... בכיבוס בני קטנים יום קודם.
- 77..... האם מותר לעלות על קברי צדיקים בחול המועד.
- 78..... האם מותר לילדים קטנים צייר בחול המועד.
- 78..... הקבלת פני רבו ברגל ומה הדין בטלפון.
- 82..... האם מותר לצחצח נעלים בחול המועד.
- 85..... בדין עליה לרגל לכותל המערבי בזמן הזה.
- 89..... האם בחול המועד יש מצות שמחה וחיוב אכילת בשר ושתיית יין.
- 92..... האם מותר לשטוף את הרצפה בחול המועד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

- 93.....טבילת כלים בחול המועד.
- 94.....האם מותר לקנות כלים חדשים בחול המועד.
- 95.....האם יש איסור לבקש בקשות בחול המועד.
- 97.....האם חייבים לעשות לחם משנה בחול המועד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

בדין ובגדרי איסור מלאכה בחול המועד

לכבוד ידידי ..... שליט"א

הנה לענין השאלה הראשונה ששאלת מה המקור לחשוש מהדלקת אור המנורה שלא לצורך, ושיש לחשוש לזה, הנה קודם נצטרך לבאר מה המקור וגדר איסור עשיית מלאכות בחול המועד.

איתא בגמ' במס' חגיגה דף יח ע"א, א"ר יוחנן אלא מעתה חג האסיף אי זהו חג שיש בו אסיפה הוי אומר זה חג הסוכות אימת אילימא ביו"ט מלאכה ביו"ט מי שרי אלא בחולו של מועד חולו של מועד מי שרי אלא חג הבא בזמן אסיפה הכא נמי חג הבא בזמן קצירה מכלל דתרווייהו סבירא להו דחולו של מועד אסור בעשיית מלאכה מנהני מילי דתנו רבנן את חג המצות תשמור שבעת ימים לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר אינו צריך קל וחומר ומה ראשון ושביעי שאין קדושה לפניהן ולאחריהן אסור בעשיית מלאכה חולו של מועד שיש קדושה לפניהן ולאחריהן אינו דין שיהא אסור בעשיית מלאכה ששת ימי בראשית יוכיחו שיש קדושה לפניהן ולאחריהן ומותרין בעשיית מלאכה מה לששת ימי בראשית שאין בהן קרבן מוסף תאמר בחולו של מועד שיש בו קרבן מוסף ראש חדש יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה מה לראש חדש שאין קרוי מקרא קדש תאמר בחולו של מועד שקרוי מקרא קדש הואיל וקרוי מקרא קדש דין הוא שאסור בעשיית מלאכה תניא אידך כל מלאכת עבודה לא תעשו לימד על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי ר' יוסי הגלילי רבי עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר אלה מועדי ה' וגו' במה הכתוב מדבר אם בראשון הרי כבר נאמר שבתון אם בשביעי הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר אלא בחולו של מועד ללמדך שאסור בעשיית מלאכה תניא אידך ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' מה שביעי עצור אף ששת ימים עצורין אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששת ימים עצורין בכל מלאכה ת"ל וביום השביעי עצרת השביעי עצור בכל מלאכה ואין ששה ימים עצורין בכל מלאכה הא מסרן הכתוב אלא לחכמים לומר לך איזה יום אסור ואיזה יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו מלאכה מותרת ע"כ דברי הגמ' במסכת חגיגה.

ונחלקו הפוסקים באריכות גדולה האם איסור מלאכה בחול המועד הוא מדאורייתא או מדרבנן, הנה הרי"ף בריש מסכת מועד קטן הביא דברי הגמ' במס'

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

חגיגה דף יח ע"א, וכתב שמשמע מדברי הגמ' שמלאכת חול המועד אסורה מה"ת, וכן מוכח מדברי הירושלמי במו"ק (פרק ב' הלכה ג') וכן הביא במגיד משנה ריש פרק ז' מהל' יו"ט.

ומרן הב"י בסימן תקלו כתב דאף שהרי"ף העתיק דברי הגמ' במס' חגיגה מ"מ לא ס"ל דהוי דאורייתא אלא הוי איסור מזרובנן וקראי אסמכתא בעלמא, ובסמ"ג (לא תעשה עה) כתב דאיסור מלאכה הוי מזרובנן, וכתב כן בשם הבה"ג, והוכיח כן מדברי הגמ' במס' מגילה דף כב ע"ב ימים שאין בהם ביטול מלאכה לעם וכו' עי"ש, וכן שיטת רבינו תם, עי' עוד בתוס' בחגיגה שם. וכן כתבו התוס' בע"ז דף כב ע"א בשם רבינו תם, וכן כתב רבינו גרשום בפירושו לבכורות (דף לד ע"ב) וכן כתב המאירי דף ב' ע"א במסכת מועד קטן, וכן מוכח מדברי הרשב"ץ במגן אבות עמ"ס אבות (פרק ג' משנה יא) המבזה את המועדות וכו' וכתב שם שמלאכת חול המועד לא נאסרה מן התורה. וכן שיטת הטור בסימן תק"ל, וכן פסק הרא"ש במועד קטן פרק א' סימן א', וכן עוד שיטות מן הראשונים.

אולם השאילתות בפרשת וזאת הברכה (שאילתא קע) וכן בהלכות גדולות ובספר האשכול (ח"ב עמ' קמג) הביאו את דברי הברייתא בחגיגה וכתבו שמשמע שס"ל לרי"ף ולשאילתות שאיסור מלאכה הוא מן התורה, שאל"כ לא היה להם להביאם כיון שאינו מן התורה, ודלא כמ"ש הב"י בדעת הרי"ף.

וכן משמע מדברי הרמב"ן בתחילת מועד קטן כותב ומכל הני שמעינן בהדיא דאיסור מלאכה בחולו של מועד תורה היא עכ"ד, ועוד כתב שם: והשתא קשיא לן מה שאמרו בירושלמי א"ר אבא בר ממל אלו היה לי מי שנמנה עמי... והתרתו שיהיו עושין מלאכה בחולו של מועד כלום אסרו לעשות מלאכה בחולו של מועד אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ויגעין בתורה, ואלו (אין 1) אוכלין ושותין ופוחזין, אלמא דרבנן היא, וי"ל שמן התורה מלאכת אוכל נפש לצורך היום מותרת ביום טוב, וכן מכשירין, ובחולו של מועד הותר יותר כל מלאכה שהוא לצורך, ובאו חכמים ואסרו בזה מלאכת אומן, וכן בדבר האבד כל שבני אדם חושבין אותו להפסד וטורחין בו משום כך מותר מן התורה, וזהו מסרן הכתוב לחכמים זופתין כוזא ואין זופתין חביתא, והם הוסיפו לאסור בטריח. ובאלו א"ר בא שאלו מצא להושיב ב"ד על כך היה מתיר מלאכות הללו כדי שיתעסקו בהן ולא יהיו בטלים, שהבטלה מביאה אותן לידי פחזות, הא עיקר חולו של מועד ודאי תורה היא. וגם זה כפתור ופרח, עכ"ד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ולמעשה נמצא דעת הרא"ש והרמב"ם דהוי מדרבנן, וכן לדעת הרי"ף לשיטת הב"י, וכמו שנמשכו אחריו הרבה פוסקים וכמו שמבואר בשו"ת הרידב"ז (חלק ד' סימן ח') וכן בשו"ת גינת ורדים (חאו"ח כלל ג' ר"ס ז') וכן בעוד פוסקים ע"י בחזון עובדיה יו"ט עמ' קס מה שהאריך בזה.

והנה יש שהטילו פשרה בפלוגתא אם איסור מלאכה בחול המועד הוא מדרבנן או מדאורייתא, שעיקר איסור מלאכה בחול המועד הוא מדאורייתא כשאין המלאכה לצורך המועד ואינו דבר האבוד אבל כשהיא לצורך המועד מותרת מן התורה אפילו ע"י אומן ובדבר האבד מותר אפילו ע"י טירחא יתירה וחכמים אסרו חלק ממלאכות אלו.

כן מבואר בדברי הרמב"ן בסוף מועד קטן והרשב"א ספ"ק דע"ז, והובא במגיד משנה (שם) ובנמוקי יוסף (ריש מסכת מועד קטן) וכן הסכים בחידושי הרשב"א ריש מועד קטן, וזה נסתר קצת ממש"כ בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן תרצ) שכתב שמלאכת חול המועד אסורה מה"ת.

והנה לענין דינא פסק מרן השו"ע בסימן תקל סעי' א' חול המועד אסור בקצת מלאכות ומתיר במקצתן, וכתב בהג"ה לפי צרך הענין שהיה נראה לחכמים להתיר ע"כ, והנה הכא גם השו"ע מסכים לדברי הרמ"א וכמו שמבואר בדברי הבית יוסף שאיסור מלאכה בחול המועד הוא מדאורייתא אלא שהתורה מסרה לחכמים להתיר וכמו שכתב ברמ"א בהג"ה. (ומה שהתירו לצורך המועד הוא חמש דברים, א' דבר האבד אם לא יעשנו ילך לאיבוד, ב' צרכי המועד, ג' פועל שאין לו מה יאכל, ד' צרכי רבים, ה' מעשה הדיוט אפילו בשביל יחיד).

ויש לדון מה גדר איסור מלאכה בחול המועד האם הוא משום הטירחא או דלמא משום איסור מלאכה, הנה בפשטות מדברי רש"י שם במס' חגיגה משמע דעיקר האיסור הוא משום עשיית מלאכה, וכמו שמשמע בלשון הגמרא, דהוא דין משום מלאכה, אולם יש להוכיח מדברי הגמ' במועד קטן דף יט לעמנין משלחין וכו' ומשמע דעיקר האיסור הוא משום טירחא, וכן משמע שם בדברי הגמ' בדף כא שהאיסור לעשות מלאכה בחול המועד הוא משום טירחא אולם במקום פסידא שרו רבנן.

אולם כבר הבאנו בקונטרס שיח יוסף ח"ב (עמ' 18) שכבר כתבו התוס' שם במס' מועד קטן דף יב ע"ב, מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים. פירש בתוספות הרב דבאסיפת פירות איכא מלאכה כדאמרין פרק אין דורשין (חגיגה יח.) גבי חג

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האסיף אסיפה במועד מי שרי ואיני יודע מה מלאכה וצריך עיון אי טרח בלא מלאכה אסיר כי היכי דאסירי בפרקמטיא ולקמן בשמעתין (דף יג) אמר מועד משום . טירחא ולא טירחא הוא ושמא היינו דוקא בדבר שהוא מלאכה עכ"ד, והיינו דלא נאסר אלא דוקא מלאכה דאיכא בהא טירחא.

וכן מבואר בספר היראים (סימן שד) וז"ל: ובפירוש רבותי מצאתי דאיסור מלאכה חולו של מועד דאורייתא מכל מקום למדנו מדתלי תלמודא איסור מלאכה חולו של מועד בטירחא למדנו דלא מיתסרא אלא מלאכת טורח הלכך הלואות ומלאכה מועטת בביתו מותרת וכו' עכ"ל. וכן מבואר בשו"ת תרומת הדשן (סימן קנג) וכן בשבולי הלקט (סימן רכה) והביאם בביה"ל (סימן תקמה סעי' ה' ד"ה ואפילו),

וכן פסק מרן הב"י (סימן תק"מ) שמותר ליטול גבשושית שבבית כיון שהוי מלאכה דליכא ביה טירחא ורק מלאכה דאיכא ביה טירחא אסור, וכמו שכתבו בפסקי התוס' (פ"ק דמו"ק). וכן כתבו בסמ"ג ובסמ"ק וכן מבואר בדברי הגהות מיימוניות בשם ספר המצוות דאע"ג דמלאכה גמורה היא ואינה דבר האבד שרי בחול המועד כיון שאינה מלאכה של טורח עכ"ל. ומוכח דכל האיסור הוא משום הטירחא ולא משום המלאכה. וכן נראה דס"ל באשל אברהם בוטשאטש (סימן תקמ) לענין נטילת גבשושית המותרת משום אין בה טירחא כלל, ומוכח דכל האיסור הוא משום טירחא, וכן מבואר להדיא בדברי הערוך השולחן (סימן תקמה סעי' יב).

וכן פסק מרנא החזו"א (סו"ס קלה או"ח) שרק עבודת עמל וטורח אסורה אבל מלאכה דאורייתא שיש בה טורח מועט שרי. וכן בספר קרן אורה ביאר בדעת הרמב"ם שמלאכת חוה"מ מן התורה ואסורה כדי שלא יהיה כימי החול עי"ש והיינו שטורח כמו בימי החול.

והנה במשנה ברורה (סימן תק"מ סק"ז) הביא דברי הבית יוסף שמוכח מדבריו שאין להתיר מלאכה בחול המועד גם כשאין בה טירחא אלא רק כשיש בזה צורך המועד, ומוכח דלא פסקינן הכי להלכה, וכן מבואר בדברי הפרי מגדים (שם א"א סק"ה), וכן כתב גם בחיי אדם (כלל קי סעי' יא) שכותב שאסור לקשור או להתיר שלא לצורך.

וכן מסופר על מרן החזו"א בספר אורחות רבינו (ח"ב עמ' קכא) שהיה מחמיר שלא ליטול ידיו על גבי זרעים וכשהיה יוצא מביתו בחול המועד היה בודק כיסו

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

לפני יציאתו שלא יהיה בהם דבר שאין לו בהם צורך כלל. אולם ראה (או"ח סימן קלה וכן הובא באורחות רבינו עמ' קכ) שיש להחמיר בעשיית מלאכה בחול המועד, "מפני שהעם מזלזלין בעשיית מלאכות בחול המועד לכן צריך להחמיר עליהם ביותר". ואין זה סותר, והיינו שכל מה שיש להחמיר רק מחמת כן. וכן מרן שר התורה שליט"א מחמיר בזה, ולא רק הדלקת האור סתם בחוה"מ, אלא כל המלאכות האסורות בשבת, וכגון לחתוך נייר, להוציא במקום שאין עירוב, לקשור קשר ע"ג קשר ועוד כיוצ"ב. (והוסיף לי ידידי הגאון רבי נסים יחיאל בן שמעון שליט"א, שידוע מה שכתב האליה רבה (סי' תצב) שמתענים תענית בה"ב לאחר חג הסוכות וחג הפסח, משום שהעולם מזלזלים בקדושת חול המועד, ומה"ט לא עושים תענית בה"ב לאחר חג השבועות, כי אין בחג זה חוה"מ).

וכן מבואר כבר בספר עמודי אור (סימן לה) שיש להמנע מהוצאה שלא לצורך, כי עדיף שלא להרבות במלאכה, והובא שם באורחות רבינו (שם) שאמרו כן למרן החזו"א ונהנה מאוד.

וכן מבואר בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סימן צט) שיש להחמיר בעשיית מלאכה שלא לצורך, ועי"ש שכתב שכן משמע בשו"ת המבי"ט (ח"א סימן רנ), והנה מנהג העולם שאין להחמיר בזה, ומ"מ עי"ש שכתב שדברים שנשארים בכיסו אין לאסור משום דהוי דבר שאינו מתכיון ולא אסרו אף החול המועד, אף שזה פסיק רישיה, ובפרט לפי דעת הרבה פוסקים דשרי אף בשבת פסיק רישיה דלא ניחא ליה בדרבנן, וכן מבואר בשו"ת באר משה (ח"ז סימן מב) וכן במועדים וזמנים (ח"ד סימן רצח, ח"ז סימן קנד) וכן הביא בספר חול המועד כהלכתו (פ"ב הערה ח') מהגרמ"ש קליין שליט"א.

ולענין הוצאה וטלטול ראה בשו"ת שבט הלוי (חלק ו' סימן סח) כותב להתיר הצואה וטלטול בחול המועד מחת שאיתא במאירי במסכת מועד קטן (דף יח ע"ב) להתיר, וכמו שכבר מבואר בישועות יעקב (סימן תרכ"ט), וכתב שם שמה שכתב בביה"ל (סימן תקלו ד"ה ומותר) לאסור הוצאה היינו במקום שיש בו טירחא שאז אין להתיר אלא לצורך המועד.

והנה מה שהבאנו מהחזו"א ועוד דיש להחמיר הנה בספר חול המועד כהלכתו (שם הערה כה) מביא מה ששמע מהגרשז"א שאין שום סברא לאסור הדלקת גפרור בעלמא, ועי"ש שכתב לחלק בין עשיית מלאכה שיש בה טירחא או לא

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

עיי"ש, ומ"מ מדברי מרן החזו"א זה המקור למה ששאלת מה המקור שיש ענין שלא להרבות במלאכה.

והנה במה שכתבת לענין עשיית כושר בחולו של מועד הנה עיקר חול המועד הוא לעסוק בתורה, וכמו שהביא באורחות חיים (ח"א הלכות חולו של מועד): "ירושלמי א"ר אבא בר ממל אלו היה מי שיתמנה עמי התרתי שיהיו עושין מלאכה בחוה"מ כלומר שאין איסור לעשות מלאכה אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ושמחין ויגיעים בתורה ואינן אוכלין ושותין ופוחזין. נראה מדעת זה החכם שאיסור גדול בשחוק וקלות ראש יותר מעשיית מלאכה וכן האמת כי מי שעוסק במלאכה עוסק בקיום העולם והיא מצוה גדולה שכן מצינו בונה בית ונוטע כרם שחוזר מעורכי המלחמה ממלחמת אויבי השם לפי שעוסק ביישובו של עולם. וכוונת התורה בנתינת המועדות והראייה לפני השם כדי להדבק ביראתו ובאהבתו ולעסוק בתורתו התמימה וילמדו ליראה את השם הנכבד והנורא מן החכמים והחסידים העולים לראות את פני האדון ה' אלקי ישראל ג' פעמים בשנה." (וכן הביא בכל בו) סוף סימן ס': (ואף על פי שאכילה ושתייה במועדות בכלל מצות עשה לא יהיה אדם אוכל ושותה כל היום אלא כך יעשה בבקר ישכים לבית הכנסת ויתפלל עם הצבור שמתפללין וקורין בתורה בענין היום וחוזרין לבתיהם ואוכלין, והולכין לבתי מדרשות ושונים עד חצי היום ואחר חצי היום מתפללין תפלת מנחה וחוזרין לבתיהן ואוכלין שאר היום עם הלילה, כשאדם אוכל ושותה ושם ברגל לא ימשך ביין ובשחוק ובקלות ראש שזה ודאי אינה שמחה רק הוללות וסכלות ולא נצטוינו רק על השמחה שיש בה עבודת יוצר הכל, שנאמר (שם כח, מז) תחת אשר ללא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב הא למדת שהעבודה בשמחה לא מתוך שחוק וקלות ראש ושכרות. ירושלמי אמר ר' אבא בר ממל אלו היה מי שימנה עמי התרתי שיהיו עושין מלאכה בחולו של מועד כלום אסור לעשות מלאכה אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ושמחים ויגיעים בתורה ועכשיו אוכלין ושותין ופוחזין, נראה מדעת זה החכם שאיסור גדול בשחוק ובקלות ראש יותר מעשיית מלאכה, וכן האמת כי מי שעוסק במלאכה עוסק בישוב העולם והיא מצווה גדולה, שכן מצינו בונה בית ונוטר כרם שחוזר מעורכי המלחמה אויבי השם לפי שעוסק ביישובו של עולם, וכוונת התורה בנתינת המועדות והראייה לפני השם כדי להדבק באהבתו וביראתו ולעסוק בתורתו התמימה, ולמדו ליראה את השם הנכבד והנורא מן החכמים החסידים העולים לראות פני האדון ה' אלוהי ישראל שלש פעמים בשנה". והביאוהו בא"ר (סימן תקל, א) ובמשנ"ב (שם סק"ב) ובדעת תורה (שם סק"א) ובכף החיים (שם סק"ה).

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

והנה במרדכי (מו"ק סי' תתנג) בהגהה בשם אגודה (מו"ק יג, ב), הוסיף על דברי רבי ממל בירושלמי, "מכאן שטוב לעסוק בתורה בחול המועד". ובמהרי"ל (מנהגים, חול המועד א): "... וכן אמר מהר"י סג"ל נמי דאסרו מלאכה כדי שיהיו פנויים לעסוק בתורה, ולכך התירו נמי דבר האבוד כדי שלא יצטער על אבודו ויבטל את למודו".

ובערוה"ש (תקלט, ד) בביאור איסור מסחר שאע"פ שהוא שבות אסור כדי שלא יבטל שמחת יו"ט ולימוד התורה כתב, "ובכלל שמחת יו"ט לעסוק בתורה, דהא אפילו ביו"ט בעינן חציו לה' וכל שכן במועד, ואם יהיה במשא ומתן לא יהנה משמחת יו"ט וגם לא יעסוק בתורה".

והנה בתהילים (עה, ג) "כִּי אֶקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט". ובמאירי: "ויש מפרשים כִּי אֶקַח מוֹעֵד, שהם דברי העם הנבחר כשיצא מן הגלות, כלומר כשיגיע הזמן שיהיו ימי בשלווה, ויהיו לי כמועד וחג, לא אוציאם לבטלה ולתענוג כהרבה משאר האומות אבל לעבודת הש", והוא עניין מִיִּשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט. ואף רבותינו דרשוהו כיוצא בזה ע"י שביתת כל יום טוב שראוי להוציא ימי מנוחה להתעסק בעבודת הא-ל ובסיפור נפלאותיו כפי עניין החג, כמו שכתב בפירוש רש"י וכמו שביארנו בקצת חיבורינו".

ובפלא יועץ (ערך חול המועד) "וידוע מאמרם ז"ל, שלא נתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה. וידוע מה שפירשו הקדמונים בפסוק כִּי אֶקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט, כי אשר יש להם טענה שאינם יכולים לעסוק בתורה מחמת טרדתם על המחיה ועל הכלכלה, חול המועד הוא תברתהון, והיא מקטע רגליהון ומחייבתן גם על זמן טרדתם, כי החול המועד עד ממהר שאין הטרדה גורם. ואם בחול המועד וכן בכל עת שהוא פנוי אינו מפנה עצמו לבטלה אלא עוסק בתורה, בא בשכרו גם על הזמן שהוא טרוד בעסקיו כאילו היה עוסק בתורה. והאיש הירא את ה', חרדה ילבש כל ימיו ויזהר מעלבונה של תורה, שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף".

ובר"י אברבנאל (נחלת אבות ג, א) "אמרו חז"ל שר' אליעזר היה דורש כל יום חול המועד ומחרף ומגדף כל מי שהיה יוצא מדרשתו ונפסקה הלכה כר' יהושע... ונכלל גם כן זה [שאינו מחלק חציו לה'] במבזה את המועדים... ולכן השטיפות במאכל ומשקה במועדי ה' ומשחקים בקוביא בחול המועד שמתוך כך באים לקנתור ומריבה ולכפירה וקללת השם, הפך מה שצותה תורה: וְשִׂמְחֶתָּ בְּחֻגֶיךָ,

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שעיקר השמחה היא בתורה, והם מתרחקים ממנה, עליהם נאמר "כי דבר ה' בזה".

ובספר סדר היום לרבינו משה בן מכיר כתב בעניין חול המועד: "הימים שבין א' של פסח ליום אחרון נקראין חול המועד, והטעם מפני שהן חול לגבי א' וז', אבל לגבי שאר ימים מועד איקרו, ולכן אין לאדם לעסוק בשום מלאכה לא גדולה ולא קטנה, ולא התירו כי אם דבר האבד ושיהיה נקל לעשות. ולא יאמר אדם כיון שאיני יכול לעשות בהם מלאכה אוכל ואשתה ואטייל ואשמח בהם, כי אין זה כוונת ה"ט והמועדים, חלילה להאמין זה והפתאים והסכלים לבם נוטה לסכלות זה. אבל האמת לא ניתנו י"ט לישראל אלא כדי שיהיו פנויים מעסקם ומלאכתם ויעסקו בתורה ובלי טרדה ובלי מחשבה והם ימי רצון ומוצלחים בלמודם. לכן אין לאדם לאבד אותו במאכל ומשתה ושינה וטיול, אלא כל א' יעמוד במקומו המיוחד לו ויעסוק במה שחננו האל י"ו, בעלי מקרא במקרא, בעלי משנה במשנה, בעלי גמרא בגמרא, ולא מפני זה תענג נפשו, אלא יאכל דברים טובים ומוטעמים וישתה כראוי לו ויישן מעט אם בר הכי הוא והרי כל זה עונג לגופו, ואח"כ שאר היום יענג נפשו העגומה אשר היא יושבת כשבויה בגלות ואין מי שיחוש לה ולתועלתה כי כולם פונים לתאות היצה"ר הגוף הנגוף כי רבים אשר אתו מאשר אתה כי היא יחידה וגלמודה דורש אין לה, אשריו ואשרי חלקו למי שנגע יראת אלוהים בלבו לדרוש אליה ולבקש עליה לסמוך אותה שלא תפול ביד מבקשי רעתה וזה כל האדם. וכל אלו הימים יש בהם תוספת קדושה ויש קרבן מוסף לכל יום וצריך כל אדם ליזהר בו כנ"ל, גם יש בהם תוספת גברא בקריאת התורה ומתוך עניינים אלו נראה שיש בהם קדושה. ואין השכל נותן שניתנה הקדושה בימים לאכול ולשתות ולנהוג בהם מנהג חול, והמתנהג בהם במנהג הזה בשגעון ינהג ועתיד ליתן את הדין ומחלל קדושת הימים ומעלתם, אבל הענין כאשר כתבתי והחכם עיניו בראשו לשקול כל הענינים כאשר כתבתי כמה פעמים".

והשל"ה הקדוש (מס' סוכה נר מצווה ל"א) מדרש האומר: "אלה הם מועדיי" - בזמן שאתם עושים המצוות ומקדשין את המועדות באסיפת העם בבתי כנסיות בשביל לעסוק בתורה, אז אומר הקב"ה "אלה הם מועדיי", ואם לאו, אומר הקב"ה: אלו אינם מועדיי אלא מועדיכם. וזהו שקיטרג אותו המין כנגד רבי עקיבא, וטען שאין ערך למועדי ישראל, שכן ריבוננו של עולם אמר בעצמו: "חודשיכם ומועדיכם שנאה נפשי, היו עלי לטורח, נלאיתי נשוא" (ישעיה א, יד). השיב לו רבי עקיבא, שאכן אם מכוונים רק להנאת הכרס, הרי שהמועדים

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שנואים. אבל כאשר המועדים מיועדים לעבודת ה', ללימוד תורה ושמחת החג, הרי מועדים אלו אהובים וחביבים.

ובספר יוסף אומץ (תתלט) "ואף שמצווה לענג חול המועד במאכל ומשתה, מכל מקום עיקר קדושתו אינו מצד הגוף רק מצד הנשמה שיש להוסיף בלימודו יותר מבשאר ימים. ובסדר היום האריך מאד בחיוב התמדת הלימוד בו, ובדף צה כשסידר סדר הלימוד לכל המועדים נתן לכל חול המועד חלק מיוחד. ובירושלמי איתא להדיא לא אסור מלאכה בחול המועד אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ועוסקין בתורה והם אוכלין ושותין ופוחזין, לכן לפחות אותם שאין להם טרדא מחמת עסקי היריד, אל יבלו העת בחול המועד בשחוק, רק בכל שעה שאפשר להם לפנות עצמם מעסקיהם, ילמדו."

ויש עוד מקורות לכך מדברי התלמוד בבלי שבחול המועד יש לעסוק בתורה וכך אנו למדים דרך אגב בכמה מקומות א' בגמ' במסכת ביצה (דף כט, א): "מעשה באבא שאול בן בטנית שהיה ממלא מדותיו מערב יום טוב ונותנן ללקוחות ביום טוב. אבא שאול אומר: אף במועד עושה כן, מפני ברורי המדות... תנא: אף במועד עושה כן, מפני בטול בית המדרש". רש"י: "שהיה חכם גדול, ובאים רבים לשאול הימנו, ובמועד רבים עוסקים בתורה, שאין טרודים במלאכה, והיה ממלאן בלילה, שאין זמן בית המדרש, כדי שיהא פנוי ביום... " וכיוצא בזה הובא בתוספתא ביצה פרק ג הלכה ח: "... אף בחול המועד עושין כן מפני ביטול בית המדרש". ופירשו מנחת יצחק ומנחת ביכורים, שבחול המועד נצרכו הרבנים להורות יותר מהרגיל ש"רבים היו עוסקים בתורה שאין טרודים במלאכה".

ב' בגמ' בסוכה (דף נג, א) "תניא, אמר רבי יהושע בן חנניה: כשהיינו שמחים שמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו. כיצד שעה ראשונה – תמיד של שחר, משם – לתפלה, משם – לקרבן מוסף, משם – לתפלת המוספין, משם – לבית המדרש, משם – לאכילה ושתיה, משם – לתפלת המנחה, משם לתמיד של בין הערבים, מכאן ואילך – לשמחת בית השואבה".

ג' בירושלמי בסוכה (פ"ה ה"ב) "א"ר יהושע בן חנניה כל ימים של שמחת בית השואבה לא היו טועמין טעם שינה כל עיקר, בתחילה היו הולכין להקריב תמיד של שחר, משם היו הולכין להקריב את המוספין, ומשם היו הולכין להקריב נדרים ונדבות, ומשם היו הולכין לאכול ולשתות, ומשם היו הולכין לתלמוד תורה,

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ומשם היו הולכין להקריב תמיד של בין הערבים, ומשם היו הולכין לשמחת בית השואבה."

וכן ראה בשו"ת משנה הלכות (חלק יא סימן תלו) נשאל אם מותר ללכת בחוה"מ לרכוב על סוסים לטיול. והשיב שאין איסור, והוסיף: "ומיהו לעצם השאלה ועוד שאלות כאלו לבי עלי דוי, כי מי זה אשר יקח הזמן מקדושת חוה"מ אשר ניתן ללמוד תורה ולקיים מצותיה ולהחליף זה ברכיבת סוסים אשר אפילו בכל השנה אינו מדרך התורה ושקר הסוס לתשועה וקרב חילו לא ימלט, הנה עין ה' אל יראיו למינהלים לחסדו (תהלים לג יז יח) וכדאי להעתיק דברי הירושלמי הובא בא"ר א"ח סי' תק"ל אות א'... וכתב הכלבו נראה מזה שאסור גדול בשחוק וקלות ראש יותר ממלאכה. וכוונת השי"ת בנתינת המועדות כדי להדבק באהבתו וביראתו ולעסוק בתורתו התמימה. וכ"כ אגודה ס"פ מי שהפך, טוב לעסוק בתורה בח"ה. ובמהרי"ל דלכך התירו דבר אבד כדי שלא יצטערו על איבודה ויבטל לימודו ע"ש."

והנה ראיתי שנשאל בזה הגאון רבי אברהם יוסף שליט"א האם יש מניעה בחול המועד ללכת לחדר כושר וענה שאין בזה שום מניעה, ומה ששאלת מצד הזיעה שיש לאסור כמו בשבת, הנה יש לדון בזה מצד הטירחא אך אדרבה יש להתיר כי יש בזה שמחה ועונג רוחני לאדם, דומיא דבחורים המתענגים בריצתם, דשרי להם לרוץ בשבת.

ובדרך אגב הוסיף עוד איזה נידון לענין שמיעת מוזיקה בימי ספירת העומר כשהוא שומא מוזיקה האם יש בזה איסור, הנה בספר אור כוכב כתב בהאי לישנא ההתעמלות במכון כושר היא מטעמי בריאות מתעמלים כדי להיות חזקים ובריאים יותר ולא באים למכון למטרת שמחה גם המוזיקה המושמעת שם אינה מיועדת להוסיף שמחה וריקודים אלא לתת קצב ורקע נעים למתעמלים לכן גם אבלים יכולים להתעמל במקום כזה אף על פי שנשמעת שם מוזיקה מתוך צירוף הדברים חשבתי לומר שישנם האנשים אשר הולכים למכון כושר בהוראת רופא וזהו הטיפול הרפואי שלהם כיוון שאין להם מקום אחר לעשות את הכושר הטיפול הרפואי בשבילם לפיכך יהיה להם מותר להיכנס למכון הכושר אף כשיש שם מוזיקה והוא שלא יהנה מכך ולכן נראה לי דעל ידי שישים על אזנו אוזניות וכר יוכל להתאמן ולעשות כושר אף במי אבלו, ועי' בשו"ת אבני דרך ח"ז סימן קסו שהביא פסק זה, והסכים עמו ע"ש שהביא דעות הפסקים בזה ודן שם באריכות ע"ש.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האם מותר לשים ציציות בטלית קטן או גדול

שאלה: אדם שיש לו טלית קטן כשירה, אבל רוצה להחליף לפתילות חדשות האם מותר להחליף בחול המועד.

תשובה: הנה בהאי דינא, איתא בשו"ע סימן תקמ"ה ס"ג, כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו וטווה על ירכו תכלת (וציצית) (ב"י) לבגדו, ואם אין לו מה יאכל וכו' ובמשנ"ב סקי"ב כתב לבגדו, אפילו להניחן בבגדו וללבשו אחר המועד וכו"ל, ולא מבואר בדברי המשנ"ב מה הטעם בזה, וראה בש"כ (פרק סז הערה קעה) שכתב שנראה מדברי הפרי מגדים (שם משב"ז סק"ד) שהטעם שבציצית מותר משום שהוא מצוה רבה, והקשה הרי בציצית אינו מקיים המצוה רק שילבשנה, ומ"ש מס"ת שאסור להגיה במועד יעו"ש, ולענ"ד אכתי י"ל מחמת דשקולה ציצית וכו', אכן בערוך השולחן (שם ס"ח) כתב שלא התירו אלא תפילין ומזוזות שהם חובת הגוף ואם לא יקיים המצוה עובר בעשה אבל כתיבת ספרים וכן עשיית ציצית לא התירו שלא לצורך המועד כי אינו חובה ללבוש בגד עם ד' כנפות, עכ"ד, וכן הוא דעת הב"ח, אולם למעשה במשנ"ב מתיר בזה, וא"כ כ"ש היכא שילבש את הבגד במועד עם ד' כנפות מהודרים, ואף שבפרי מגדים (א"א סק"ז) שמשמע מדבריו שאין לטוות חוטי ציצית כדרכו אפ' לעצמו אם לא לצורך המועד יעו"ש. מ"מ במשנ"ב לא כתב דין זה, וכן בנ"ד כתב להתיר בשו"ת באר משה (ח"ז סוס"י לה) יעו"ש, וכתב להביאו בס' בס' שער המועדים קיצור הל' חול המועד עמ' קפט יעו"ש. והגר"א שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין, רבה של שכונת גילה בירושלים עיה"ק תובב"א כתב לי בזה"ל: מותר.

לשלוח מייל לקבלת גליון

שאלה: האם מותר בחול המועד לשלוח מייל הצטרפות לגליון שיקבלו לאחר המועד

תשובה: לכאורה נראה שאסור, אבל אם יקבלו במועד שרי, אולם ששאלתי להגאון רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א בהאי לישנא: האם מותר לשלוח מילת "הצטרפות" לרשימת תפוצה של גליון ועלון תורני, כתב לי בזה"ל: דואר אלקטרוני מותר במועד, שהרי "אותיות פורחות באוויר" ואין כאן הדפסה. עכ"ד. וכן כתב לי הגר"א שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין, רבה של שכונת גילה בירושלים עיה"ק תובב"א כתב לי בזה"ל: מותר.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האם מותר ללמוד נהיגה בחול המועד

שאלה: האם מותר ללמוד נהיגה בחול המועד.

תשובה: לכאורה היה מקום לדונו כדבר האבד כי הרי יכול לזרז את הרישיון וי"ל דאם בשביל פרנסה שלו אולי יש להתיר, וכן כתב להתיר בספר חול המועד כהלכתו (פרק ז' אות עא) כתב שאם יפסיד בכך מותר. אולם יש שכתבו שסו"ס כיון דאין הפסד עתה אסור, אולם הראוני תשובת הגר"א יוסף שליט"א שמותר ללמוד נהיגה כיון דאינו מלאכה. והגר"ב חותה שליט"א כתב לי בזה"ל: אם נהנה מהנהיגה או שחושש שיפסיד לימודו אם יעשה הפסקה נראה להקל עכ"ד. וכן כתב לי הגר"א שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין, רבה של שכונת גילה בירושלים עיה"ק תובב"א שיכול ללמוד נהיגה בחול המועד.

מה עדיף טלפון או מייל

שאלה: האם עדיף בחול המועד להשתמש בפלאפון או במייל, כיון דהוא פחות מלאכה?

תשובה: הנה יסוד השאלה יש לדון במה שהובא בס' הזכרון מבקשי תורה (חול המועד עמ' תעד) שהביאו בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שעדיף לדבר בטלפון מאשר לכתוב במכתב, יעו"ש, וא"כ יש לדון דאפשר דכ"ז כתיבה ביד, אבל כתיבה במחשבה יותר קילא, ולא הוי כתיבה אמיתית, ונראה לענ"ד דאם הוא פחות טירחא במייל שרי, וכתיבה בשיטה עיוורת אינו חשיב מלאכת אומן, דהוי רק הרגל.

והגר"ב חותה שליט"א כתב לי בזה בהאי לישנא: בהבנה שלי איני רואה הבדל בעצם המלאכה לכאורה עכ"ד. וכן כתב לי הגר"א שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין, רבה של שכונת גילה בירושלים עיה"ק תובב"א כתב לי בזה שאין הבדל.

לתפור את הטלית גדול בחול המועד

שאלה: אם הטלית גדול נקרע כטפח באמצעו האם מותר לתופרו בחוה"מ.

תשובה: מותר, ע"פ מש"כ בשו"ע סימן 9 ס"ג, כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו וטוה על ירכו תכלת (וציצית) (ב"י) לבגדו, ואם אין לו מה יאכל וכו' וכמשנ"ב

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

סקי"ב כתב לבגדו, אפילו להניחן בבגדו וללבשו אחר המועד יעו"ש, וכ"ש בכה"ג, אך נראה דלא יעשה מעשה אומן. והגר"א שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין, רבה של שכונת גילה בירושלים עיה"ק תובב"א כתב לי בזה"ל: אם הוא צורך המועד מותר.

האם מותר לערוך עלון בחול המועד לצורך המועד

יש לדון האם מותר לערוך עלון תורני בחול המועד, בעריכה פשוטה, כדי לזכות את הרבים בדבר ה' זו הלכה, וכ"ש בהל' חול המועד, וי"ל דכל שאינו מעשה אומן אלא רק עריכה בווד, וכן כתב לי הרה"ג ישראל אברהם קלאר שליט"א שכן הורו לו כמה רבנים.

האם מותר להוציא כסף מהכספומט בחול המועד

נשאלתי האם מותר להוציא כסף, ולענ"ד פשיטא שמותר אם זה לצורך המועד, וכן מצאתי תשובת הרה"ג אושרי אזואלי שליט"א, להתיר בזה מב' סיבות. א. כתיבה הדיוט (כתיבה פשוטה) שהיא לצורך המועד שמותר לכתוב (ראה ש"ע סי' תקמה וכ"כ בחוט השני חול המועד עמ' רמט). וגם כאן הוי צורך המועד שנצרך לכסף ב. יש שכתבו שבכלל לא חשיב כתב שלא נרשמים אותיות אלא בזכרון ואפשר למחוק ולתקן ברגע לא נחשב לדבר של קיימא שנאמר שיש כאן מלאכה [ודומה ללוחות של שעוה שמותר לכתוב וכמו שכתב הרמ"א בסי' תקמה ס"ז. וראה בשש"כ פס"ו הע' ריא. וכ"כ עוד כמה פוסקים. וכ"פ בילקו"י (כיבוד אב ואם עמ' רנב), ושאין איסור גם על הוצאת החומר במדפסת דחשיב מעשה הדיוט לצורך המועד. וכן שמעתי ממרן הראש"ל הגאון ר' יצחק יוסף שליט"א. וכ"פ בחזו"ע במפורש (יום טוב, עמ' רד בבאו'). ע"ש]. הלכך למעשה מותר להוציא כסף מכספומט בימי חול המועד ואין לחוש בזה לא לאיסור כתיבה. וכן אף שיוצא נייר עם פירוט החשבון אין בזה שום חשש. עכ"ד.

אשה ששכחה יעלה ויבוא בחול המועד

נשאלתי מה הדין באשה ששכחה לומר יעלה ויבוא בחול המועד סוכות לאחר שגמרה את תפילתה האם צריכה לחזור ולהתפלל כמו בגברים וכמו שנפסק בשו"ע, או דלמא נשים שאני.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ואני השבתי דאף דאשה לכאורה דינה כמו איש שצריכה לחזור ולהתפלל באשה יש לומר דיצאתה יד"ח, ונביא לזה כמה ראיות והוכחות, א' ממה שנח' הפוסקים מה הדין באדם ששכח הזכרה האם תפלתו חשיבא לתפילה או דלמא דלא חשיבא לתפילה, והנה הבאנו בזה בקונטרס שער יוסף בהל' דילוג בתפילה, (הל' י"א) מח' הפוסקים בזה, עי"ש עוד, ואיכא בזה נפק"מ א' למאה ברכות דאיכא הרבה שיטות דעולה לו למאה ברכות, ב' נפק"מ לתפילה בציבור ואין כאן המקום להאריך בזה, מ"מ אי נימא כיטות הפוסקים דחשיב כתפילה בציבור, א בכ"כ סו"ס האשה חשיבא שכבר התפללה, וא"כ יצאה יד"ח, דהרי עיקר חיוב תפילה הוא לבקש בקשות, וחכמים רק תיקנו נוסח התפילה, וכמו שמבואר ברמב"ם, א"כ לכן בנשים לא יהיה מיעכב עצם הרחמי, וגם נצרף בזה השיטות שלנשים סגי בבקשה אחת, (וכבר הארכנו בזה בכתבים במק"א) וא"כ סו"ס י"ל דהאשה יצאה יד"ח, כיון דביקשה בקשות, ולכן יוצאת יד"ח, אף דלא הזכירה בתפילתה יעלה ויבוא, ועוד י"ל דיש לחוש שמא תשכח עוד פעם, וכבר היה מעשה באיזה בחור ששכח ג' פעמים להזכיר, ועוד דלמא לא יכוונו כדבעי, והוי ברכה לבטלה, ועוד כיון מעשה זה היה בתפילת ערבית, וכבר יצאה ידי חיובא, ונשים לא קיבלו עליהם תפילת ערבית, א"כ האשה כבר יצאה יד"ח, וע"כ יש לפסוק דאינה צרכיה לחזור, ודו"ק היטב בזה.

ושוב מצאתי שכדברי כן כתב בשו"ת ארץ צבי (סי' כד) וז"ל: עוד יש נפקא מינה אם אשה שכחה יעלה ויבוא בשמונה עשרה דלכאורה אף דאשה חייבת בתפלה דרחמי הוא מ"מ בהזכרת יעלה ויבוא אינה חייבת דזה חובת היום והוי מצות עשה שהזמן גרמא ואף דנוסח יעלה ויבוא הוא ג"כ רחמי ועיין בתוס' שבת כל דמהאי טעמא קבעו יעלה ויבוא בעבודה משום דהוא תפלה כמותה מ"מ אין חיובו משום תפלה רק משום הזכרת המאורע וזה חיוב בעלמא שהזמן גרמא כמובן אך דאם נימא דאם אינו מזכיר יעלה ויבוא כמאן דלא צלי דמי פשוט דגם באשה מעכב יעלה ויבוא דהיום מטבע שמונה עשרה כך הוא וכר אבל אם נימא כפרי חדש דגוף השמונה עשרה יוצא רק חיוב בעלמא לחזור משום יעלה ויבוא א"כ אשה ששכחה יעלה ויבוא אין מחזירין אותה כנלע"ד עכ"ל. וכן כתב בשלחן הטהור (קאמרנא סי' קח סעי' יא) דאם לא אמר יעלה ויבוא יצא ידי תפילה אלא שחיסר ר"ח לפי זה י"ל דנשים סומכין על שיטה דהחיוב לחזור הוא משום יעלה ויבוא ואין מחזירין הנשים בשביל זה משום דהוי חיוב שהזמן, וכן כתב בקובץ נזר יוסף חלק כ"ה (עמ' רכ) הג"ר יצחק הערשקאוויטש דומו"צ צאנז קלויזנבורג ברוקלין ניו יורק.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

אלא דבספר חוט שני פסק מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל (חלק נושאים שונים עמ' רב) שאשה ששכחה לומר יעלה ויבוא בתפילה נוהגות הנשים שחוזרות שוב אף שחיוב הזכרה הוי מצות עשה שהזמן גרמא, וכנראה דסברת המנהג דאינו דבר שהזמן גרמא אלא שהוא נוסח התפלה דר"ח, וא"כ אין נפק"מ בין איש לאשה, ואף להראשונים וכו' דהוי דין הזכרה גרידא, כי הרי אם שכח בליל ר"ח אינו חוזר, מ"מ צ"ל דהזכרה נכנס בתוך נוסח התפילה, ואף אשה בכלל. וכן פסק בילקוט יוסף (ח"א עמ' קפז) שחייבת לחזור אפילו שמתפללת רק תפילה אחת ביום, מ"מ הרי היא קבלה עליה כחובה. וכן מבואר בשו"ת יביע אומר (ח"ו או"ח סימן י"ח) עי"ש. וע"ע בשו"ת מעין אומר ח"א סימן קמ"ד אלא דשם שאני כמבואר שם בהערות. וע"ע בשו"ת משנת יוסף ח"ו סימן ע' ע"א.

ומ"מ כיון דספק ברכות להקל, נראה דיש לחלק בין אשה שמתפללת תפילה אחת ביום שצריכה לחזור, אבל אם מתפללת ג' תפילות י"ל דאין צריכה לחזור, דהא סו"ס מעיקר הדין אין חייבת ג' תפילות, ולכן נימא סב"ל אפי' כנגד מרן, אלא שעדיין אני מסופק שי"ל להיפך, ולכן לע"ע אני נשאר בהא בצ"ע.

האם מותר להפעיל מוזיקה בחול המועד

שאלה: האם מותר להדליק מוזיקה בחול המועד לשמחת החג?

תשובה: מצד איסור מלאכה בחול המועד, י"ל דכיון דהוא מלאכה שאין בה טירחא שרי,

ומצד זה שזה ספירת העומר אין לאסור, כן כתב לדינא בשו"ת אז נדברו חלק י' (סימן כג אות ב). וכן לפי מה שכתב בספר "רבנו" (עמוד רמב) בשם הגר"ע יוסף זצ"ל להתיר שמיעת מוזיקה באסרו חג של פסח. וכ"כ בשו"ת מקור נאמן חלק ב' (סימן תסב). אם כן כל שכן שלפי דעתם יש להתיר שמיעת מוזיקה בחול המועד פסח. וע"ע בשו"ת משנה הלכות חלק ח' (סימן קפח) וחלק יא' (סימן תלב) ובספר אשרי האיש חלק ג' (פרק סה' סעיף יט). וכן הבאנו לדינא להאריך בכ"ז בס' שערי יוסף בהל' נגיף הקורונה ח"א בהל' ספירת העומר יעו"ש.

האם מותר לנסוע ברכב שלא לצורך

תשובה: בענין זה יש הרבה שמקפידים שלא לנסוע שלא לצורך,

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האם צריך ללבוש בגדים של יו"ט בחול המועד

כתב במג"א (סימן תקל סק"א) חייב אדם לכבד את חול המועד במאכל ומשה וכסות כשאר ימים טובים ומהרי"ל לבש בו הבגדים של שבת, ובשער הציון (שם סק"ד) כתב, שמקור הדברים לחיוב כיבוד חול המועד הוא מדברי המכילתא בפ' בא שצריך לכבד חולו של מועד באכילה ושתייה וכסות נקיה כיון שנאמר בו מקרא קודש, יעו"ש, ועכ"פ נפקא שבחול המועד יש ללבוש בגדי שבת, ופחמע"ה שהאברכים לבושים פראקים אלא שזה בגדי יו"ט, וי"ל דבגדי יו"ט עדיפי מבגדי שבת.

האם מותר לקנות במבצעים זולים בחול המועד

שאלה: האם מותר לקנות בחנויות בחול המועד, שיש מחירי מבצע, ואח"כ לא יוכל לקנות באותם מחירים.

תשובה: בענין זה נראה מדברי המשנ"ב סימן תקל"ג סקט"ז להתיר, ומשמע שם אף בקונה פירות לתענוג בעלמא מותר כיון שאחר המועד יעלה המחיר וה"ה אם אחר המועד לא יוכל להשיגו כלל מותר אע"פ שאין בזה הפסד או מניעת ריח של ממון רק מיעוט תענוג שלאחר המועד וכן משמע מדברי השו"ע שם, וכן כתב לדינא פוסק הדור מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (זכרון שלמה אות מא) וז"ל, מותר לקנות חפץ בחוה"מ לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול, אפי' אם הוא חפץ שאינו נחוץ לו כ"כ ולא הי' קונהו אם לא היו מוכרים אותו בזול, עכ"ל. ויותר מזה פסק (אות לט) שמותר לקנות בחול המועד לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול אפילו אם אינו אלא ספק שלא ימצא כ"כ בזול לאחר המועד. ובאות מ' כתב שמותר לקנות חפץ בחול המועד לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול שקורים "סייל" משום שנחשב כדבר האבד. וכן כתב לדינא בשו"ת באר משה (ח"ז סי' ק"ה) נשאל האם מותר לקנות חפץ, שאם לא היו מוכרים בזול לא הי' קונהו כלל משום שאינו נחוץ לו כ"כ. וע"ז כתב להתיר וז"ל, מאחר שנחוץ, רק לא כ"כ, אפשר שאח"כ יהי' נחוץ לו מאוד ויהי' מוכרה לקנות, א"כ ענינינו הרבה יותר טוב מספק דבר האבד שהתירו. וכאן הוי עכ"פ נחוץ, וספק שיהי' לו עוד יותר נחוץ, ולכן שרי, דמי נימא דנחוץ בלא נחוץ כ"כ איננו שרי. ולכן יש להתיר בכה"ג, עכ"ל. וכן כתב להתיר בס' שער המועדים דיני חול המועד עמ' קנט ויעו"ש עוד מה שדן לענין ספק שהבאנו לעיל מהגר"מ פיינשטיין להתיר, שבס' שבילי דוד (סימן תקלט סק"ז) כתב, שהא שספק רוח לא חשיב דבר האבד היינו כשקונה לסחורה אבל

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

כשקונה לצורכו ודאי דומה לבד מן הקרן דיצטרך להוסיף מעות משלו אבל לסחורה אם יתייקר עכ"פ ימכור ביותר לכן לא חשיב רק כעבורי רווחא עכ"ד. ויעו"ש עוד.

האם מותר לכתב ברכת מזל טוב לחתן

שאלה: האם מותר לכתוב מכתב ברכה במייל או בכתב לחבירו שהתארס.

תשובה: בשו"ע סימן תקמ"ה ס"ה מותר לכתוב וכו' ואגרות שאלת שלום שאדם שולח לחברו ואפילו על דבר פרקמטיא שאינה אבודה, אולם ברמ"א כתב שיש אוסרים בשאילת שלום, ובביאור ההיתר לפי דעת השו"ע כתב במשנ"ב סק"ל, שהטעם הוא מפני שאין אדם נזהר בכתיבתו בתקונן וכמעשה הדיוט הוא ומקרי צורך המועד קצת מה ששואל בשלום חברו דאל"כ אסור אף מעשה הדיוט יעו"ש, וא"כ י"ל דכ"ש ששולח לו מכתב ברכה במייל שחשיב בשאלת שלומו, ואם לא ישאל בשלומו, יחשוב ח"ו שאינו שמח עמו, ולכן לדינא יש להתיר כדברי השו"ע לשלוח לחברו מכתב ברכה.

האם מותר לכתוב בחול המועד סכום שעות שלמד בישיבת בין הזמנים

שאלה: האם מותר לכתוב בחול המועד סכום שעות שלמד בישיבת בין הזמנים, כי לכאורה חשיב כדבר האבד.

תשובה: הנה קימ"ל בהל' חול המועד שכל שהוא משום דבר האבד מותר לעשות בשבילו אפ' מעשה אומן כמבואר בשו"ע סימן תקל"ז ס"א, ומ"מ הכא בכתב שלנו הרי מבואר בשו"ע סימן תקמה שאינו חשיב מלאכת אומן ואפ"ה אסור, אבל הכא שחשיב דבר האבד שלא יזכור בדיוק, וגם ישיבות בין הזמנים שצריך לכתוב בדיוק מאיזה שעה עד איזה שעה ובימי חול המועד הזמנים משתנים, ולא רמיא עליה לזכור בדיוק, שיכול לרשום, וי"ל גם לפי מש"כ בערוך השולחן (סימן תקמה סי"ח) שכתב, שמיני רשימות שיש לבעל עסק שרושמיין רק לזכרון בעלמא ג"כ הכתב אינו מהודר ובכתב שלנו ולא בסדר יפה אפשר שמותר וכן נהגו עכ"ד, וא"כ כ"ש הכא שאם לא יקבל את כספו כראוי.

האם מותר לקנות בלוטו בחול המועד

שאלה: האם מותר לקנות בלוטו בחול המועד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

תשובה: מבלי להכנס לנושא האם מותר לקנות כרטיסי לוטו בחול המועד לפי דעת השו"ע, ובדעת מרן הגרע"י זיע"א האם מותר או לא, ויש בזה שמועות לכאן ולכאן, ומ"מ אם נימא שמותר וכן לבני אשכנז, ראיתי שכתב בזה הגר"א סקוצי"ל'ס שליט"א בעמח"ס אהל יעקב, שאין לקנות כרטיס לוטו בחול המועד, כיון שאין זה נחשב כדבר האבד בכלל מאחר ובכל שבוע מתקיימות הגרלות נוספות, לכן אין להקל בזה בתוך ימי חול המועד הקדושים והביא כן בשם הגר"ע אויעראד, הגר"מ שטרנבוך, הגר"א נבנצל. עכ"ד, אבל מ"מ נראה שלהכנס להגרלה של ישיבות בין הזמנים כמו ארגון זכנו וכיו"ב מותר, כיון שהוא צורך מצוה. וכן הסכים עמי הרה"ג הנ"ל שליט"א.

האם מותר לשטוף רכב בחול המועד

שאלה: האם מותר לשטוף את הרכב בחול המועד.

תשובה: בשו"ת באר משה (ח"ז סימן נו) כתב לאסור בהא, דהא אינו דומה להא דשרי ליפות הסוס דיפוי הסוס יש לו שום שייכות לצורכי הרכיבה כמו שכתב בסימן קו משא"כ יפוי המכונה אין לו שום שייכות לצורך ההנהגה ולכן אסור בכל אופן, ועוד שהוא טריחא יתירא הרבה יותר מלסרוק הסוס כדי ליפותו שאינו שום טריחא וגם ביפוי מכונה הכל נעשה בשוק בהפיהרסיא ואוושא מילתא הרבה ויש בזה חילול מועדים משא"כ יפוי הסוסים נעשה במקום בארבותיהם בצענא וגם אם נתיר לסרוק הסוסים בשוק ובפיהרסיא עכ"ז יפוי המכונות אסור בבירור וכתב שם עוד, וח"ו להקל כי אז יתהפל חוה"מ לכבוס מכונות בכל שוקי נוא יאר לצורך הדחה ויהיה לבוז וחילול למועדים. עכ"ד, ובפסק"ת (סימן תקלו ה"ג) כתב לאסור, והביא שהרי לענין יפוי הסוס שכתב בשו"ע סימן תקלו ס"ב שמותר, הרי מצינו ב' טעמים טעם א' משום רפואה, כן הוא ברבינו ירוחם (נתיב ד' ח"ה) ובר"י מלוניל (מו"ק י:) טעם ב' משום שהרוכב מתענג יותר שהסוס נקי, כן מבואר במאירי בגמ' שם, וכן בערוך השולחן שם ס"ב, וכתב שם שהכא יש נפק"מ בין הטעמים דלטעם הא' יש לאסור ולטעם הב' מותר, ולמעשה אסר כמ"ש בבאר משה.

וכן דעת הגרב"צ מוצפי שליט"א לאסור, וטעמו שכיון שנעשית אחת לכמה שבועות אין לעשותה בחול המועד. וכן כתב לדינא בשו"ת אבני דרך (ח"א סימן פה) שאין לרחוץ רכב בחול המועד שכן זוהי מלאכה שניתן לעשותה לפני המועד שהרי רובא דעלמא מנקים את הרכב מעת לעת ולא כל השבוע ולפיכך אם ינקה

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

יראה שמזלזל בקדושת המועד, אבל מ"מ כתב שם שבמקרה שהמכונית נתלכלכה באופן שמפריע לבטיחת הנסיעה כגון מאובך, אז יש מצווה לנקות, וכתב שם שזה מש"כ מרן בשו"ע סימן קל"ו ס"ב. וכן כבר קדמו בס' חול המועד כהלכתו בהוספות לפ"ה סע' מ"ד, והביאו בפסק"ת שם. וע"ע בזה בס' שמירת המועד כהלכתו פ"ד הערה ו', וע"ע עוד בס' עריכת שולחן ס"ב שמתיר שטיפה לרכב בחול המועד

אולם בחזו"ע (יו"ט) כתב שיש להקל לשטוף את הרכב בחול המועד, כיון שאין בזה טירחא יתירה.

האם מותר להחליף גלגל לרכב

שאלה: האם מותר להחליף גלגל לרכב

תשובה: לתקן גלגל לרכב כתבו הפוסקים להקל, כיון שהוא מעשה הדיוט, וכמו שכתב בשו"ע סימן תקל"ו ס"א יעו"ש, וכן כתבו לדינא בשו"ת שבט הלוי (ח"א סימן קסו) ובשו"ת משנה הלכות (חלק יא סימן תלה), אולם אכתי יש להסתפק לגבי אדם שאינו יודע להחליף האם לגביה הו"ל מלאכת אומן, ובשש"כ (פרק סו הערה רכז) הביא מהגרשז"א שכתב כשהאומנות היא רק להבין את מקום הקלקול אבל לאחר שהאומן אומר לו יוכל גם ההדיוט לתקנו.

האם מותר לתקן רכב בחול המועד

שאלה: אם מותר לתקן את הרכב בחול המועד, כדי שיוכל ליסע בו.

תשובה: הנה בגמ' במו"ק דף י' ע"א דרש רב חמא משום רבי מאיר אפילו סוס שרוכב עליו מורת ליטול צפרונים בחול המועד, וכתבו בתוס' בד"ה סוס שרוכב עליו, פירש בתוספתא לצורך המועד משמע שאסור לרכוב חנימ עכ"ד, וברא"ש (שם סימן יט) כתב, ומיירי באדם שרגיל ברכיבה ולא למוד ללכת ברגליו וצריך לרכוב לצורך המועד עכ"ד, וכתב בב"י ומשמע מדברי רה"ש דווקא לרכוב לצרול המועד הוא דשרינן לתקן צרכי רכיבה וגם שאינו רגיל לילך ברגליו אבל אם רגיל לילך ברגליו אסור, או אם אין רגיל לילך ברגלו אבל אין לו צורך המועד אסור לתקן עכ"ד, וכן כתב מרן בשו"ע סימן תקל"ו ס"א כתב, מי שצריך לרכב במועד לטייל או לצורך המועד ולא ניסה ללכת ברכליו יכול ליטול צפרני הסוס ולתקן ברגליו והאוכף והרסן וכל צרכי רכיבה ובלבד שלא יכון מלאכתו במועד

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

עכ"ד, ולפי"ז אם צריך ליסוע למקום שאי אפשר להגיע אליו בהליכה ברגליו. מותר לתקן את רכבו, כל שהוא לצורך המועד.

אולם אכתי יש מקום לפלפל דאולי כל מה דשרי לגבי הסוס, אבל למעשה בשו"ע כתב וכל צרכי רכיבה, וא"כ ה"ה היום, וכן כתב בפסק"ת (סימן תקלו ה"א) אלא ששם כתב שמה שמותר הינו דוקא במה שבגדר מעשה הדיוט אבל במעשה אומן יש להמנע מלעשות ע"י יהודי יעו"ש, ויש לבאר דבריו דשפיר דמי יש לומר דכיון שיכול להשכיר עתה רכב אחר יש להמנע מהא. וכן כתב לדינא בס' שש"כ (פרק סו הכ"ט) שיש לאסור לתקן את הרכב ע"י מכונאי כיון שיש כאן מעשה אומן אבל אם נתקע עם הרכב באיזה מקום כיון שיש לו צורך המועד יכול לתקן אפ' ע"י מעשה אומן.

וכן פסק לדינא בשו"ת אבני דרך ח"א סימן פה, שתיקון רכב מותר רק לצרכי רבים או שיגרום לו נזק כספי גדול רק אז מותר לתקן את הרכב יעו"ש, וכן כתב בס' מים חיים (ח"א סימן עב) כתב, שאם הדחיה של התיקון לאחר החג תגרום להפסד כספי כגון שהמכוננית נתקעה בדרך ואם תחנה במקומה קיים חשש שתגנב או תנזק ויש בכך משום דבר האבד, עוד כתב שאם בנוסף מחיר התיקון יידרש תשלום עבר גרר לגרור את הרכב ויש בכך הוצאות כספיות נוספות מותר לתקנו במועד. עכ"ד. וכן הוא לדינא.

אולם לדינא כתב בהא באול"צ (ח"ג פרק כד תשובה ה) שכתב בהא לדינא שאם הוא צריך את הרכב בחול המועד להגיע למקום שא"א לו להגיע בלעדי הרכב מותר לתקנו, וכתב שם בהא בביאורים, להביא דברי השו"ע סימן תקלו"ו, וכתב שנראה מדברי הפוסקים שלא חלקו בין מעשה הדיוט למעשה אומן וע"כ שרי גם במעשה אומן, וע"ע בשו"ת שבט הלוי ח"א סימן קסו שמשמע מדבריו שרק מעשה הדיוט שרי יעו"ש, אבל לדינא כדברי האול"צ כן כתב בשו"ת אבני ישפה ח"א סימן קז, שהביא מש"כ בקובץ הערות להרה"ג משולם משולמי שליט"א לאסור לתקן בחול המועד רכב, אבל כתב שם שהרי מדברי השו"ע והמשנ"ב שם בסק"ג מוכח דשרי לתקן אפ' ברזליו, והרי ידוע שתקון ברזלים הוא מעשה אומן שעושים אצל אנשים מיוחדים במקצוע זה, ושכן הוא סתימת השו"ע שלא חילק בין מעשה אומן למעשה הדיוט, והשו"ע התנה רק שלא יכון מלאכתו במועד, ולא כתב לחלק ולכן נראה שמותר לתקן את הרכב בחול המועד יעו"ש באריכות שהסיק כן לדינא, והביא שכן הסכים גאון אחד שליט"א [וידוע שכל פעם שכותב כן כוונתו למרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל] שאפשר להתיר תיקון המכוננית ואפילו היכא שיש

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

בו מעשה אומן אב אין לעשות פעולה שהיא עושה כלי והיינו שצריך איזה ליצר איזה חלק חדש עבור המכוננית ורק יכול לתקן חלקים הקיימים או להחליף אותם בחלקים מוכנים אבל ליצר חלק חדש שהוא עשיית כלי ועוד הביא שהוסיף הגאון הנ"ל שבני אדם אינם יודעים שאסור לנהוג ברכב בחול המועד כאשר אינו נוהג לצורך המועד וכגון שנוסע סתם או לצורך אחר המועד וטעם האיסור דומיא דרכיבה שמוזכר בסי' תקלו יעו"ש. אלא דהכא אי נימא שזה מרן הגריש"א צ"ע ממש"כ בקובץ מבקשי תורה חול המועד (עמוד תשמג) שנשאל מרן הגריש"א בהא, והשיב שאם צריך לנסוע בחול המועד לצורך דבר האבד אסור לו לתקן לצורך זה כי זה מעשה אומן ומעשה אומן מותר רק בדבר האבד עצמו עכ"ד, וראה עוד בדעת מרן הגריש"א למש"כ בקונטרס קיצור הל' חוה"מ (סקכ"א) שהביא ממרן הגריש"א בזה"ל: כשיש קלקול במכוננית וא"א להשתמש בה בלי תיקון מותר לתקנה אפילו במעשה אומן אם הצורך ביקורים אסור לתקנה במעשה אומן עכ"ל, ומ"מ משמע שלצורך מצוה שרי אפ' ע"י ישראל, וכה"ג השיב מרן הגרע"י בשו"ת מעין אומר ח"ג עמ' כד יעו"ש.

וכן כתב לדינא להתיר מעשה אומן בחוט שני (יו"ט וחול המועד עמ' רי) שותק לתקן אף מעשה אומן לצורך המועד, וכתב שם עודף ואם באפשרותו במקום לתן את המכוננית לשכוב רכב אחר או מונית וכדו' עדיף לשכור ולא לעשות מלאכות בחול המועד, מ"מ כתב שם שאין מחייבין אותו להוציא ממנו כדי לא לעשות מלאכה בחול המועד באופן שמותר לעשות את המלאכה. יעו"ש, וכן כתב להתיר אף מעשה אומן בשו"ת נזר הכהן (ח"א סימן לד) כתב בזה שבירר אצל מגדלי סוסים עולה כי תיקון הברזלים לפרסות הסוסים הוא מעשה אומן שצריך לזה מומחיות הן בייצורם והן בחיבורם לפרסת הסוס שכן דרכם לשייף את ציפרוני פרסות הסוס וכו' שהיום מקפידים שהיעשו כן רק בעלי הכשרה יעו"ש, ומ"מ אף אי נימא כדבריו אכתי ניתן לפלפל ולומר דסו"ס פעם לא היה צריך הכשרה וכו'. מ"מ אכתי נראה שלפי דבריו הוא מעשה אומן.

אלא דבעיקר דין זה ראיתי בקובץ מה טובו אוהליך יעקב (ח"י עמ' תקנא במאמרו של הג"ר משה חליוה שליט"א מח"ס ענפי משה וש"א"ס, שהביא מש"כ בקובץ שיטות קמאי עמ"ס מו"ק דף י' ע"ב הביא מש"כ בס' הפרדס לרש"י הל' חול המועד, שכתב, בזה"ל: וששאלתם מהו לתקן פרסות סוסים בחולו של מועד בניגרי ברזל, דכי נזדמן לו דרך בחולו של מועד יש לומר כגדבר האבד דמי ומותר ע"י אומן גוי לצורך המועד עכ"ד, וכה"ג איתא בשו"ת לרש"י סימן כו, ובמחזור

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ויטרי הל' פסח סימן פה ע"ש היטב, ומוכח דאף דהוי דבר האבד מ"מ לא התירו רק ע"י נכרי, אבל מ"מ הביא שם מש"כ בקובץ שיטות קמאי דף יב שהביא מש"כ בס' איסור והיתר לרש"י ז"ל סימן מט, שכתב וז"ל: לתקן פרסות ששאל מהו לתקן פרסות סוסים בנגרי דפרזלא דכי מזדמן לו דרך בחולו של מועד יש לומר כדבר האבוד דמי ושרי ע"י אומן לצורך המועד כל הני מותר במקום שנהגו עכ"ד, יעו"ש, ומוכח דשרי ע"י אומן ולא בעינן לאומן גוי, ונשאר בהא בצ"ע.

והביא שם עוד בענין זה מש"כ סב' יו"ט וחול המועד כהלכתם (עמ' קלט) שנשאל גבי מכונית שהתקלקלה ורוצים לנסוע לטייל או לביקורים אי חשיב כצורך הגוף דקשה לילך ברגל ולפי"ז יהיה מותר לתקן אף במעשה אומן עפ"י דהביה"ל סי' תקמ"ו שכתב שלצורך הגוף מותר לתקן אף מעשה אומן עפ"י דהביה"ל סימן תקמו שכתב שלצורך הגוף מותר לתקן אף מעשה אומן, והביא שם שהשיב מרן הגר"ח"ק, וז"ל: מה שצריך יכול להיות שמותר גם מעשה אומן כי זה צורך הגוף עכ"ל, ומ"מ הביא שם שזכה לשאול את הגר"ח"ק מה הדין במי שנתקלקל לו הרכב האם מותר לתקנו אף במעשה אומן, והשיבו מרן הגר"ח"ק שמותר ע"י גוי.

ומ"מ לכו"ע מותר לתקן אוטובוס שרי כדין צרכי רבים, שמבואר בשו"ע סימן תקמ"ד ס"א שצרכי רבים מותר לעשותם בחול המועד, בויתר במשנ"ב שם סק"א, שאפילו אם כיון מלאכתו במועד ומותר אף בפרהסיא ובטורח גדול, והטעם שהתירו בכיון מלאכתו דכל צרכי רבים אינם נגמרים אלא בשעה שהם בטלים כולם ומתחברים יחד ואם לא יעשו עכשיו יתבטל הדבר יעו"ש, ולכן פסק בנ"ד בחזו"ע יו"ט (עמ' קעה) להתירא, וכן כתב בילקו"י (מועדים סימן תקמד ס"ב), ואולם יש להוסיף מש"כ בשו"ת באר משה (ח"ז סימן נו) שכתב לחלק בין אוטובוס שעומד לשרת הציבור להביאם ממקום למקום מותר, אבל אוטובוס לטיול בעלמא אין להתיר רק מעשה הדיוט, עכ"ד, אבל אכתי נראה שחברת אוטובוסים פרטית דינה כמו אוטובוסים דעלמא כיון שמסיעים בזה אנשים לכתול וכדו' דעבדי צרכי רבים.

האם לנהוג חשיב מלאכה

שאלה: האם לנהוג חשיב מלאכה

תשובה: דעת הפוסקים דלא, דהנה כתב ברמ"א סימן תקל"ו ס"א מותר לרכוב במועד אפילו מעיר לעיר אפילו בחנם דהיינו שלא לצורך וכן נהגו, וביאר במשנ"ב שם סק"ד שברכיבה ליכא שום מלאכה, אבל הכא שזה מלאכה כתיקון

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

מנא ומכה בפטיש יש לאסור, ומ"מ בזמנינו כתב בס' חול המועד כהלכתו (פרק ז' ס"ע) בשם מרן הגר"מ פינשטיין זצ"ל שהיום יש להתיר כי בזמנינו הכל רגילים ברכיבה במכונית ומתענגים בה יותר מהליכה ברגלים וגם שחילוק הרכיבה במכונית להליכה ברגליו גדול יותר מהחילוק שי בין רכיבה על סוס להליכה יעו"ש. וכן דעת הגרשז"א בס' שש"כ (פרק סו הערה רכד) שנהיגה בחול המועד מותר כיון שאין בזה כל מלאכה מלבד מלאכת מבעיר, ומלאכה זו הותרה בחול המועד ועצם מעשה הנהיגה אין בה מלאכה אלא חכמה בלבד, ומ"מ סיים שם שאין זה פשוט ויותר מסבר שזה אומנות. וכ"כ בחוט שני (יו"ט וחול המועד עמ' רי) שלנהוג במכונית של זמנינו כרוך בזה מלאכת הבערה ומותר לנהוג בזה רק אם הוא לצורך המועד. וראה עוד בזה מש"כ בקובץ מבקשי תורה חול המועד (סימן קיא ב' ענף ז' סק"א) ובס' כאיל תערוג (מועדים עמ' רא) הו"ד מרן הגראי"ל דלא חשיב מעשה אומן יעו"ש, וראה עוד מה שהאריך בדעתו בס' שלמי תודה סוכה עמ' תתמד יעו"ש.

האם מותר לתקן מעלית

שאלה: התקלקלה המעלית בבנין רב קומות, האם מותר לתקנה בחול המועד. תשובה: י"ל דהוי כמו רב, וכמו שרכב שרי, ה"ה הכא אף שהוא מעשה אומן שרי, כיון שבלעדי זה יקשה לאנשים לצאת לתפילה בציבור ושאר צרכי החג.

הקלטה בטייפ ובנגן בחול המועד

יש לדון לענין הקלטה וכן לענין הקלטה בנגן, בס' שש"כ (פרק סח הערה קכד) שאסור להקליט במועד באמצעותו על קלטת, כיון שע"י ההקלטה מקבלת הקלטת שם כלי, אלא א"כ עושה זאת לצורך דבר האבד או לצורך המועד, כגון להקלטת שיעור וכדו', אולם בס' הזכרון מבקשי תורה (עמ' תסה) הובא דעת מרן הגר"מ פינשטיין זצ"ל שמותר להקליט במועד על קלטת כיון שאי"ז נחשב ככתיבה יעו"ש, וא"כ לפ"ד שרי אף שלא לצורך המועד, או צורך מצוה או דבר האבד, וי"ל דבנגן וכדו' היום לכו"ע לא חשיב ככתיבה, אף לפי דברי הגרשז"א. ויל"ע עוד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שכפול הקלטה בחול המועד

בגא"א תשובות הגר"ח קניבסקי שליט"א ח"ג תשובה קיג נשאל ע"י הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א האם מותר לשכפל קלטות בחול המועד, וענה לא, עכ"ד, ויש לדון מה הדין לזיכוי הרבים בד"ת, וי"ל דאם הוא לצורך המועד שרי.

צילום מצלמה

לענין צילום במצלמה, חוץ מהא שיש לדון אם מותר לצלם את פני האדם, מ"מ לענין כאן, מצינו בס' אורחות רבינו (ח"ב עמ' קכב) בשם מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בשם החזו"א שאסור לצלם במועד, והטעם שלא נחשב כדבר האבד היינו כשההפסד הוא בגוף החפץ ולא כשאין שום דבר שעלול להיפסד אלא שרוצה להנציח אירוע בתמונה, וכן מובא בס' דינים והנהגות (פרק יח ס"י) ובס' מעשה איש (ח"ב עמ' קיד) ובס' מועדים וזמנים (ח"ז סימן קנד) וכן בהגדת מבית הלוי בריסק (ח"א עמ' רעה) כתב שמרן הגרי"ז מבריסק זצוק"ל היה מוחה על צילום תמונות בחול המועד, ואמר שחושש שהעושה כן הוא בכלל המבזה את המועדות, וכן כתב לדינא בס' אמת ליעקב (או"ח סימן תקמה) וכן כתב בהליכות אבן ישראל (מועדים ח"א הל' חוה"מ עמוד שו) שאסור לצלם תמונות בחול המועד משום צובע, ומ"מ ראה שם בהערה שכתב, שהמדובר היה על צילום במצלמה עם פילם שמעשה הצביעה נעשה בפילם יעו"ש.

אולם דעת מרן הגרשז"א בס' שש"כ (פרק סז הערה קה) שכשיש הזדמנות שלא תחזור אין איסור בצילום משום כתיבה, כיון שאין העין רואה כל שינוי בפילם לאחר הצילום, וכן הביאו כעי"ז דעת מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל בקובץ מבקשי תורה (חול המועד עמ' תעג) שאם יש צורך להנציח אירוע מיוחד כגון שמחה משפחתית וכדו', מותר משום דבר האבד לצלם במועד, יעו"ש, אבל אפשר דכ"ז דוקא במצלמה של פילם שהוא רושם, אבל במצלמה דיגטלית שהכל עובר בעלמא יהיה שרי, וכה"ג כתב הגרנ"ק בחוט שני (חול המועד עמ' רמט) שיש הטוענים שבמצלמה דיגטלית עם מסך שבו נראית התמונה מיד יש להתיר לצלם משום שמחת יו"ט שיש בראיית התמונה, וגם מצד איסור כתיבה אין לאסור כיון שהצילום במצלמה דיגטלית הוא מעשה הדיוט כמו הקלדה על גבי המחשב, ומ"מ למעשה נשאר שם בצ"ע אם הנאה מועטת כזו יש בה טעם להתיר אפילו מעשה הדיוט יש בה טעם להתיר אפילו מעשה הדיוט במועד. עכ"ד, וכן כתבו להתיר בשו"ת באר משה (ח"ז סימן מ) ובס' שמענתא דמשה (או"ח סימן תקמה סקי"ג)

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

מותר לצלם בחוה"מ אפילו במצלמה שהתמונה מתפתחת מיד דאי"ז נחשב כתיבה בנוגע לחוה"מ וגם נחשב צורך המועד במה שמתענג בו ואינו מעשה אומן ומותר לצורך המועד עכ"ך.

וכן הביאו בשם מרן הגריש"א בס' אשרי האיש (או"ח ח"ג פרק ט' ס"כ) ושם כתבו שמותר לצלם בחול המועד אם זה להנציח אירוע מיוחד אבל אסור לפתח התמונות בחול המועד, ובשו"ת ישא יוסף (או"ח ח"ג סימן קלו) יעו"ש, ובשו"ת בית אבי (ח"ד סימן יד) ובשו"ת אור לציון (ח"ג עמ' רלא) אבל מ"מ נראה שיש להתיר מטעם שכתבנו, אבל מ"מ נראה שיש להתיר רק שיש צורך, ולא בסתם. וע"ע בשו"ת תשובות והנגהות ח"ו סימן קסו סק"ה, ובשו"ת משנת יוסף ח"י סימן נד סק"ד, ושבו"ת ראש אליהו ח"א סימן ס' סק"י.

כתיבת פתק השבת אבידה

בשו"ע סימן תקמה ס"ה כתב שמותר לכתוב שטרי קידושין ושטרי פסיקתא וכתב במשנ"ב סק"כ הטעם בכ"ז י"א משום דכל דבר המזדמן תדיר אע"פ שבכל פעם ופעם הוא דבר פרטי כצרכי רבים חשיבא ואפשר דמקרי צורך המועד הואיל שדבר זה צריכין להם המועד וי"א משום דהוי דבא האבד, ועפי"ז כתב בשמירת שבת כהלכתה (פרק ס זיז) כתב, המוצא מציאה בחול המועד מותר לו לכתוב מודעה ולהדביקה בבית הכנסת או בכל מקום ציבורי אחר, כי יתכן שהאוד נמצא במקום זה רק בימי החג ואחרי החג כבר לא יראה עוד את המודעה ויפסיד את אבידתו וכן מותר גם לאובד לפרסם את אבידתו כדי שידעו להשיב אליו את האבידה, עכ"ד, וכן כתב בס' אורחות רבינו (ח"ב עמ' קכה) הובא בשם הקה"י שמי שרוצה לתלות מודעה על דבר האבידה, שיש לכתוב את השורה העליונה עקומה, וכן הביא בס' משפט האבידה (סימן רסז ס"ג שערי צדק סקכ"ז).

ובשו"ת אבני דרך (ח"ד סימן סב) כתב שיש לכתוב מודעה אפ' שיש ספק אם המאבד נמצא שם, וזהו ע"פ מש"כ בחזו"א (או"ח קלה) שכתב וספק דבר האבד הוי כדבר האבד ודאי כיון ששקדו לחוס על ממונם של ישראל והרי מצוות השבת אבידה ע"ז שעומד במקום התורף ואין קיומו מובטח. ויעו"ש עוד שכתב שאין צריך לכתוב את המודעה בשינוי.

תיקון פלאפון בחול המועד

שאלה: האם מותר לתקן פלא' בחול המועד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

תשובה: בספר אשרי האיש (פ"ח סעיפים לא לח) הו"ד מרן הגריש"א שאסור, אלא א"כ הוא לצורך חולה, אולם בשו"ת אבני דרך (ח"ח סימן ת) העלה לדינא ע"פ מש"כ בשו"ת באר משה (ח"ז סימן טז אות ב) שמותר לתקן פלאפון שהתקלקל בחול המועד, ובלבד שלא תענן לתקן זאת בחול המועד, וכתב שם שיש שהתירו זאת משום שזה מרגיע את העצבים, וציין עוד למש"כ בשו"ת התעוררות בתשובה ח"ד סימן מח יעו"ש.

האם מותר להשקות פרחים בחול המועד

תשובה: מבואר במשנ"ב (סימן תקל"ז סקט"ז) שאם יש חשש פסידא שרי, ובחוט שני (יו"ט וחול המועד עמ' קעד) כתב שבכה"ג שאין פסידא יש איסור דאורייתא למ"ד שיש איסור דאורייתא, וכן כתב בחזו"ע (יו"ט) מותר להשקות פרחים ושושנים ושאר עצי בשמים שאם לא ישקום בחול המועד יפסדו, וזהו ע"י המשכת צינורות או ע"י ממטרות אבל להעלות מים ולהשקותם אסור, אא"כ זהו לצורך המועד.

וכה"ג מבואר בשו"ת רבבות אפרים (ח"ב סימן קנ) שאלו שיש להם פרחים בעציץ נקוב וצריך כל יום להשקותם שלא ימותו, נראה שמותר להשקותם כדי שלא ימותו, שנראה שמותר להשקותם בחול המועד דבר האבוד, ושכן משמע משו"ת המבי"ט ח"ב סימן סד בסופו, והביא שבס' זה השולחן ח"א סימן תקל"ז מביא ג"כ שמותר, וכתב שם שהביא שם במילואים הביא מהחזו"א שלא נתן להשקות גינתו בחול המועד וא"כ יש להחמיר וא"כ מי שמיקל יש לו על מי לסמוך.

האם מותר ליטול ידיים ע"ג עשבים בחול המועד

תשובה: נראה דשרי אף דהוי לצורך המועד, מ"מ כיון דהוי פסיק רישיה לצורך המועד שרי, שהרי כתב בטור סימן תקלז שפסיק רישא שעושה לצורך המועד שרי יעו"ש, והביא דבריו לדיינא במשנ"ב שם סקל"ב, וכן בנ"ד כתב בשש"כ (פרק סו אות מז הערה קפא) שמותר לשפוך מי שטיפה שאינם נקיים ע"ג קרקע ואפילו אם ישפכם על זרעים שאסור להשקותם בחול המועד משום דפסיק רישיה שרינן איסור מלאכת חול המועד בטריחא תלוי, וכל שעוסק בהיתר שרי, ובלבד שלא יכוון מלאכת איסור, אבל מ"מ ע"ש שכתב בשם הגרשז"א שהסתפק אם יכול לשפוך את המים במקום אחר אם מותר בכה"ג, יעו"ש, אבל לדינא נראה

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

להיתרא כדברי המשנ"ב, וביותר כתב בחוט שני (חזה"מ עמ' קעז) שאם פותח את ברז המים בגינה לנט"י ואח"כ משאיר את הברז פתוח שישקה את הזרעים אם אין כוונתו לזה ובפתיחת הברז היה מותר י"ל דמותר ע"כ, וע"ע בשולחן שלמה סימן תקלז אות ה' מש"כ בזה עוד בשם הגרשז"א, ובס' הערות למרן הגריש"א מו"ק דף י' ע"ב יעו"ש.

וכן ראה לדינא בס' הלכות חזה"מ (תשובת הגאב"ד דעברעצין אות יח) בשם בעל הבאר משה זצ"ל שכתב שמסתבר מאוד שבחול המועד לא אסרו פסיק רישיה בדבר שאינו מתכוון והא דסריקת הסוס אינה ראייה לאסור, שהשרת נימין בחול המועד שלא לצורך אסור משום טרחא בעלמא וכו' ולצורך המועד התירו.

האם מותר לעבור דירה בחול המועד

גמ' מו"ק דף יג ע"א מבואר אין מפנין צבית לבית, ולא מבואר באיזה הכ"ת, ובירושלמי"ב ה"ד אמרו אין מפנין מדירה נאה לדירה נאה ולא מדירה כעורה לדירה כעורה ולא מכעורה לנאה, ואין צריך לומר מנאה לכעורה, אבל לתוך ביתו אפילו מדירה נאה לדירה כעורה שמחה היא לו לאדם שגר בביתו עכ"ד, וכן פסק ברמב"ם פ"ח הט"ז וכן נראה מדברי השו"ע ריש סימן תקלה אין מפנין מחצר לחצר אפילו מכעורה לנאה ולא לפנות דירתו ולא לפנות כליו שאינם לצורך המועד אבל מפנה מבית לבית באותו חצר וכו' יעו"ש בפוסקים שהטעם הוא משום טריחא,

בחזו"ע (יו"ט עמ' קצה) שכתב, שאין לעבור דירה בחול המועד, אולם כתב שם, במה דברים אמורים כששתי הדירות בשכירות או ששתיהן שלו, אבל לעבור מדירה בשכירות לדירה שלו שהיא רכושו מותר, וביאר שם משום השמחה שהאדם עובר לגור מדירה משלו. אולם ראה בש"כ (פרק סח סכ"ד) בהערה פח בשם שו"ת באר משה שבזמן הזה כיון שיש הרבה כלים וטרודים מאוד שמפנים דירה אית ביה זילותא במועד ואין להתיר אלא בהפסד גדול מאוד, וע"ע במשנ"ב (תקלה סק"ז) נראה שאם היה גר בין העכו"ם שרי. וז"ל המשנ"ב שם מיהו אם דירה ראשונה היה בין העכו"ם או דומה לזה יש להתיר לפי ראות עיני המורה עכ"ד.

ולפי"ד כתבו בשם הגר"מ פינשטיין והו"ד בקובץ הזכרון מבקשי תורה (חול המועד עמ' תסה אות ג) שאם רוצה להעביר דירתו במועד כשי שלא יצטרך לעשות זאת לאחר המועד ויתבטל מלימוד שאין זה נחשב לדבר האבד אלא א"כ

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

הוא אדם שאינו מבזבז רגע בזמנו שזה אינו מצוי בזמנינו שא"כ אינו נפק"מ ואכתי יל"ע בהא עוד. [ומ"מ אם זה באותו בנין וכדו' נראה מהשו"ע ומהפוסקים דשרי, ומ"מ בכה"ג יש להמנע משום שיש בזה הרבה טירחא].

האם מותר לגהץ בחול המועד לכתחילה

שאלה: האם מותר לגהץ בחול המועד לכתחילה שיכול לגהץ לפני החג.

תשובה: עדיף לפני, הנה ברמ"א סימן תקמ"א ס"ג מבואר שגיהוץ להחליק הכתמים שרי, וכן מבואר לדינא בחוט שני עמ' רמ, ומ"מ כתב שם בחוט שני שמנהג העולם לגהץ הבגדים לפני המועד כיון שמכינים את כל הבגדים שיהיו מוכנים ללובשם במועד יעו"ש, וכן מבואר לדינא בס' מבית לוי תשרי עמ' פו בשם הגר"ש וואזנר, וכן כתב בס' שער המועדים חול המועדים עמ' עג בהערה ששמע מהגר"ח פ' שיינברג זצ"ל, ויש שכתבו עוד שבמגהץ אדים אי"ז חשיב בכלל כיבוס, ולכן בכה"ג יש עוד יותר קולא.

אולם הביאו בשם מרן החזו"א שנוהגים שלא לגהץ כלל בחול המועד, וכן הביאו שאמר הגר"ח"ק, ונראה דהיינו דוקא לשטתייהו שמחמירים מאוד בחול המועד, ומ"מ מי שנוהג כן ימשיך במנהגו, וכל זה אינו אלא מנהג וכמו שכתב בשו"ת באר משה (ח"ז סימן פט) שמנהג ארץ הגדר לאסור לגהץ בביגעל אייזען יעו"ש.

האם מותר לצוד דגים בחול המועד לתענוג

בשו"ע סימן תקלג ס"ד, צד אדם דגים כל מה שיכול לצוד ומולח הכל במועד שהרי אפשר שיאכל מהם במועד אם יסחוט אותם בידו פעמים רבות עד שיתרככו, וברמ"א שם כתב שמותר לצודן בפרהסיא שנכר לכל שעושין שהוא לצורך המועד, ובמשנ"ב שם סקי"ט מבואר שאפשר שיהנה מהם ביו"ט יעו"ש, ומשמע דוקא שהוא נהנה.

אולם מצינו בס' חול המועד כהלכתו (עמ' רמד) בשם הגרשז"א והגר"ש וואזנר שאסור לצודם אף אם מתענג בצידתם, וכן כתב בשו"ת באר משה והו"ד בשש"כ (פרק סז הערה קו), אולם שם הביא בשש"כ בשם מרן הגר"מ פינשטיין שמותר לו לצודם במועד שכיון שמתענג בצידתם זהו צורך המועד ולדעתו שמ"מ יאכל מהם, וכן הובא דעת הגר"מ פינשטיין בס' הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תסה.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

והנה בעיקר ההיתר לצוד בחול המועד לצורך אכילה היום ראה בילקוט יוסף (חול המועד תשע"ט עמ' תתפח) שכתב שיש מי שכתב שבזמן הזה שיש בתי קירור וצדים את הדגים לתקופה ארוכה אין להתיר לצוד בפרהסיא, וציין שם למש"כ בס' חול המועד כהלכתו (פ"ז הערה סה), אך כתב על סברא זו בילקו"י די"ל דמלבד היכא שיש לו תענוג בעצם צידת הדגים הנהא שמא ימצא דג יותר שמן יותר ויהיה זה כבוד החג, ומ"מ כתב שם לענין לצוד לתענוג בעלמא, שבקובץ מבית הלוי (תשנ"ח עמ' צד) כתב בשם הגר"ש וואזנר שאסור לצוד דגים בעלמא שאינו לצורך המועד וכ"ש שאסור לסרוג וכדומה לשם תענוג, יעו"ש, אולם הביא בזה לדינא מש"כ בשו"ת רבבות אפרים (ח"א סימן שנו) ובס' אשרי האיש (ח"ג עמ' טט) שאין שום צד של איסור לדוג דגים לתענוג בחול המועד.

ספק אם צריך את הבגד האם מותר לו לכבס

נשאלתי מאת הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך וש"א"ס, היכא שיש לו ספק אם צריך את הבגד, באופן שמותר לכבס, האם מותר לכבס או שאסור, ולכאורה אמרתי לו שתלוי בפלוגתת הראשונים האם איסור מלאכה בחול המועד או דאורייתא או דרבנן, דאם נימא דהוא דאורייתא הרי קימ"ל דספק דאורייתא לחומרא, אבל אי נימא דהוא דרבנן נימא בהא ספק דרבנן לקולא, ומ"מ אמרתי אעמוד ואשנה הלכתא דא, הנה במו"ק דף יב ע"ב איתא, מכניס אדם את פירותיו מפני הגנבים, ובגמ' תנא ובלבד שיכניסם בצינעא בתוך ביתו, וכן כתב הרמב"ם בהל' יו"ט פ"ז ה"ג, וכתב שם במגיד משנה בשם הרמב"ן שמה שהצריכו להכניס הפירות בצינעא לפי שאין ההפסד ודאי, ורק חשש הוא שמא יגנבו וכן מבואר כיו"ב בדברי המאירי במו"ק שם, ומוכח דאפ' שהוא חשש וספק שרי.

והחידוש בדעת הרמב"ן הוא שהרי הרמב"ן במס' ע"ז דף כב ע"א כתב שאיסור מלאכה בחול המועד הוא מדאורייתא ומוכח שאפילו למ"ד איסור מלאכה דאורייתא שרי, ובזה י"ל שכיון שמסרו הכתוב לחכמים אפ' למ"ד שהוא אסור מדאורייתא, מ"מ כיון שמסרו לחכמים ספיקו מותר, אלא דמדברי המג"א בריש סימן תקלז, שכתב ספק דבר האבד מותר, ובפרי מגדים שם כתב שרצונו לומר דהיינו משום דס"ל שאיסור מלאכה חול המועד מדרבנן יעו"ש, וכן מבואר במחצית השקל, והלאמור בדעת הרמב"ן מוכח דאף אי נימא שזה דאורייתא יש להקל, וכן מוכח מדברי הריטב"א במו"ק דף ב' ע"א שכתב שהעיקר כדעת הרמב"ן שאיסור מלאכה בחול המועד הוא מדאורייתא, ואפ"ה כתב שם בדף יח ע"ב על משנה שם, ואלו כותבין במועד דה"ט משום דבר האבד כגון שטר קידושין

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שהוא צריך לישא אשה שמא יקדמנו אחר ברחמים וכן שטר מתנה שכבר נתן לו בקנין כראוי וצריך שטר לראיה שמא ימותו העדים או ישכחו או ילכו למדינת הים יעו"ש, ומוכח דאפ' דהוא ספק אפ"ה שרי אף דמלאכת חול המועד דאורייתא.

ומ"מ בעיקר דברי המג"א הביאו להלכה במשנ"ב סימן תקל"ז ס"א שבספק דבר האבד שרי ע"י, אולם הביא שם בשם החיי אדם שמחמיר בזה ואין להתיר אלא ע"י עכו"ם, ובביאור הלכה שם כתב שגם לדברי המג"א שמיקל אינו אלא כהחשש מצוי שיבוא יעו"ש, וא"כ ה"ה רק שיש ספק דבר שצריכים לו בחול המועד, יש להתיר שהוא מצוי. וכן מצינו בחזו"א סו"ס קלד, שכתב דספק דבר האבוד הוא כדבר האבד יעו"ש וא"כ ה"ה הכא שהוא ספק דבר שיצטרך לו במועד ושרי, אף שאינו דבר שיפסיד ממון, אבל מ"מ יצטרך לבגד, ויש לענ"ד להחשיבו כדבר האבד.

ומה שהותר ספק דבר האבוד מצינו למרן הגר"נ קרליץ זצו"ל בס' חוט שני (יו"ט וחול המועד עמ' קפח) שכתב לבאר דעה זו, שהסברא בזה בדבר האבוד שיותר, שאין פירושו שודאי שיהיה אבוד אלא שעלול הוא להיות אבוד ואין מדין ספיקא דרבנן לקולא דאף למ"ד מלאכת חול המועד דאורייתא הרי מסרן הכתוב לחכמים והיינו שהגדירו השבות ממלאכה חוץ מדבר האבד ואז צריך לדון האם היחס למצב הזה הוא יחס של דבר האבד או לא, ואם הוא יחס של דבר האבד מחמת ספק שהדבר עלול להאבד ולהפסד שוב חשיב דבר האבד ושוב י"ל כן למ"ד מלאכת חול המועד דרבנן ע"כ ביאורו. ואני הנראה לענ"ד כתבתי.

האם מותר לכתוב שם על ספרו בחול המועד

שאלה: האם מותר לכתוב שם על ספרו בחול המועד

תשובה: אם יש לו צורך שרי. דהיינו שאם משתמש בספר בבית הכנסת או בבית המדרש מותר לו לרשום אבל בביתו לא ירשום אלא לאחר המועד, וכן הסכים אחי הבה"ח שלמה זלמן נ"ו מח"ס שערי שלמה. אולם הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א כתב לי בזה"ל: בדרך כלל זה דבר האבוד אם לא יכתוב שמו עכ"ל. וכן כתב לי עתה הגאון רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א בזה"ל: נראה שזה דבר האבד עכ"ד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

אמירת מועדים לשמחה או גוט מועד

במעשה רב להגר"א (אות קעד) כתב, שהיה מקפיד על אלו האומרים במוצאי יו"ט ראשון או במוצ"ש שבת חול המועד שבוע טוב שאין לומר אלא מועדים לשמחה וכוד' ע"ש, וכן כתב בס' קמח סולת שבכלל המבזה את המועדות הוא מה שמברך איש רעהו בחול המועד מה שמברך איש את רעהו בחול המועד כדרך שמברך בחול אלא יאמר מועדים לשמחה כמו בימים טובים יעו"ש, ומוקר דבריו ממש"כ בס' חמ"י (יו"ט פ"ה) שכתב שם כשיבוא לביתו בחול המועד יהא זריז ונזכר לומר מועדים לשמחה כמו ביו"ט, וכן איש את קרובו יהיו רגילים ביום ובלילה כשיקפדו איש את רעהו לומר כן, כי גם זה בכלל כבו דמועדי ה' והנוהגים לברך איש אל רעהו בחול המועד כדרך ימות החול, הרי אלו בכלל מבזה את המועדות, ונאה ויאה להדליק את הנרות בלילי חוה"מ כמו ביו"ט וכן מנהג בכל ארצות המערב עכ"ד, יעו"ש עוד, וכן כתב בילקו"י (יו"ט חוה"מ עמ' תשלון) הפוגש את חברו בימי חול המועד מן הראוי שלא יאמר לו שלום כדרך שאומר לו בימי החול אלא יאמר לו מועדים לשמחה או חג שמח וכדו' עכ"ד, ויש להוסיף שכל איש בראוי לו ודו"ק.

האם מותר להוציא מרשות לרשות בחוה"מ שלא לצורך

מצינו בהא מח' הפוסקים האם יש איסור הוצאה שלא לצורך, שבמאירי במו"ק דף יח ע"ב בד"ה אין כותבין, כתב שחולו של מועד אין בו איסור והוצאה ומשאוי וטלטול, יעו"ש, וכה"ג כתבו הפוסקים להוכיח מהא דאיתא בגמ' בפסחים דף נה ע"ב אין מביאין כלים מבית האומן וכו' והיינו שלא למורך המועד וכתבו בראשונים שטעם האיסור הוא משום טירחא, ובריתב"א (מו"ק יג.) כתב משום עובדא דחול, ובנימוק"י כתב משום מראית העין שלא יאמר שתקנם במועד, ומוכה דס"ל דאין איסור הוצאה, אולם אכתי י"ל ששם בא לאפוקי היכא דאין איסור הוצאה, ובזה יש ליישב השיטות שאוסרים, וכן כתב בס' עמודי אור (סימן לה) שאם יש הוצאה ביו"ט גם בחול המועד אסור להוציא שלא לצורך יעו"ש עוד, וכן הוא דעת החזו"א וכמו שכתב להביא בס' אורחות רבינו (ח"ב עמ' קכא) שהחזו"א היה מרוקן כיסו בחול המועד לפני שיצא מביתו לרחוב משום איסור הוצאה שלא לצורך כלל בחול המועד.

ויעו"ש שהגרח"ק שאל להחזו"א מדוע מחמיר בזה, והשיב, שחז"ל אסרו בחול המועד מלאכות חשובות והתירו אינם חשובות ולא ידוע לנו מן הן חשובות

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ואפשר שמלאכת הוצאה גם חשובה היא, ויעו"ש שאח"כ הראו להחזו"א שכן כתב בס' עמודי אור שם, יעו"ש, וכן הובא דעת החזו"א בס' דינים והנהגות (עמ' צט) יעו"ש. וכן ראה בפסק"ת (סימן תקל אות א) שיש להמנע ממלאכות שאין בהם טורח כלל וכו' יעו"ש. וראה עוד בקובץ מבקשי תורה (ספר הזכרון חול המועד עמ' תעא) שהביאו בשם מרן הגר"ש אלישיב שאף שמדברי המאירי הנ"ל מבואר שאין איסור הוצאה בחול המועד מ"מ המחמיר על עצמו שלא להוציא במועד כלל במקום שיש איסור הוצאה בשבת תבוא עליו ברכה.

אולם לדינא יש להקל בזה, וכן כתב להקל בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סימן סח) שכתב, שסוגיא דעלמא ודאי אזלא כדברי המאירי ושכן הוא סימת הרמב"ם בהל' יו"ט פ"ז וכן הטור סימן תקל, שכתב שחזו"מ מותר מה"ת בכל מלאכה וחכמים אסרו מקצת מלאכות ולא פירט כלל מלאכת הוצאה, וכן לא הוזכר שום מימרא בגמרא ובטור ובשו"ע של סרך מלאכה משום הוצאה, וכל האיסור של פינאי ממקום למקום בסימן תקלה מבואר משום טירחא יעו"ש עוד שכתב שכן המנהג פשוט מעולם שלא נזהרים בזה. עכת"ד, וכן כתב לדינא בילקו"י (יו"ט חוה"מ עמ' תשנא) שאיסור הוצאה מרשות לרשות אינו נוהג בחול המועד ומותר להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים בחול המועד אפילו שלא לצורך כלל, ויעו"ש טעמו שאף שהחזו"א החזו"א לא החמיר כמ"ש בפסק"ת שיש להמנע ממלאכות שלא לצורך אלא משום שחשש שלא ידע אם זה נכלל כמו שמוכח מדברי החוט שני יעו"ש. ויש להוסיף דהיום עוד יותר קיל דיש עירוב.

האם יש להמנע כמה שיותר מעשיית מלאכות בחול המועד

הנה בגדר חול המועד שנח' בראשונים באיסור מלאכה הוא מדרבנן או מדאורייתא, עכ"פ אסור חלק מהמלאכות, וחלקן הותר, וא"כ י"ל מה שהותר הותר ומה שאסור אסור, ואין לנו בו אלא חידושו, ומ"מ מצינו חידוש בשם הגר"ח מבריסק שהובא בהגדה של פסח מבית הלוי (עמ' ערה) שמרגלא בפומיה שקדושת חול המועד שוה ממש לקדושת יו"ט. ורק שיש היתר מיוחד לעשות מלאכה, אבל בעיקרו יש בו קדושת היום אף לענין מלאכה, ולכן יש ליזהר מאד שלא להקל בקדושתם עכ"ד, ומשו"ה לפי דבריו יש להזהר ביותר שלא לעשות מלאכות, וכן ראה בחוט שני (יו"ט חוה"מ עמ' קעו) בשם החזו"א שיש להחמיר גבי מלאכות שלא לעשותם אף שאין בהם טירחא, וכן ראה במבקשי המועד (עמ' ד) שהגר"ש דבילצקי זיע"א החמיר לעצמו שלא לכבות גפרור, וכן ראה שם בעמ' לו שאסר ליטול מים ע"ג עשבים הגפ שאין לו כל צורך בהם ואפילו כשמוכח

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שעושה כן לשם דבר אחר, וכן ראה בס' לשכנו תדרשנו (ח"א עמ' רד רצ) בשם מרן הגריש"א לאסור בזה כגון הדלקת אור או תנור שלא לצורך, וכן ראה בס' שלמי תודה (סוכות עמ' תתנא) שכתב שלכאורה אסור לדבר בטלפון שלא לצורך, ושכן השיב הגר"נ קרליץ, אולם כתב שם בשם הגר"ק שיתכן שלא נאסרה מלאכה כזו בחול המועד כיון שבין בה טורח יעו"ש, ומ"מ י"ל דדברי הרב מבריסק מחודשים, וכן מה שידוע שהחזו"א חשש להוצאה מבואר דהיינו דוקא הוצאה. וכן כתב בילקו"י (יו"ט חוה"מ עמ' תשנב) יעו"ש.

בדין כתיבת חידושי תורה בחול המועד והמסתעף

ענף א' שיטת הרשב"א בתשובה

בשו"ת הרשב"א (ח"ג סי' רע"ג) משמע שיש לאסור לכתוב חידו"ת, וכתב שם שאם אדם יכתוב פירושו וחידושו ויעשה חבוריו בחול המועד, נמצא עושה מועדיו חול, וכל מה שהתירו יציאותיו וחשבונותיו שבינו לבין אחרים, דשם לא יזכור ויאבוד ממונו, וכתב עוד: אבל חידוש ששמע בד"ת או שעלה בידו בעיונו הא באובנתא דליבא תליא ולאחר המועד עשוי הוא לחזור על שמועותיו ויבין כמו שהבין מתחלה ואם מתירא שמא ישכח מה ששמע ישנן הדבר בפיו הרבה פעמים כדי שיהיה שגור בפיו כענין שאמרו פסחים (עב). תני מניה ארבעים זימנין ודמיה ליה כמאן דמנחא בכסתיה וכדרך שהיו עושים קודם שנכתבה המשנה והגמרא כדי שיהיו זוכרים וכו' ע"כ.

וכשיטת הרשב"א לאסור כן מבואר במהרי"ל בהלכות חול המועד (סימן ו') לאסור לכתוב חידו"ת. ועי' שו"ת ויען אברהם (ח"א סימן סב) מש"כ לבאר הסתירה בדברי הריטב"א בחידושו, שהרי זה דברי הרשב"א, וקשה משו"ת הרשב"א, עי"ש מש"כ ליישב הסתירה לפום מש"כ ביד מלאכי עי"ש.

והטור (או"ח סי' תקמ"ה) כתב אדוני אבי הרא"ש כתב: תשובת שאלה ב חומ"ה והתיר לי להעתיקה דחשיב דבר האבד עכ"ל.

והבית יוסף שם (ד"ה וא"א הרא"ש) הביא תשובת הרשב"א הנ"ל וכתב דמה שכתב הטור בשם אביו הרא"ש נראה שנתכוון על מה שכתב בשו"ת הרא"ש (כלל ד סי' י) ולא הייתי כותב בחוה"מ כי לא הורגלתי בכך אלא שצורך שעה הוא מפני חילול שם שמים וגם יש בזה קצת צורך המועד וכו'.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

והוסיף מרן הבית יוסף שבהגהת סמ"ק (מצוה קצה אות ד) התיר לכתוב חידושים ב חומ"ה והביא ראיה מפרק ב' דתמורה יד והא א"ר יוחנן כותבי הלכות כשורפי תורה וכו' דילמא מילתא חדתא שאני פירוש דבר חדש שירא שמא ישכחנו אלמא שאפילו בזמן שהיתה כתיבת תורה שבע"פ אסורה הותרה הכתיבה בדבר חידוש א"כ גם ב חומ"ה יש להתיר מטעם זה וכו' עי"ש.

ויש להוסיף ע"ז מ"ש הריטב"א בחי' למועד קטן (יח ד"ה ולא אמרן) וז"ל והתירו לי רבותי לכתוב בחוה"מ שיטת קידושין שלי שהייתי לומד וכן כיוצא בזה כדי שלא אשכח וכן נראה הלכה למעשה ע"כ, וכן פסק ברבינו ירוחם (נתיב ד' ח"ה) וכן מבואר בסמ"ק (סימן קצ"ה ובהגהות רבינו פרץ סק"ד) וכן בלקט יושר (ח"א עמ' קד) שהביא כן בשם התרומת הדשן, וכן מבואר במאירי (מו"ק דף יח ע"ב ד"ה אגרות)

עי"ש שכתב שדבר זה נלמד מכתובת חשבותנו שהרי הן הדברים העשויין לישכח, וכתב: ומכאן יראה לי להתיר לכתוב סברותיו ופירושו שהרי אין לך שכחה מצויה בדבר יותר מאלו וכ"ש בדברים מחודשים שיש לחוש שיאבוד וישכחם וע"כ מותר לכתבם ולהגיהם במועד וכל כיוצא בהם, וכן דעת הראב"ד בספר האשכול (ח"ב עמ' 159) בס' לקט יושר (הכולל מנהגי גאון קדמון בעל תה"ד ז"ל חאו"ח עמ' ק"ד) כותב בשמו שאמר שמותר לכתוב ב חומ"ה דבר כגון קושיות ותירוצים.

ולהלכה כתב מרן בשו"ע (סימן תקמ"ה סעי' ט') כתב: ואם שמע דבר חידוש מתר לכתובו כדי שלא ישכח וכן אם ראה ספר מחדש מתר להעתיקו אם לא ימצא להעתיקו אם לא ימצא להעתיקו לאחר המועד ע"כ, ומבואר מלשון מרן, אפילו ששמע חידוש, והיינו דאפילו שומע שיעור ושמע שם יסוד מחודש מותר לכתובו, וכן מותר להעתיק חידושים, אם לא ימצא חידושים.

ובמגיד מישרים (פר' צו מהדו"ק ד"ה אור) הובא: אמר המגיד למרן ובחולא דמועדא כתוב הני מלין דאורייתא דב חומ"ה שפיר דמי למכתב מלין דאורייתא ולאפוקי ממאן דאסר דס"ל דלא הוי דבר האבד דאיבעי ליה למהדר כמה זימנין היא סברת הרשב"א הנ"ל דליתא אלא דבר האבד הוא דלא מצי איניש למטרך כולי האי ע"כ.

והנה הרמב"ם בפ"ז הי"ז מהל' יו"ט כתב: ומותר לכתוב אגרות של שאלת שלום במועד וכותב חשבותנו ומחשב יציאותיו שכתובות אלו אין אדם נזהר בתקונן

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

מאד ונמצאו כמעשה הדיוט במלאכות, ולכאורה איכא למימר דס"ל לרמב"ם דאסור לכתוב ד"ת, אלא דדי בב"י (שם) שדוקא חשבונות שאדם נזהר בתיקונן שאז יש בהם טירחא אבל חשבונות שאין אדם נזהר בהם יהיה מותר, ולפי"ז ה"ה בחידו"ת, שאין לך דבר האבד גדול מזה.

וכתב בשו"ת מן השמים (סימן לב) אם מותר לכתוב במועד אגרת חפציו של אדם בשינוי גם שאלתי על החכמים שכותבים בלא שינוי אם יפרשו הפסוק או ההלכה ומחדשין בה חידוש ובעבור שלא ישכחו כותבין אותו חידוש ב חומ"ה ואומרים שאין לך דבר האבד גדול מזה ואם לא יכתוב עתה שמא ישכח ושאלתי אם מותר לכתוב הפירושים ההם או לא.

והשיבו אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה ולא הבנתי התשובה ובלילה השנית שניתי ושאלתי לפרש לי התשובה או להשיב תשובה אחרת מבוארת והשיבו כבראשונה ופירשו לי אוהב ה' שערים המצוינים בהלכה כשמחדשים חידוש בהלכה ומעמידין אותה על בירור אותן שערים נאהבים לפני המלך הגדול יותר מכל משכנות יעקב המקיימים בהם שאר המצות וכל מי שחושב מחשבות וסובר סברות בהלכות חמורות ובפסקים החמורים נאהב ונחמד לפני המלך העליון וז"ש אגרא דשמעתא סברא והדברים והמחשבות ההם הם כמרגליות היקרות בעיניו ואם על אבידת כסף א' או שוה כסף התירה התורה לעשות מלאכה ב חומ"ה כ"ש שיש לחוש על אבידת המרגליות היקרות ההם לכתבם ולחתמם למען לא יאבדו והכותב והחותם מקבץ שכר עליהם כל זה השיבו לי באמת.

ובשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' שג) כתב שמותר לכתוב בחוה"מ תשובת שאלה אפי' בכתיבה נאה של מעשה אומן ואפי' שלא לצורך המועד שזהו בכלל צרכי רבים להורות מה יעשה ישראל ואפי' לדעת התרומת הדשן ח"א סי' פה שאין להתיר כתיבת מעשה אומן ב חוה"מ אפי' לצרכי רבים בג"ד יש להתיר משום דהוי דבר האבד שמא ישכח אחד מן הטעמים וכ"ש אם הוא לאפרושי מאיסורא או תקנת עגוגות ואעיקרא ג"ל שמותר לכתוב לצרכי רבים אפי' שאיגו לצורך המועד שאין הכתיבה צריכה אומגות כל כך ומה שאמרו שאין מגיהים אפי' אות אחת בס"ת שאגי הגהת ס"ת שצריכה אימון גדול לכתוב בכתיבה אשורית הדומה לכתובת הספר עצמו ושלא תדבק אות באות וכד אבל סתם כתיבה לצורך רבים מותר עכת"ד, וכן מבואר בשו"ת כנסת הגדולה בהגהב"י אות י"ג, וכתב שאחר שכן פסק השו"ע כן נקטינן הלכה למעשה.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ענף ב' דברי הט"ז והמשנ"ב ועוד

כתב הט"ז בהל' חול המועד (סי' תקמה ס"ק יג) והובא במשנ"ב (שם ס"ק מז) בטעם ההיתר לכתוב חידושי תורה ב חומ"ה וז"ל: ועוד נראה להוסיף על דברי רבותינו טעם להתיר כתיבת חידושים בתורה אף בלא טעם שכחה כיון שבכל עת ורגע מוטל עליו לעמול בתורה ולחדש בה כפי היכולת שלו אין שייך לומר בזה ימתין עד אחר יו"ט ואז יכתוב החידוש דבאותו זמן יהיה עליו חיוב אחר דהיינו שיחדש אח"כ חידושים אחרים ואם יתעכב בכתיבת החידושים שלמד תוך המועד יצטרך ללמוד שנית מה שלמד כבר ולהזכיר מה שיש חידוש כבר אצלו ויבטלנו מלימוד חידושים אחרים באותה שעה ואין לך דבר האבוד גדול מזה שמאבד הזמן עכ"ל. וכדברי הט"ז כן מבואר במאמר מרדכי (שם סק"י).

במוסף שב"ק (תשע"ז ואתחנן) הובא: שאמר הגר"ח"י מישקובסקי שליט"א משגיח בישיבת אורחות תורה שמענו מהגאון רבי יואל קלופט זצ"ל שהוא ראה את מרן החפץ חיים זצוק"ל כותב חידושי תורה בימי חול המועד. וכן ראה עוד בספר מאיר עיני ישראל (ח"ב עמ' תט) שהובא שם שהחפץ חיים זצוק"ל כתב את אחד מחיבוריו בחול המועד, והגיע אדם חשוב אליו וראהו שכותב בחוה"מ, ותמה הוא עליו שכותב בחול המועד, והיה להח"ח קפידה מאוד גדולה על שהעירו לו הנ"ל עי"ש.

והנה מבואר בדבריו שיש חיוב על כל אדם לחדש חידושי תורה בכל עת עד שנחשב ביטולו כדבר האבד בחומ"ה.

והקשה בחשוקי חמד עמ"ס מנחות (עמ' י') ויש לעיין היכן מצינו חובה מיוחדת לחדש חידושי תורה בכל עת ורגע וצ"ב ויעוין בדברי הנצי"ב בהעמק דבר (ויקרא יח ה) ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וז"ל פ"י יעשה יחדש הלכה ע"י עומק עיונו עכ"ל עיי"ש שהאריך להוכיח דלשון לעשות פירושו לחדש בתורה הרי שנמצא לפי דבריו מקור מפורש בתורה דיש חובה לחדש חידושי תורה ועי"ש מש"כ לפרש באופ"א, וע"ע מה שהארכנו בדין חידו"ת בקונטרס שער יוסף במעלת כתיבת חידו"ת.

(ודרך אגב הביא מה שראיתי סיפור מופלא בערך חידושי תורה לא לזלזל באף אחדש כותב חידו"ת הנה מובא שסיפר כ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל שפעם חיפש זקינו כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע איזה ספר במדפים העליונים שבארונות הספרים בביתו ובין הספרים שהיו שם הי' איזה ספר עבכרס שהי' מאובק וניכר עליו שלא

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

השתמשו בו זה זמן כביר ואמר לומרן האם אתה יודע איזה ספר הוא זה בשעה שהמגן אברהם' זצ"ל חיבר את ספרו ה' מחבר ספר זה רב בעיר קאליש שם דר המגן אברהם' זצ"ל ופעם ראה הרב שהמגן אברהם' יושב בבית המדרש וכותב את חידושיו נענה הרב ואמר לו בזילותא אה אברהמעלע דו שרייבסט שוין אויך חידושי תורה והמשיך מרן ומה נעשה אחר כך חיבורו של רב זה מונח מאובק בארגז הספרים בבעלזא ואילו חיבורו של המגן אברהם' לא נמצא בית יהודי שמסיה דעת ממנו בלימוד השולחן הערוך עם המג"א).

באסף המזכיר (ערך ליבא דאינשי) כתב הגר"מ מאזוז להוכיח מדברי הגמ' במס' סנהדרין דף לה ע"א דאיתא שם אהא דאמרינן נידייניה במעלי שבתא ונגמריה בחד בשבתא ומשני מינשו טעמייהו ואע"ג דשני סופרי הדיינים עומדין לפנייהם וכותבים דברי המזכין ודברי המחייבין נהי דפומא כתבין ליבא דאינשי אינשי ופירש"י ליבא דאינשי לא כתבי ואע"ג שזכור לו ליסוד הטעם נשכח מלבו יישובו לטעמו ואין יכול ליישבו ולתת טעם הגון כבראשונה ע"ש וכוונת רש"י שא"א להעלות בכתב עומק מיצוי הדבר ותכליתו ויתכן שבו ביום היה לו טעם הגון להסביר דעתו וכיום נשכח ממנו, וא"כ דברי המשנ"ב שאם לאו אח"כ זה ישכח ממנו, ועי"ש שכ"כ הגר"ע בקול סיני הל' חול המועד סעיף ל' עי"ש.

ענף ג' השיטות שמחמירים בזה

הנה הבאנו לעיל משו"ת הרשב"א דס"ל להחמיר, והבאנו דכן כתב במהרי"ל, אך מצינו כמה גדולים שהחמירו על עצמם שלא לכתוב כלל ב חומ"ה וכמ"ש התפארת ישראל בהלכתא גבירתא סוף מועד קטן שמר אביו הגאון היה מחמיר מאד על עצמו ולא כתב חידושי תורה בחוה"מ כלל.

וכן ראה בשו"ת נודע ביהודה (תנינא או"ח סימן ס', מהדו"ק יו"ד סימן פ"ו) שכתב לאסור, וכן בשו"ת נשמת חיים להגר"ח ברלין (ריש סימן נ"ב)

שו"ת מהר"ם שיק (או"ח ריש סימן פ"א) שכתב: אם אמנם הקשית לשאול להשיב לך מיד בחוה"מ שאין אני עושה אלא לצורך גדול אך לפי שהוא דבר להעמיד האמת והשלום על מכונו אני משיב בקצרה ע"ד וכו' עי"ש. ומבואר דלכתחילה אין לכתוב אלא בשביל האמת והשלום אהבו. ובשו"ת שואל ומשיב (ח"א סימן קכ"ד ח"ב סימן קצ"ג, תנינא ח"ב סימן ס"ג) ג"כ מבואר הכי.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ובשו"ת מטה לוי (ח"ב יו"ד סימן י' סימן ס"ד) כתב בריש תשובתו, מפני שאינני כותב בחוה"מ הנני מרשה לעצמי לכתוב זה היום כי בצאתי אז מאת פני כבוד גאוננו וכו' עי"ש. ומבואר דס"ל דיש להחמיר דלא לכתוב בחוה"מ.

ובשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סימן רמ"א) מבואר בתוך מכתבו שלא רמה לכתוב בחוה"מ, ולכן כתב אחר חול המועד. וע"ע בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סימן ס"ד), ועי' שו"ת באר משה (ח"ז סימן כ"ט, וסימן ק"ח) שדן בהאי מילתיה וכתב שאסור, עי"ש בכל דבריו.

ובשדי חמד (מערכת חומ"ה אות י"א) כתב באריכות לדון בזה בדברי הפוסקים (ועי"ש שם שדן מה הדין לענין הגהת ספרים) עי"ש, וראה לקמן שהבאנו הנהגת הקה"י ובנו מרן שר בתורה שליט"א שאינו כותב אפילו חידו"ת בחול המועד.

וע"ע בשו"ת קנין תורה בהלכה ח"ב ס"ס צז כתב שבאמת לא נמצא כמעט בתשובות שנכתבו בחול המועד עי"ש שמוכיח כן מכמה תשובות, ועי"ש שהביא השד"ח מה שהביא מהאוהל משה, ומש"כ התפארת ישראל בהלכתא גבירתא, וכתב בסו"ד שם: וכן לא נשמע אצל רבותינו תלמידי הבעש"ט הק' זיע"א שהיו כותבים חידושיהם בחוה"מ אף שהיו דורשין בימי החג רזי דאורייתא כידוע ע"כ.

ובשו"ת משנה הלכות ח"ג סי' עב כתב לאסור וז"ל בסוף תשובתו: ומעולם לא ראיתי לרבותי הגאונים ז"ל שכתבו ואדרבה מצאנו בספריהם שכתבו לאחר המועד לשואליהם שנתאחרו תשובותיהם יען אין הלב לר יוצא בקולמוסו בחומ"ה וד"ל. ועי"ש עוד בסימן ע"ח ובסימן ע"ט ושם הובא שכתב לו השואל עי"ש, גם אנכי לא כתבתי דיש איסור מצד הדין אלא למדת חסידות אפשר דאינו ראוי לאדם חשוב לכתוב בחוה"מ אפילו לדבר מצוה. עי"ש עוד, וע"ע שם בסימן פ"ה שמשמע שדעתו להיתרא, עוי"ש מה שמיישב דברי הכת"ס, שכתב שלא כותב בהושענא רבא, כי הושענא רבא הוא יום קדוש ונורא של תפילות וכו' עי"ש. וע"ע חט"ו סימן קעח שנראה מת"ד משמע דלהלכה שרי לכתוב בחול המועד וע"ע בשו"ת דברי ישראל (וועלץ ח"ג סי' פ"ט) במכתבו לבעל המשנה הלכות עי"ש.

וע' עוד בשו"ת לב חיים (ח"ב סי' קנח) דמשמע מדעתו דיש לאסור, אלא א"כ התינוקות יתבטלו עי"ש בגוף התשובה והשאלה.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ענף ד' מנהג החזו"א לכתוב ומנהג הקה"י לא לכתוב

עי' בשו"ת תשובות והנהגות ח"ג סימן קנ"ב שהביא שרבינו החזו"א נהג לכתוב חידושיו כרגיל בחול המועד, וכן הובא בספר אלא (פרק נ"ה ס"ג), אלא דשם הובא שמנהג הגר"ק שלא לכתוב חידו"ת בחול המועד, ויל"ע מה טעמו, הרי החזו"א התיר, וכן דעת המשנ"ב, וא"כ מודע מחמיר בזה, וראיתי שהובא בזה כך: כתיבה דהנה הקה"י זצוק"ל לא היה כותב חידושי תורה בחוה"מ וכשאמרו לו שהחזו"א הרי כן כותב ענה תורה של החזו"א הוא דבר האבד.

ובמעשה איש (ח"ב עמ' קיד) הובא: באירוסיו של הג"ר ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל שהתקיימו בחוה"מ נתעוררה השאלה אם מותר לכתוב תנאים כנהוג ונשאל על כך החזו"א שהשתתף באירוסין והשיב שיאמינו ויסמכו זה על זה ולא יכתבו.

באורחות רבינו (ח"ב עמ' פ"ב) הובא שהקה"י כתב בחוה"מ בעיפרון ולא בעט מחשש חמץ, ומשמע דלא נהג שלא לכתוב, (שם קכד) הובא שהעיר הקה"י מה שכתבו לו פיתקאות לברכה, וא"כ אפשר שרק זה משא"כ חידו"ת, אבל הובא שם בסוף העמוד שהקה"י לא כתב כלל חידו"ת, ועי"ש שדן מה הדין לענין תיקון טעות בספר, ושם הובא שראה את החזו"א כותב חידו"ת בחוה"מ, וגם כתב חידו"ת בליל הושענא רבא, (שם ש) ובח"ד (עמ' קעב) הובא שמרן הגר"ח אמר לו שאביו אינו כותב את החידו"ת מטעם שחושב שיזכור את החידו"ת שלו עד לאחר החג, ולכן אין היתר לכותבם, ולפי"ז מי שישכח ולא יכתובם כראוי, יש לו היתר לכותבם בחוה"מ.

וכן ראה בשו"ת חתם סופר (אהע"ז ח"ב סימן פ"ו) שכתב בחול המועד, עי"ש. וכן בשו"ת אור לציון (ח"ג פרק כ"ד תשובה ז' בהערה) שמבואר מתו"ד שמותר לכתוב חידו"ת בחול המועד, ובזה שאני משאר כתיבות שהותרו עי"ש, ומוכח מדבריו דפשיטא שמותר לכתוב חידו"ת בחול המועד, וכמו שפסק מרן בשו"ע. וכן בחזון עובדיה (עמ' רד) כתב שמותר לכתוב חידושי תורה בחול המועד, ומה שמותר היינו בכתיבה שלנו. ובילקוט יוסף (יו"ט חומ"ה תשע"ט) שכתב להתיר לכתוב חידו"ת בחוה"מ עי"ש באריכות.

ובישמע משה (ח"א) הביא ששית מרן הגרי"ש אלישיב שמותר לכתוב חידו"ת בחול המועד (ואף דהובא במק"א דהגרי"ש אמר לאחד משואליו למה אינו כותב מערכה על איזה סוגיא ששמע אותו אדם שלמד הגרי"ש"א וא"ל שאיננו קבלן מ"מ אינו סותר).

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ובח"ב (עמ' קמא) הובא רק שאם אביו אינו כותב חדושי תורה ב חומ"ה והבן רוצה לכתוב חידושי תורה יש בזה אל תטוש כיון דהאיסור במלאכת חול המועד הוא חמור ויש אומרים דהוא מדאורייתא שאלו את הרב האם כן היא שיטתו דאף לכתחילה מותר לכתוב חידושי תורה ב חומ"ה והשיב דאכן אם אביו לא נהג אחרת מותר לו לכתוב חידושי תורה, (ועי"ש עוד ששאלו: שוב שאלו אם אחד אומר שיעור לרבים ומקליטים אותו בנגן וכדו' ודעת הרב שזה נקרא כתיבה כיון שנכתב בפנים האם גם בזה נאמר שאם הוא מקפיד או שאביו הקפיד שלא לכתוב ב חומ"ה אפי' חידושי תורה אם כן יהא אסור לו למסור השיעור כיון שדבריו מוקלטים בתוך הנגן וכדומה והשיב דאכן אם מקפיד שלא לכתוב אפי' חידושי תורה אף שהמקליט אינו עובר על שום איסור כיון שהוא אינו מקפיד על זה אבל אם המג"ש יודע שדבריו מוקלטים אין לו למסור השיעור בתוך הנגן.)

ובנתיבות ההלכה (יו"ט וחול המועד עמ' 272) הובא דעת הגאון רבי מאיר ברנדסרפר זצ"ל, בעמח"ס שו"ת קנה בושם, וחבר הדעה החרדית, מותר לכתוב חידושי תורה בחול המועד משום דהוה דבר האבד דשמא עד אחר חול המועד ישכחם ויכתוב בכתב משיט"א וכתב שלנו בכלל כתב משיט"א, והובא גם בשו"ת קנה בושם ח"ג ס' ל"א אות ב'. ועוד הובא שם: ונשאל רבינו במי שברי לו שלא ישכח את החידוש עד לאחר החג אם מותר לו לכותבו ב חומ"ה והשיב דמהיכי תיתי שאכן לא ישכחנו ומותר לכותבו, ועוד הובא שם: גם אם שמע חידושי תורה קודם יום טוב מותר לו לכותבם בחול המועד.

ענף ה' האם לכתוב בראשי פרקים

הנה בשו"ת מהריט"ץ (ח"א קס"ד) ובשו"ת חיים שאל להחיד"א (סי' י"ג) ובשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קפ"ב) ובשו"ת שואל ומשיב (מהדו"א ח"א סימן קכ"ד, וח"ב סימן קצ"ג) שציינו בדבריהם שקיצרו בכתיבתם מפני חול המועד.

ובמקור חיים לחוות יאיר (סימן תקמ"ה סעיף ט') כתב לקצר בכתיבת החידו"ת בראשי פרקים שלא ישכח לא יאריך.

ובשו"ת התעוררות תשו' חאו"ח (סי' שמ"ז) כתב וז"ל: לדעתי אנשים שטבעם אם יש להם לעשות דבר מה לפי חולשת עצביהם הם טרודים עי"ז במחשבתם עד שיעשו הדבר המוטל עליהם מותר להם לעשות הענין שמוטל עליהם גם ב חומ"ה הגם שיוכל לעשות הדבר גם לאחר המועד מ"מ כיון שעי"ז אינם מיושבים בימי המועד מותר הוא לעשותו כמו שמותר לעשות כמה מלאכות בסוסו וברכבו כדי

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

לטייל במועד כדאי בשו"ע סי' תקל"ו וכן כל הרפואות מותרות ב חומ"ה וישוּב הדעת לא גרע מזה וי"ל כמו שראיתי שעשה אאמו"ר (הכת"ס) זצ"ל שהי' כותב על לוח ברמז ובקצור מה שעליו לעשות שלא ישכחם ואין לומר שיהיה מותר לכתוב הכל באריכות כמובן עכ"ד.

אבל בחזון עובדיה (שם) כתב בזה: ונ"ל שרשאי להציע החידוש כסדרו על פי הקדמת הראשונים וכיוצא, ואין צריך לכתבו בראשי תיבות בכדי שיזכרנו בלבד, שהרי הב"ח כתב חיבוריו בחול המועד עם הצעת דברי הפוסקים שקדמוהו, וכו' וכן הכותב פסקים ומסבירם בהקדמות המיוסדות על אדני האמת והצדק רשאי לכותבם כהוייתם שאם לא יעשה כן ונצריכוהו לעשות הכל מחדש אחר חול המועד וכו שבאותו זמן יהי עליו חיוב אחר ללמוד ולחדש עוד חידושים בלא הפסק, עי"ש עוד.

וכן כתב בחוט השני (יו"ט וחמ"ה עמ' רנב) שהכותב חידו"ת בחומ"ה אינו צריך לקצר על מנת לחסוך מכתבת תיבות ואותיות ב חומ"ה כיון שאם מאריך בכתבתם הרי הוא כותב ומדגיש בכתבתו את כל הדקות שנתחדש לו ויש לו לכתוב כדרכו. ועי"ש עוד שמי שדרכו לסכם בכתב הלימוד, מותר לו לסכם גם ב חומ"ה עי"ש.

בשו"ת שבט הקהתי (חלק א קסה) פוסק להתיר לכתוב ואף איננו מצריך לכתוב בראשי פרקים וזו לשונו דאי הטעם הוי רק משום חשש שכחה יחזור החידוש כמה פעמים כמו שהביא הב"י שם דאז ליכא חשש שכחה אלא ע"כ דאע"ג דיחזור ולא ישכח מ"מ אחד יו"ט דכבר אינו באותו ענין מה שחידש יקה לו זמן יותר לכתוב אז מלכתבו בחוה"מ אע"ג שזוכר החידוש משום דאינו כ"כ בתוך הענין וע"כ מור לכתוב בחוה"מ כדי להרויח זמן ואין לך אבידה גדולה מאבידת הזמן היקד מכל ומהאי טעמא נדאה ג"כ דאם כותב ב חומ"ה אינו מחויב לכתוב דק ראשי פרקים דבזה סגי שלא ישכח אלא יכול לכתוב הכל באר היטב כדי שלא יצטרך אחר חוה"מ לחזור ולכתבו הכל כראוי עכ"ד.

והנה בשו"ת אבני דרך (ח"ד סימן נ"ג אות ד') כתב שיש לכתבו בראשי פרקים, ורק אחר חול המועד יכתוב את הכל בבהירות, אולם ע"י בשו"ת אבני דרך בח"ח (סימן תו) שנראה שחזור בו וס"ל כמו שכתב בשבט הקהתי.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

וכן ראה בשו"ת תשובות והנהגות (שם) משכתב שלא משמע מהפוסקים שצריך לקצר ולכתוב בראשי פרקים, ועוד דהרי כיון דהוה דבר האבד הרי לאחר החג הוא צריך לכתוב חיבורים אחרים, וא"כ הוה בכלל דבר האבד עי"ש.

(והנה בספר לקט הלכות יו"ט וחול המועד להג"ר יהודה אריה דינר שליט"א (עמ' קמ) כתב שמותר לכתוב בחול המועד חשבון נפש, ועי"ש בהערה שכתב: כל שהוא חיזוק ביראת שמים שווה מליונים, ומשום כך בודאי מותר לכתוב חשבון הנפש בחוה"מ).

ענף ו' לכתוב כשקטנים לא יראו

ובתשובות והנהגות (שם) שהביא מה שהביא בשד"ח (שם) שבשו"ת אוהל משה כתב שמידת חסידות שלא לכתוב חידו"ת בפני רבים, וכתב בתשו"ה דהיינו דוקא בפני רבים שאינם מבינים הצורך לכתבו חידו"ת, ויבואו להקל בזה, ולכן יש לכתוב בצענא, עי"ש, ואף על דברי רבי משה שטנרבוך שליט"א נראה דכ"ז סתם שכותב בפני רבים אבל אם כותב שיעור בבית המדרש כדי לזכור, ברור שמותר, דהרבים מבינים וידועים ענין זה, ולא נאמר דין ברבים אלא כלומר בפרהסיא וכדו', שלא ילמדו עמי הארץ ממנו, דומיא ממה שהבאנו לעיל לענין קטנים ודו"ק היטב בזה.

וכן מבואר במנהגי מהרי"צ הלוי (עמ' נב) שקטנים לא יראוהו כדי שלא יחשבו שמותר לכתוב בחול המועד, (ע"ע ב"ש שמעתתא דמשה "לבעל אגרות משה) או"ח סימן תקמ"ה ס"ק י"ד) ובהליכות שלמה למרן הגרש"ז אויערבאך מועדים חג הסוכות פ"ט עי"ש).

ענף ז' עריכת ספר והגהת ספרים בחוה"מ

הנה בחיי אדם (כלל קי"א סעיף ו') כתב: אבל אם חדושו כתובים אצלו רק שאינם מסדורים אצלו, נראה לי דאסור לסדרם דהיינו לחזור ולכתבם", ומשמע לכאורה דאסור לערוך ספר, אולם אפשר דדוקא לכותבו מחדש, אבל להוסיף הוספות וכד', אפשר שמותר להוסיף ולהגהות הכתבים. והנה כדברי הח"א כן משמע בשו"ת לב חיים (ח"ב סימן קנז) שלא הותר בחוה"מ להעתיק חידושו כי אם לכתוב חידושים שמחדש או ששומע מאחרים שמא הוא ישכח עי"ש.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

וכן מבואר בשו"ת יביע אומר (ח"ב יור"ד סימן כ"ו אות ט') כתב: ונראה דה"ד כשמעתיק חידושיו בלי תוספת ומגרעת משא"כ המסדר כתביו שיהיו מוכנים לדפוס, וא"א להניחם לאחר יו"ט שהרי גם אז הוא מסדר שאר כתביו ונמצא מתבטל מזה בימי המועד, וגם מסתמא הוא מוסיף חידושים וביאורים שאין מדרש בלי חידוש ונמצא מפסיד גם חידושים שהיה מחדש אח"כ ושייך הטעם של הט"ז, וכן מתבאר במאמר מרדכי (סימן תקמ"ה סק"י) עי"ש, ועי"ש מה שדן עוד ביבי"א לענין אבל, והנה יש להעיר בדבריו דאף שהוא היה יכול לחדש, אבל מ"מ הרי עדין הוא לא חידש, וא"כ בשלמא שיש לו חידושים, אבל זה מנ"ל, ואולי משום שיש חיוב לחדש, זה כבר יכול לעשות בחידושים אחרים. וע"ע בחזון עובדיה (יו"ט עמ' רה.).

ובשדי חמד (ח"ה חומ"ה אות י"א) כתב שהגהת גליוני הדפוס ועריכת מפתחות וכיוצא בזה שאין קשור לחידושי תורה חדשים שיתחדשו לו, אין היתר לכתוב או להתעסק בזה ע"י הקלדה במחשב וכדו', כך כתב בשם שו"ת לב חיים, כדהבאנו לעיל, וכן מבואר באורחות חיים ספינקא (תקמ"ה סק"ב), והנה מהמבואר לעיל בדברי היבי"א דגם הלב חיים מודה לזה דמותר לערוך, ורק לעשות מפתחות וכיוצא בזה דלא יבוא לידי חידושים, דבזה יש לאסור. ואח"כ ראיתי דכן הבין ביבי"א בפסקי תשובות (ח"ו סימן תקמ"ה הערה 72) ועי"ש שהעיר בזה על מש"כ בספר חול המועד כהלכתו (פ"ו הלכה כ"ב) שהבין בדברי היבי"א דאף עריכת מפתחות וכה"ג שריא. ועי' בקובץ מה טובו אהליך יעקב ח"ד (עמ' שנה ואילך) במאמרו של הגר"ח ש סגל שליט"א מח"ס שו"ת בירורי חיים ט"ח מה שדן בדברי הפסק"ת לענין עריכת מפתחות דתלוי באיזה מפתחות, דיש עריכת ערכים דע"י כן מתחדדים הדברים, וזה לכאורה יהיה שרי לעשות עי"ש, ויש להוסיף ע"ד דכן בכה"ג שעושה מפתחות ובקיצור ההלכות, כמו שאיתא ביבי"א, ובילקו"י, ובחידושי ובשיעורי רבי שמואל ועו"ס, זה יהיה שרי לעשות ודו"ק.

(ועי"ש בפסק"ת שכתב: ויש הרוצים להתיר להתעסק בסידור ועריכתספר בטענה של הפסד כספי שאם לא יתעסקו בעריכת הספר במועדידחה ההוצאה במספר ימים או משום שבמועד יש להם אנשים המוכנים להתעסק בזה משא"כ לאחר המועד לא ישיג אנשים אלא עבור תשלום ועוד יש הטוענים להתיר באמתלא של צרכי רבים וצרכי מצוה אך אין להתיר בלא שאלת חכם כי היתר דדבר האבד ועי"ש עוד לענין היכא דעושה כן לצורכי פרנסה) ועוד יש להוסיף

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

דהיום שעורכים את הספרים ישנם העושים כן בתוכנת עימוד מיוחדת, וא"כ לכאורה הוי מלאכת אומן, וא"כ לכאורה יש לאסור בזה.

וא"כ שמגהיה בכה"ג שיודע שיוסיף א"כ שרי לכאורה להגיה, והנה הארכנו בדין הגהת ספרים בשיח יוסף (ח"ב סימן ה') הנה השו"ע בסימן תקמ"ה כתב: נראה לי שאם אין להם ספר תורה כשר לקרות בו בצבור מותר להגיהו בחול המועד כדי לקרות בו בצבור וכן בספרי מקרא ותלמוד שצריך לקרות במועד מותר להגיהם במועד משום דהוי דבר האבד ואם אין להם ספר תורה כלל אם אפשר לכתבו כולו בחול המועד על ידי סופרים הרבה יכתבוהו דצורך המועד הוא לקרות בתורה בצבור במועד הגה והוא הדין שאר ספרים ללמד בהם.

ובט"ז ובמג"א תמהו למה שיהיה מותר, וע"כ כתבו שמיירי שאח"כ ישכח שזה יהיה דבר האבד ולכן מותר להגהות.

ויש לדון מה יהיה הדין להגיה ספרים של היום בחולו של מועד האם חשיב דבר האבד ויהיה מור משום שהוי בדברי תורה ולאחר מכן לא יהיה לו זמן או דלמא שלא הוי ממש ד"ת שאע"פ שקורא ועובר על הדברים מ"מ לא הוי ממש בגדר כתיבת חידושי תורה ויהיה בזה איסור.

בספר חולו של מועד (עמוד 93) כתב שמי שמצא טעות בספר ויש חשש שמא ישכח מה צריך תיקון מותר להגיה במועד שהרי זה כדבר האבד, וכן הבאנו לעיל מהקה"י, אך כתב שם בספר מועדי ה', אין לקרוא לכתחילה בספר על מנת להגיהו, במועד כמו כן אם רוצה ללמוד בספר במועד ואינו יכול משום הטעויות שבו רשאי לתקנם. ובספר מועדי ה' (פי"א הל"ז) כתב שאסור להגיה ספרים במועד אלא"כ לאחר המועד לא יהיה לו זמן שאז דינו שיהיה מותר כמו דבר האבד. וג"כ מותר במקרה שישכח איפה הטעות מותר לו להגיה.

אולם מש"כ לענין עריכת ספר בחול המועד, ראה עוד בספר תשובות הגאון רבי אביגדור הלוי שליט"א רב העיר העתיקה, כתב: (עמ' שפ"א) שאלתי את כת"ר אם מותר להתעסק בהוצאת השו"ת הזה במהלך ימי חול המועד סוכות וזה כולל כתיבת ד"ת ומקורות וכן הקלדתם וכת"ר ענה שהיה שמח מאיד אם לא נתעסק בכך בחוה"מ ואבקש לשאול למה הרי מותר לכתוב ב חומ"ה חידושי תורה בין שחידשם מעצמו ובין ששמע אותם מאחרים אם חושש שישכחם עד אחר החג.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ועוד בזה ראה מש"כ בתשובות והנהגות (שם) שהביא מה שהבאנו מהספר חיי אדם (כלל קי"א) שאם החידושים כבר כתובים אצלו רק שאינם מסודרים כדבעי נראה לו דאסור לסדרם בחוה"מ דהיינו לחזור ולכותבם ע"ש.

ולדברינו יש לומר שמותר כיון שנהנה מכך שמכין חידו"ת לדפוס אכן יש לצדד כדבריו שעיקר ההנאה הוא בדבר חדש וסידור כתביו הכתובים אצלו ל"מ להתיר מלאכת חומ"ה ורק כשמחדש דבר וכותבו כרגיל נראה פשוט להתיר וכן נהגו גדולי עולם זצ"ל שהזכרנו לעיל ואין לערער ע"ז מידי ויש נוהגין גם לתקן הכתבים אף שאפשר לאחר המועד אז פנוי לעוד חידושים וכל שעתא זימניה הוא וד"ז צ"ב. עכ"ד התשו"ה.

ומ"מ יש להסתמך על מש"כ ומה שהבאנו לעיל מדברי היבי"א, וכן ענה לי הגר"ג רבינוביץ שליט"א מח"ס גם אני אודך ופרדס יוסף החדש על המועדים, ומו"ץ בבי"ד "אור החכמה" רחובות, שמותר בזה, והבאנו דבריו בבאר יוסף תשובות הגר"ג רבינוביץ שליט"א.

ענף ח' הסכמה על ספר בחוה"מ

הנה בספר הליכות חיים (מועדים ח"א עמ' רה) מובא שכ"ק האדמו"ר מצאנו זיע"א ראה שראש הישיבה הגאון רבי אליהו שמואל שמרלר שליט"א (זצוק"ל) שמונע עצמו לכתוב בחול המועד מקריא לפני את הפלפול מליל א' דיו"ט ואני רושם הדברים עלי גליון, ניגש רבינו לארון הספרים והוציא את הספה"ק משמרת איתמר עה"ת שחיברו הרה"ק רבי איתמר מקאנסקיוואלי זי"ע תלמידם של הרה"ק מקאזניץ זי"ע החוזה הק' מלובלין זי"ע והיהודי הק' מפשיסחא זי"ע.

ופתח בהסכמה לספר שנתן הגה"ק רבי יוסף שאול נאטנזון צצוק"ל בעל השואל ומשיב והראה כי כתב את ההסכמה בחול המועד פסח תרכ"ט וכותב שם ואף שלא הורגלתי אף לצוות לכתוב בימים האלו שכן ישנו חול המועד בכל זאת יען כי ביקש שבדעתו להדפיסו תיכף אחר יום טוב אמרתי שהוי מצוה לא משהינן.

ועוד הובא שם: והוסיף רבינו פלא והפלא שכתב זאת בעל השואל ומשיב על חסידישע ספר ואף שלא היה מעדת החסידים והכל משום הכוונה להדפיס זאת מיד לאחר יום טוב.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ויש לדון מה הדין בזה למעשה האם מותר לכתוב הסכמה, וי"ל דדוקא התם שהיה דחוף להוציא הספר אחר המועד, ודוקא פעם בבתי הדפוס של פעם, אבל היום אפשר לחכות עד אחר המועד, והכל לפי העניין, דאם יודע שלא יוכל להשיג אח"כ האי הסכמה, אז הוי כדבר האבד, וא"כ הכל לפי הענין ודו"ק.

ובספר מועדי הגר"ח (ח"ב תשובה שנ"ט) נשאל בזה הגר"ק שליט"א אם מותר לרב לכתוב הסכמה ב חומ"ה, וענה לא.

והגאון רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א כתב לי בזה"ל: להגה"צ הנפלא מאד רבי יוסף שליט"א לדעתי הרבה רבנים טרודים כל השנה מעל הראש והסיכוי היחיד לקבל הסכמה מהם זה בחול המועד ואם כן זה ממש דבר האבד, ומותר. ואם הרב יתקשר למחבר בחול המועד כי ההסכמה מוכנה זה יהיה שמחת יו"ט למחבר הספר. ובמקום אחר הארכתי עוד בזה ב"ה עכ"ל.

ומרן הראשון לציון הגר"י יוסף שליט"א כתב לן בזה"ל: ומה ששאל אם מותר לכתוב הסכמה לספר החול המועד, הנה מבואר בספר ילקוט יוסף הלכות יו"ט וחול המועד (סימן תקמ"ה סעיף י"ב) שמותר לכתוב בחוה"מ חידושי תורה, מאחר שאם לא יכתבם שמא ישכחו ממנו ונחשב לדבר האבד, ועיין בהערה שמדברי הרשב"א (ח"ג סי' רע"ז) מתבאר שיש לאסור בזה, אך הטור (סו"ס תקמ"ה) כתב בשם אביו הרא"ש, שהתיר להעתיק, דחשיב דבר האבד, וכן דעת התוס', ואפשר שכך דעת הרמב"ם, וכ"כ להתיר רבינו ירוחם וע"ש בכל ההערה, ומ"מ כל זה בחידושי תורה שנתחדשו שיש חשש שישכחם, אך הסכמה לספר יכול לעשות אחר המועד, ולכן אין להתיר עכ"ל הראשון לציון שליט"א.

והגאון הרריחמ"א שליט"א כתב לי בזה והו"ד בקובץ באר התורה (מס' 38 עמ' 58) וז"ל: שמחתי לראות את מכתבו של הראש"ל יצחק יוסף שליט"א לכת"ר (המכתב מיום י' כסלו תש"פ – והובא בגליון באר התורה גליון מס' 29 עמ' 30), ושם בסוף המכתב דן לגבי כתיבת הסכמה על ספר האם מותר בחול המועד והביא שכתיבת חידושי תורה בחול המועד מותרים אך הסכמה ידחה לאחר חול המועד כי אינו דבר האבד.

ונראה לפי דבריו שאם הרב שכותב את ההסכמה מוסיף בתוך ההסכמה חידושי תורה על דברי המחבר והגהות והערות על דבריו כדרכה של תורה לכאורה אין בזה איסור ומותר לכתוב הסכמה זו בחול המועד כי יתכן שאחר המועד ישכח עמה רצה להעיר או להוסיף למחבר הספר.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ובפשטות שרוב הכתיבה היום נעשית על ידי מחשב ויש מתירים כתיבה במחשב בחול המועד כי אין זה כתיבה וכמו שהביא כת"ר בגליון הנ"ל א"כ יוכל לכתוב את מכתב ההסכמה בחול המועד אבל טוב שיוסיף עליו איזה חידוש תורה קטן לשיטות שמחמירות בכתיבה ושמירה במחשב. עכ"ל הרריחמ"א.

והגר"א שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין, רבה של שכונת גילה בירושלים עיה"ק תובב"א כתב לי בזה"ל: אפשר לדחות לאחר המועד.

האם צריך לחדש חידושי תורה גם ביו"ט ובחול המועד

כתב הרב ישראל גנס בספרו טל לישראל (סימן כ"ח) ונחלקו הראשונים בפסחים אם יש דין נשמה יתירה ביו"ט ונפק"מ לענין בשמים במוצאי יו"ט ושי' תוס' ראין נשמה יתירה ביו"ט ולכאו' יצא נפק"מ מחודשת בזה אם ביו"ט יש מצוה לחדש חידו"ת כמו בשבת או לא ובס' האמונה והבטחון המיוחס להרמב"ן כ' דביו"ט יש נשמה יתירה אולם היא נשאת אצל האדם ולפי"ז אף שיש נשמה יתירה א"צ לחדש עכ"ד.

והנה יש אומרים שאף שאין נשמה יתירה ביו"ט כמו בשבת, מ"מ יש נשמה יתירה גם ביו"ט, וא"כ אפשר שלענין חידושי תורה יש גם את אותה נשמה יתירה לענין זה, ומסתמא אז יש ס"ד מיוחדת שאין הרבה שעוסקים בתורה ודו"ק, וכן יש לומר דאם זה תלוי בשמחה לפי מה שהבאנו דברי הרב מבריסק זל"ה א"כ הרי גם ביו"ט יש שמחה.

ויש לדון שהוא הדין בחול המועד שיהיה חיוב לחדש חידושי תורה בחול המועד דהוי כמו יו"ט, ואולי סו"ס יש בזה ענין, מצד שחול המועד ניתן לעסוק בתורה הקדושה.

שליחת מייל בחול המועד

לכבוד הרב.. במה ששאל האם מותר לשלוח מייל (כשר) בחול המועד, הנה בשו"ת אבני ישפה (ח"ח סימן צ"ז ענף ח') כתב: כתב הרמ"א סי' תקמ"ה סע' ה' שמותר אגרות שלום על ידי שנוי ע' מ"ב ס"ק ל"ד וכתב שם המ"ב שמדינא מותר לכתוב אגרת שלום בלא שנוי כמ"ש הרב"י אלא שנהגו לשנות די בשנוי זה עכ"ל אבל כיון שלא שייך שינוי במחשב חזר הדין על עיקרו שמותר לכתוב אגרת שלום על המחשב והיינו מה שנקרא בימינו דואר אלקטרוני או אי מייל אלא

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שכתב המ"ב שם ס"ק ל' שהטעם שהתירו אגרת שלום הוא משום שאין אדם נזהר בכתיבתו בתיקונן וכמעשה הדיוט הוא ומקרי צורך המועד ע"כ אבל גם הכתיבה במחשב הוא מעשה הדיוט שהרי רק צריך ללחוץ על הקלידים וכבר יש אותיות ומכתב עי"ש עוד האם מותר לתקן את האימייל.

והגאון רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א כתב בזה שמיל מותר לשימוש בחול המועד, כי הוא רק אותיות פורחות באויר. ומבואר חידוש גדול דאף למחמירים להקליד במחשב ולשמור הכא יותר קיל, (עי' בספר המועדים כהלכתם (סימן סה אות ד') שמותר לשלוח מייל כי חשיב מעשה הדיוט, כמו שכתב לענין כתיבה במחשב בחול המועד).

והנה נראה דלשלוח שאלות בהלכה וכדו' או חידושי תורה שרי, כי הוי לצורך לימוד, או בכה"ג דצריך לשלוח אגרות שלום וכדו' דעדיף בכה"ג מאשר בכת"י, ובזה יש לעורר על מה שנוהגים אנשים להתכתב בוואצפ למיניהם בכל מיני מכשירים אשר אינם כשרים ונאסרו ע"י גדולי ישראל, כמו ביום חול ודי למבין.

ושוב ראיתי שכמו שכתבתי לענין האימייל דשרי כן כתב בשו"ת שבט הקהתי עי"ש.

הקלדה במחשב בחול המועד

יש לדון מה הדין להקליד בחול המועד במחשב, האם חשיב מעשה אומן דאסור, או דלמא די"ל שהוא יותר קיל מכתובה ביד, כיון שאינו נרשם ומצינו שנחלקו בזה גדולי הפוסקים.

והקלדה זה נחשבת מעשה הדיוט וכש"כ בפסקי הגר"מ פיינשטיין ז"ל והובא בסו"ס זכרון שלמה (אות ל') וכ"כ בשש"כ (פרק ס"ו הערה ר"ט) בשם הגרשז"א זצ"ל ועיין בתיקונים ומילואים שהוסיף כי רק המהירות הוא האומנות וכוונתו דכיון דכולם יכולים להקליד ועדיפות האומן היא רק בזה שיכול להקליד יותר מהר אין זה מחשיבו כמעשה אומן.

ובפסקי הגריש"א ז"ל בקובץ מבקשי תורה (חווה"מ סי' ק"ו אות פ"ב) הביא שמותר להקליד אך שם משמע דטעמו משום דאינו נחשב ככתיבה וע"ש אות ע"ז, וכן כתב בחוט שני פרק י"ט אות ו' ובפרק ג' אות ב', שמותר להקליד בחול המועד פסח.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

אולם דעת הגר"י קמינצקי ז"ל שמעשה אומן תלוי בתוצאה ולא במעשה ולכן אסר להקליד במכונת כתיבה ולצלם במצלמת פוליריוד ע"י זכרון שלמה בסוה"ס בפסקי הגאון ז"ל אות י"ג וע"י בחוט שני הל' (חוה"מ פרק ג') שאע"פ שהתיר מעשה הדיוט שיש בה תוצאה אומנתית מ"מ כתב לאסור השימוש במכונת צילום וכדו' מדין מעשה אומן וטעמו שכיון שהרכבת מכונות אלו כרוכות במעשה אומן נמצא שהאדם ע"י שלוחץ על הכפתור הרי הוא גומר המעשה אומן שהיה כרוך בהדפסת דף זה וחשיב כחלק מהמעשה אומן ע"ש. (ועוד בדין צילום במצלמה בחול המועד ע"י באורחות רבינו (ח"ב עמ' קכ"ב) בשם החזו"א דשימוש במצלמה כרוך במעשה אומן, ומשמע דס"ל כסברת החוט שני שיש בזה איסור וע"ע בשלחן שלמה סי' תקמ"ה בהערה בשולי הגליון אות ד', אולם בפסקי הגר"מ פיינשטיין ז"ל שבסו"ס זכרון שלמה אות ל"א התיר לצלם מצלמת פוליריוד, וע"י שלחן שלמה שגם דעת הגרשז"א ז"ל דאין זה נחשב מעשה אומן כיון שהאומנות כבר מונח במכונה והאדם המפעילה אינו עושה שום מעשה אומן. ובפסקי הגר"מ פיינשטיין (סעי' לא) כתב שמותר לצלם בחוה"מ אפי' במצלמה שהתמונה מתפתחת מיד שאין זה נחשב כתיבה בנוגע לחוה"מ וגם נחשב כצורך המועד במה שמתענג בו ואינו מעשה אומן ומותר לצורך המועד וכעין זה כתב בשו"ת באר משה (ח"ז סי' מ) באופן שאינו מכוון מלאכתו למועד וכן פסק בשו"ת אור לציון (ח"ג פ' כ"ד) כתב שהצילום מותר בחוה"מ לפי שהוא מעשה הדיוט וגם דבר האבד ואין בזה תיקון מנא גמור עד שלא מפתח את התמונות והנה הטעם לצלם לפי החזו"א אמר מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א שהטעם לכך לפי שהרי זה ככתיבה וכצביעה והוסיף עוד החזו"א שאף אם מזדמן בחוה"מ אירוע מיוחד שלא יחזור על עצמו אין זה נחשב דבר האבד ואסור לצלם].

ולפי שיטת הגרשז"א יצא שע"י לחיצת הכפתור הרי הוא עושה מעשה ממש [ועיין חזו"א סל לו ד"ה החורש ע"ש וכ"כ בשו"ת באר משה ח"ז סי' מא ובשו"ת קנין תורה ח"ב ס' צו] אך בשו"ת הר צבי (או"ח ח"א סי' רח) כתב שכל שאין האדם משתף פעולה בגוף המלאכה אין מקום לחיבו, ועפ"ז כתב בספר נושאים בהלכה (ח"א עמ' שנו) שאין כאן איסור כותב כיון שאין משתף פעולה בגוף ההדפסה.

עוד טעם שמותר להקליד לפי שיטת הגריש"א הביא בשו"ת ישיב משה (טורצקי בהל' חוה"מ עמוד סג) בשם הגרי"ש אלישיב מטעם שכל ילד יכול להתרגל ולכתוב במכונת כתיבה ואין זה מעשה אומן.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

והנה בשו"ת שבט הלוי (או"ח סי' מז) כתב בענין זה: במש"כ הראש ב"ק ס' ע"א בזורה דחייב בשבת אע"פ שהמלאכה רק דרך גרמא וכתב הרא"ש שם דבהכי חייבי רחמנא כיון דמלאכה זו עיקר עשייתה ע"י רוח ע"כ דאין לדייק דדוקא זורה אלא כל כיו"ב כיון דבמלאכת שבת עיקר היסוד מלחכת מחשבת לעשות המלאכה כדרכה ואם מלאכה זו תהי אב או תולדה נעשתה בכדרכה בדרך זו שוב נחשב כעושה בידים ממש ורמזתי שם על דברי גאון עוזינו החזון איש ב"ק סי' י"ד דחורש בשבת או זורע במכונה והאדם לוחץ לחיצה ראשונה על כפתור ועי"ז נפעלת מערכת הגלגלים ואז שגורמים שוב לפעולת הרישה וזריעה אע"פ שבמציאות החרישה והזריעה לא עשה אדם כלום מלבד תחילת הלחיצה אעפ"כ חייב מה"ת דכיון דדרכו בכך הנו מלאכת מחשבת דאוריתא יעשה והני ממש בדיקן ולענין חוה"מ אולי יש לצדד קצת בכתיבה כנ"ל כן דיה מלאכת חוה"מ הוא טירחת המלאכה כידוע לא כלל מלאכת מחשבת. א"כ לכן כתב בח"ו ס"ס לז שיש אולי להתיר משום שאין בזה טירחא. וכ"ה בשו"ת חיי הלוי (ח"ג סי' לד) שנראה שהדבר פשוט מאד להתיר.

וכיו"ב כתב בשו"ת באר משה (ח"ז סי' לט) לגבי מכונת חשבון שג"כ האותיות מאירות ע"י כח חשמלי ואין שם כתיבה בדיו ופסק להתיר שאין כאן כתיבה דאורייתא כלל ולא טירחא הילכך יש להתיר ע"ש.

הדפסה בחול המועד במדפסת

הנה בספר קדושת השבת (עמוד תיד) הביאו ששאלו את הגרי"ש אלישיב זצ"ל לגבי הדפסה במדפסת המחשב בחוה"מ, והוסבר לו היטב מהי מדפסת המחשב ושע"י הקשה במקלדת יוצא החומר שבמחשב כשהוא מודפס על גבי נייר ושאלנו האם כל שכן שזה אסור בחוה"מ מאשר הכתיבה ביד כי פה נעשה כתב ע"ג נייר שזה כתב המתקיים, והסכים הגרי"ש"א שזה אסור אך לא שאלנו אי שרי כשעושה כן בשינוי ושאלנו האם בכל זאת מותר לכתוב במדפסת המחשב בחוה"מ לצורך רבים או לצורך מצוה, וענה הגרי"ש"א שאם זה לצורך כזה זה אכן מותר אך צריך לבדוק אם זה באמת נצרך.

ובשמירת שבת כהלכתה (שם) כתב בשם הגרשז"א שלענין הדפסה אוסר כיון שיש תהליך הזנה של החומר בדיסק אך צ"ב בדעתו הרי הוא לא עושה כך וזה פעולה פשוטה וא"כ יהיה מותר.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ובקובץ דרכי הוראה (עמוד מד) הביא פסק הלכה מהגאון ר' יוסף דוד וינגרטן זצ"ל אסור להדפיס נתונים הנמצאים במחשב אלא אם כן הדבר נצרך לצורך המועד או לצורך דבר האבד. וכן בספר מועדי ה' (עמוד רנג) אסור להדפיס בחולו של מועד, אלא א"כ יש להדפסה צורך במועד וטעמו הוא שזה כתיבה גמורה ע"י ההוראה שהוא נותן למחשב.

והנה מלאכה זו אין בה טירחא של ההדפסה וא"כ תלי במח' ראשונים מה הדין במלאכה שאין בה טירחא וכמו שהבאנו לעיל בריש הקובץ פלוגתא גדולה בזה.

ולענ"ד נראה שמצד הנקודה אם מסתכלים על הפעולה או על התוצאה יש לאסור לפי דעת המשנ"ב כי למה אסור אפילו שאין טורח משום שיש דין תוצאה משא"כ לסוברים שמותר משום שמסתכלים על הפעולה ומתי שאתה לא עשית מאמץ יהיה מותר.

ונראה להתיר שאף דקימ"ל כמו דעת מרן והנה דעת מרן שמשמע בבית יוסף להחמיר כמו דעת המשנ"ב מ"מ נחלקו בזה החזו"א והגרש"ז האם בסגירת מעגל חשמלי האם הוי איסור בונה מה"ת או לא ולפי החזו"א הוי מה"ת ולפי הגרש"ז הוי דין דרבנן א"כ כאן שהפעולה היא דין דרבנן א"כ ספיקא לקולא בדרבנן. [ועוד י"ל בזה משום דהוי איסור בונה מ"מ הוי איסור בונה ארעי מ"מ תלי עדין בתוצאה או בפעולה].

והנה לפי הכלל שספיקא דרבנן לקולא הנה בגדר דין איסור מלאכה בחול המועד אם הוא מה"ת או מדרבנן נחלקו בזה הראשונים התוס' בחגיגה דף יח ע"א בד"ה חולו של מועד שמלאכת חול מועד אסורה רק מדרבנן ולא מדאורייתא וקראי אסמכתא בעלמא, וכן דעת הרא"ש שם שהוי דרבנן אמנם דעת רש"י ועוד ראשונים שהוי מלאכה מה"ת.

וא"כ הוי דין דרבנן שיש לו עיקר מה"ת שנחלקו בו האחרונים האם הוי ספיקו להקל או להחמיר הנה בתשובת מהרשד"ם יורה דעה סימן קלא כתב דמילתא דרבנן שיש לו עיקר מן התורה ספיקו להחמיר והובא בקהלת יעקב אלגאזי אות סמ"ך ס"ק רל וכן כתב עוד בהקדמתו לארעא דרבנן בד"ה ודבר שכן להוכיח מדברי הרמב"ם פ"ז מהל תרומות שבספק דרבנן שיש לו עיקר מן התורה אזלינן לחומרא ע"ש וכן כתב בספר בני חייא אורח חיים סימן תרפט דביש לו עיקר מן התורה אזלינן לחומרא בספיקו ע"ש.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

אמנם דעת המשנה למלך (פרק ד מהלכות בכורות) דלא שנא ובכל גוונא אמרינן ספק דרבנן לקולא וכן כתב בשער המלך (פרק י' מהלכות מקואות כלל ד) דגבי ספק דרבנן לקולא אין לחלק אם יש לו עיקר מן התורה או לא וכן דעת הפרי חדש (יורה דעה סימן קי"ס"ק לג) דבאיסור דרבנן אף שיש לו עיקר מן התורה קיימא לן ספיקא דרבנן לקולא ואף באיתחזק איסורא ע"ש

ובפרט בדברי תורה שהיא לצורך מצוה, היכא שמקליד חידושי תורה ואין לך דבר האבד מזה, כמוש כתב בשו"ת מן השמים בסימן לב כתב וז"ל אם מותר לכתוב במועד אגרת חפציו של אדם בשינוי שאלתי על החכמים שכותבים בלי שינוי אם יפרשו פירוש פסוק או הלכה ועוד שאלתי על השרטוטים או אם אסור שהרי אמרו אסור להגיה אות אחת בספר העזרה וכל שכן אגרות חפצי אדם גם מזה ואם לא יכתוב עתה שמא ישכח גדול ומחדשין בה חידוש ובעבור שלא ישכחו כותבין אותו חידוש בחולו של מועד ואומרים שאין, ושאלתי אם מותר לכתוב אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצויינים הפירושים ההם או לא, והשיבו בהלכה ולא הבנתי התשובה ובלילה השנית שנית ושאלתי לפרש לי התשובה או להשיב תשובה אחרת מבוארת והשיבו לי כבראשונה ופירשו לי אוהב ה' שערים המצויינים בהלכה כשמחדשים חידוש בהלכה ומעמידין אותה על בירור אותן שערים נאהבים לפני המלך הגדול יותר מכל משכנות יעקב המקיימים בהם שאר המצות וכל מי שמחשב מחשבות וסובר סברות בהלכות חמורות ובפסקים החמורים נאהב ונחמד לפני המלך העליון וזהו שאמרו אגרא דשמעתתא סברא והדברים והמחשבות ההם הם כמרגליות היקרות בעיניו ואם על אבידת בסף אחד או שוה כסף התירה תורה לעשות מלאכה בחולו של מועד כ"ש שיש לחוס על אבידת המרגליות היקרות ההם לכתבם ולחתמם למען לא יאבדו והכותב ונראה שאגרות חפציו של והחזותם יקבל שכר עליהם, וא"כ ג"כ נראה שאף ההדפסה תהיה מצוה שהרי יעבור ע"ז בכתב ויגיה את הדברים, כי מי שעוסק בזה אינו דומה לדף המונח לפניו להיכא שנמצא במחשב ועובר ע"ז אם מה שכתב נכון, ואין לו טעיות בדבריו. [אמנם אע"פ שפסק המשנ"ב שאסור להדפיס ספרים בחול המועד איכא למימר שפעם היה בזה טורח באותיות הדפוס כמו שכתב במור וקציעה שדן בזה לענין סידור האותיות ועוד שיש לעשותו לפני משא"כ הכא דברים שנחדשו לו ואינם אלא כמה דפים וע"י כן יראה לרבים ואולי יעמדו על דבריו ברור דנראה דשרי].

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ועוד נראה להתיר שהנה דעת מרן פוסק הדור הגאון ר' ניסים קרליץ זצוק"ל בספר זכרון מבקשי תורה (עמ' תשנב') כתב לענין הקדשה לבר מצוה לכתוב לו על הספר שכיון שההקדשה מביאה שמחה לאדם א"כ הרי היא כאיגרת שלומים ומותר לכתבה במועד א"כ י"ל הכא נמי שאדם כותב משהו ובפרט שהכל אינו נקרא מעשיו וכותב דברי תורה ודברי תורה משיבים נפש ויש לו שמחה בכך א"כ י"ל שמותר להדפיס. [ובמה שכתב בחוט השני על הלכות חול המועד (עמוד קצב) לאסור הדפסה משום שס"ל שהלחיצה בכפתור אין דנין מצד פעולת האדם אלא מצד פעולת המכונה וזה כבר נקרא מעשה אומן ולכן אוסר ושם בעמוד רמט כתב שכיון שהתוצאה היא של אומנות מ"מ יש איסור, ולפי זה צ"ל שנקט שאע"פ שיש דין טירחא מ"מ יש דין באומנות שיש ע"ז שם מלאכה מיוחד].

ושוב ראיתי שציינו למה שכתב בשו"ת יביע אומר (חלק ח' או"ח סימן מ"ח) שהאריך בענין זה והסיק שמותר אף להדפיס אחרי הכתיבה כיון שהלחיצה על הכפתור המדפיס היא מעשה הדיוט בעלמא.

ראיתי למי שכתב לדון אם מותר לכתוב בשיטה עיוורת בחול המועד או שכיון שזה מעשה אומן אף שאין זה כתיבה אסור. ולענ"ד נראה דחשיב מעשה אומן, וכל זה רק ע"י התוכנה, ולא בכה"ג שיש אדם שמקליד במהירות בלא תכונת שיטה עיוורת.

האם מותר לכתוב צ'ק

בס' זכרון שלמה בפסקי הגר"מ פינשטיין אות כו, כתב שמותר צ'ק לצורך צדקה דחשיב כדבר האבד שאם לא יתן במועד אולי לא יתן שוב לאחר המועד עכ"ד, ומוכח דשרי לכתוב אף בלא שינוי, אולם בס' שער המועדים קיצור הל' חול המועד עמ' קלד שמותר לכתוב צ'ק בשינוי לצורך המועד או לצורך צדקה יעו"ש, וגם הביא שם בשם מרן הגריש"א שעדיף להכין מזומן קודם החג בשביל שלא יצטרך להוציא כסף בחול המועד או לכתוב צ'ק, ומ"מ נראה לענ"ד שאף שיש להחמיר ולכתוב בשינוי מ"מ אם הצ'ק לא יכתב טוב שיכתוב בלא שינוי. כי מעיקר הדין אינו איסור, וכן ראיתי שהשיב לדינא הגרב"צ מוצפי שליט"א שאם כותב צ'ק לצדקה אינו צריך לכתוב עם שינוי, ומ"מ אם צריך לתת צ'ק לועד הבית אם יוכל לדחותם שפיר דמי.

ועוד בענין זה נשאלתי ע"י הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך ושא"ס, במה ששאל עוד האם יש הידור להפקיד בבנק בחול המועד במזומן ולא

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

צק, כדי לחסוך כתיבה, לכאורה היה מסתבר לומר שילך לבנק ולא יכתוב, אבל כיון דיסוד האיסור הוא הטירחא אם ע"י זה שילך לבנק זה יהיה לו יותר טירחא יכתוב צק, ודהרי אם צריך לכן הויה הותרה, ולא הויה מעשה אומן עצם הכתיבה, ולכן נראה שיכול לכתוב אם זה פחות טירחא.

לחתום על הדואר

שאלה: האם קיבל דואר ברשום בחוה"מ וצריך לחתום האם מותר לו לחתום תשובה: כתב הגרנ"ק בחוט שני (חוה"מ עמ' רמז) שמותר כיון שיש בו ורך המועד, והביאו בס' שער המועדים הל' חול המועד עמ' קלו.

כתיבת הקדשה לבר מצוה

בס' הזכרון מבקשי תורה (חול המועד עמ' תשנב) כתב בשם פוסק הדור הגר"נ קרליץ זצוק"ל שמותר לכתוב הקדשה לבר מצוה על ספר וטעמו כיון שההקדשה מביאה שמחה הרי היא כאגרת שלומים שמותר לכתבה במועד, אכן כתב שם, שלא יאריך בדברים מיותרים ויכתוב רק את הנצרך והמשמח וכן לא יכתוב תאריך עכ"ד, ובס' שער המועדים הל' חול המועד (עמ' קלז בהערה נז) כתב ששאל כן למרן הגר"ח"ק שליט"א האם דמי לאגרת שלום ששרי וא"כ ה"ה הכא, והשיב שלכאורה כן.

וכתב שם שהעיר לו שהרי טעם שמותר לכתוב אגרת שלום כתב הרמב"ם פ"ח מהל' יו"ט הי"ד משום שכתובות אלו אין אדם נזהר בתיקונם מאד ונמצאו כמעשה הדיוט ויתכן דהיינו דוקא באגרת שלום שאדם הולך לזורקו אבל בהקדשה ע"ג ספר שנשארת שנים ע"ג שנים, ובפרט עם הכותב אדם חשוב בזה יש לומר שנזהרים בכתיבתו יותר, וענה הגר"ח"ק, זה טענה נכונה, ומ"מ הסכים שאם יכתוב בלא דקדוק מותר כמו אגרת שלום, ומ"מ כתב שם שמרן הגר"ח"ק אינו כותב הקדשה בחול המועד לבר מצוה רק אומר שיבואו אחר המועד.

האם מותר לעשות פאזל בחול המועד

בשו"ת באר משה (ח"ז סימן עו) כתב שמותר לעשות פאזל בחול המועד, משום שהוא כתיבה שאינה לקיימא ועוד דהוי צורך המועד, יעו"ש, אולם בס' שער המועדים קיצור הל' חול המועד עמ' קמא, הביא בהערה ששאל למרן הגר"ח"ק

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שליט"א ואמר לו שראוי להמנע מזה דדומה לציור וכתובה שאסור עכ"ד, אולם אכתי נראה שיש לחלק ולהתיר, וכ"ש שהוא לילדים שאין לנו לאסור אלא מה שמפורש בפוסקים.

האם מותר לתקן מזגן בחול המועד

שאלה: התקלקל המזגן או התנור האם מותר לתקנו בחול המועד?

תשובה: הנה לענין לתקן מזגן מחמת החום כתב בחוט שני (חזה"מ עמ' רכג) שאסור ואין אומרים הכל חולים אצל החום וכן הוא דעת הגרא"ל שטינמן זצוק"ל והו"ד בס' שלמי תודה (סוכות עמ' תתמט) יעו"ש, אולם בקובץ מבקשי תורה (חזה"מ עמ' תסה ועמ' תע) הובא בשם הגר"מ פינשטיין והגריש"א שמותר כיון שזה מצרכי הגוף, ולכו"ע מתר לתקן תנור חימום שהתקלקל, אם יש בו צורך, ופשוט.

כיבוס בחול המועד

במו"ק דף יד ע"א מבואר שיש לגלח או לכבס בערב החג ולא בחג כדי שלא יכנס לחג שהוא מנוול, וכן כתב הרמב"ם בהל' יו"ט פ"ז הי"ז וכן כתב במאירי שם וז"ל: עיקר איסור גלוח וכיבוס במועד אינו מן הדין שהרי שמחה הוא לו, אלא שגזרו בכך כדי שלא יכנסו לרגל כשהם מנוולים שאם תתיר להם כן במועד אף הן משהין עצמן למועד כדי שלא יתבטלו ממלאכתן ונמצאו נכנסים מנוולים ברגל וכן הענין בכבוס זולת אלו באונס ידוע וניכר נכנסו לרגל בניולין יעו"ש, [אולם הפוסקים הביאו מש"כ בפירוש הר"ש בן היתום (מו"ק דף יד ע"א) שטעם האיסור הכיבוס בחול המועד הוא משום שיש בו טירחא ועובדין דחול יעו"ש].

וראה עוד מש"כ שכתב בשיטה לתלמיד הר"י מראפיש (מו"ק יד.) ומכאן אנו למדין שמצוה על האדם להתנאות בעצמו בגילוח וכיבוס ורחיצה בערב הרגל, שהרי קנסו עליו שלא יגלח במועד מפני שלא גילח ערב הרגל עכ"ד, ומוכח דיש דין כיבוס קודם הרגל, וכן כתב לדינא בפרי מגדים ריש סימן תקל"ד שיש לכבס בערב יו"ט, ויש להסתפק האם יש לזה דין כמו שבת שצריך לכבס ביום חמישי וכן כתב להסתפק בס' שש"כ (פרק מה הערה יג).

אולם בס' שער המועדים (קיצור הל' המועד עמ' נט) כתב ששמע ממרן הגר"ח ק שליט"א שיש לזה אותו דין של חול המועד. ובכלל זה שלכתחילה יש לכבס גם

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

את הבגדי קטנים כן בתשובות בעל הבאר משה בסו"ס זכרון שלמה (אות כ), ושם כתב, שאפילו אם יש לו מעט בגדי קטנים שאין רגילים להפעיל מכונת כביסה עבור זה אפ"ה חייב לכבסם בערב הרגל, אולם בס' חול המועד כהלכתו (עמ' קסט) כתב לפלפל בזה, ויעו"ש בשם הגרמ"ש קליין שליט"א שהסכים עם דברי הבאר משה לדינא יעו"ש, וכן ראה לדינא בס' פתחי מועד (עמ' רב) שכתב בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל להקל בכה"ג שיש לו רק מעט בגדי קטנים לפני המועד באופן שאין כדאי להפעיל מכונה בשביל זה שמותר להניחם עד שיצטרפו עוד בגדים במועד וכבסם ביחד.

כיבוס בגדי זיעה

והנה בענין כיבוס בגדי זיעה כתב בילקו"י (יו"ט חוה"מ עמ' תתטו) שבזמנינו שיש הרבה הנוהגים להחליף הבגדים הלבנים הסמוכים לבשר כמעט מדי יום ביומו מפני שמתלכלכים תמיד ע"י זיעה ובפרט במקומות החמים ונתכבסו קודם המועד ואין לו בגדים אחרים בחול המועד להחליפם במקום צורך מותר לכבסם במכונת כביסה במועד, ושם בהערה כתב, שכן משמע במג"א (סימן תקלד סק"ב).

וכן פסק לדינא בשו"ת שרגא המאיר (ח"ז סימן מג אות ג), והביא מש"כ בשו"ת באר משה (ח"ז סימן ו) שנשאל לענין מה שיש בנ"א רבים שרגילים להחליף בגדיהם התחתונים וכן גרבים בכל יום או יומים אם מותר לכבסם במועד, והשיב דהיכא דאפשר צריך להזמין מקודם המועד את כל מה שצריך לכל ימי החג, ולהחליף כל יום בבגדים המכובסים קודם המועד ואם א"א ויש צורך גדול להחליף יעשה שאלת חכם מורה הוראה שיפסוק לפי עיני הרב ע"ש, והוסיף שם שיש סמך להקל במכונת כביסה ממש"כ בהגהות מהריק"ש דמ"ש מרן מותר לכבס בכלי פשתן ולא נהגו כן והו"ל כדברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור, וה"ט דמדינא מותר לכבסן מפני שצריכים כיבוס תמיד ולכן אפילו אם נתכבסו בערב יו"ט מותר, וכן כתב הרמב"ם בפ"ז מהל' יו"ט ובמצרים נוהגים לכבס כל מה שצריך לימי המועד ע"י משרתות גויות שכיון שנצרכים לימי המועד הו"ל כדין מי שאין לו אלא חלוק אחד ומ"מ כיון שאינו דומה ממש נהגו עכ"פ להקל ע"י משרתות גויות, ומפני טעם זה לא מיחו בידם חכמים, ושכן כתב בס' בני חיי ובספר מזבח אדמה בשם מהריק"ש.

ומ"מ כתב שם שבכל המקרים האלו איחן לכבס בצינעא, ויעו"ש עוד שבחוט שני (חול המועד עמ' רלז) כתב להקל בנ"ד בשעת הדחק ושכן השיב הגר"ח ק והו"ד

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

בס' יו"ט וחווה"מ כהלכתם (עמ' ע) אולם הביא שבס' פתחי מועד (עמ' עו) כתב בשם הגריש"א הגר"י פישר להחמיר בזה, אבל העיקר להלכה דיש להקל בזה. וכן כתב בס' חול המועד כהלכתו (פ"ה ס"ו) יעו"ש שהביא דעת הגרמ"ש קליין שליט"א שכתב שקשה להקל בזה דדוקא כלי פשתן שבעצמותם קלים לכבס לא גזרו ע"ז חכמים אבל בגדים שחז"ל גזרו עליהם אין נפק"מ אם מכבס ע"י טירחא או לא דלא עדיף מנותן לגוי לכבס דאסור אע"פ שאין הישראל טורח כלל. אולם לדינא יש להקל בזה, וכן נראה בשש"כ (פרק סוס ו) יעו"ש.

איזה כיבוס אסור

כתב בשו"ת מהרש"ם (ח"ז סימן קל) שכיבוס האסור הוא גם שריית הבגד במים משום ששרייתו זהו כיבוסו כמבואר בזבחים דף צד ע"ב ונפסק כן לדינא בשו"ע או"ח סימן שב ס"ט. יעו"ש שכתב שמטפחת שכבר נכתבס וצריך לסחטו שלא ירקב מותר יעו"ש אלא דמצינו לענין בגדים ומפות של גילון שכתב שדרכן להדיחן במים שכתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סימן ל) שיש מקום להתיר לשרותם במים בחול המועד יעו"ש, וע"ע בשו"ת יביע אורמ (ח"א סימן לב) לענין כיבוס בגדים מעור יעו"ש. וע"ע בחוט שני (חווה"מ עמ' רלה) שכתב שסמרטוט שמתרחץ בו לאחר רחיצה אחרונה בחול המועד אסור לשופו מן הסבון דמסתמא אינו מתקלקל עי"ז זולת אם יש בהא צורך המועד עי"ש. ומ"מ לפי דברי המהרש"ם יש לדון במכונת כביסה של היום, ומשו"ה יש שדנו שבמקום שיש עוד צד להקל, יש יותר קולא היום, ועוד דהרי סו"ס יש בזה פחות טירחא, וא"כ לחלק שיטות הראשונים דעיקר האיסור הוא משום טירחא, הכא דאין טירחא יהיה שרי.

האם מותר לנקות כתם בחול המועד

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סימן לו) כתב להתיר לנקות בגד שנתלכלך לנקותו, וכן כתב בס' שולחן שלמה (סימן תקלד בהערה) בשם הגרשז"א, ובס' לשכנו תדרשנו (עמ' רצא אות לא) בשם מרן הגריש"א ובקובץ מבית הלוי (תשרי עמ' פו) בשם השבט הלוי, אולם שם כתב, וישתדל לעשות בלי חומרי ניקוי ולא לנקות לגמרי, יעו"ש, וכן כתב בס' פתחי מועד (עמ' קצט) בשם הגר"י פישר והגר"ב"צ אבא שאול והגר"ב"י זילבר זצ"ל, וכן כתב בשו"ת באר משה (ח"ז סימן לג) אולם שם כתב שצריך לנקות את הכתם בצינעא, אבל לא ישלח לאומן ניקוי יבש יעו"ש, וכן כתב בשש"כ (ח"ב סימן סו סע"ב) שמותר אין זה כיבוס, וכן כתב בחזו"ע (יו"ט עמ' ר), וכן כתב בילקו"י (עמ' תתלה) ושם כתב להתיר לנקות כתם

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

אפילו בסבון ובקת כביסה ושאר חומרי ניקוי, ושם כתב שיש להתיר אפילו בכתם שהיה על בגד לפני המועד דהא סו"ס אינו בכלל גזירת כיבוס, אולם הביא שם מש"כ בס' שלמי מו (עמ' תפא) שנראה מדברי הגרשז"א להחמיר בזה, בשהיה כתם לפני זה, וכן בשו"ת אבני ישפה (ח"א סימן קיב אות ב) יעו"ש.

אולם הביאו בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א (שערי המועדים חול המועד עמ' סד) לאסור, והראיה בזה ראה בס' תורת המועדים על השונה הלכו שם) שאמר לו גהרח"ק מהאד כתב בשו"ע שמותר כתם של נדה מוכח דוקא נדה התירו והביא שא"ל הגר"ח"ק שכן דייק הגר"ג גדל ז"ל יעו"ש, [אולם יש לדחות דדוקא כתם של נדה היה צריך להתיר דהוא כתם חזק ודו"ק]. וכן בחוט שני (יו"ט חוה"מ עמ' קלח) שאסור לכבס אפילו מקום הכתם לבד, וכן אסור לזלף חומר שמנקה על מקום הכתם אפילו בלא מים, והוכיחו מהא דהתירו הפוסקים לבעלת הכתם לכבס משמע דסתם לכלוך אסור, וכן הביאו (ס' חול המועד כהלכתו) שכתב הגר"מ ברנסדופר זצ"ל, אולם אכתי י"ל דבעלת כתם התירו לכבס, אבל הכא לא מיירי על כיבוס ורק לנקות את הכתם, ולכן נראה לדינא דשרי, ומ"מ הביא בספר שער המועדים (שם) בשם הגר"מ ברנסדופר ששמע ממנו שאם אין לו בגד אחר שרי, והביא שם עוד מש"כ בחוט שני (שם) וז"ל: ואפשר שאם מנקה במים את הכתם שבבגד שהבגד עליו הוי דינו כמו איזורו מוכיח עליו ויהיה מותר אם אין לו בגד אחר עכ"ד. ולדינא: מותר לנקות כתם בבגדו. כל שאינו מכבסו.

האם מותר לנקות כובע מאבק

במקור חיים (סימן תקמא ס"ג) וכן בחוט שני (חוה"מ עמ' רלח אות ב) שמותר להבריש בגדים וכובע מאבק במברשת יבשה בחול המועד אפ' שבשבת וחול המועד אסור, וכן משמע מדברי הגהות בה"ח עך הרי"ף (מו"ק דף אות ח') יעו"ש.

האם מותר לתקן כובע בחול המועד

תשובה: בקובץ נאות מרדכי ניסן תשפ"א עמ' 267 כתב הגאב"ד הגר"מ גרוס שליט"א שעיצוב צורת מגבעות הוי בכלל מעשה אומן שאסור וכמו כן ניקוי המגבעת על ידי אדים חמים הוי בכלל כיבוס עכ"ד, אבל מ"מ נראה לדינא שלי"ש את המגבעת כיון שאין בהא טירחא שרי.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האם ללמד הל' כיבוס בחול המועד למסורתיים

בילקו"י (חזה"מ עמ' תתכא) כתב בסו"ד שכתב הל' כיבוס בחול המועד, וז"ל: ווהנה שי הרבה אנשים שנקראים מסורתיים ששמירת המצוות רדודה בידם והם אינם יודעים כלל מאיסור כיבוס בחזה"מ וגם אם ישמעו לא יתקבלו הדברים על לבם ואינם מסוגלים להמנע מכך ולהשאיר את ערימת הבגדים בחדר הכביסה, ויש לעיין אם כדאי להמנע מללמדם הלכות אלו בפרטות כדי שיהיו בבחינת מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין עכ"ד.

והנה בעיקר דבריו הנה הרי ידוע מאי דקימ"ל מוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין כמבואר בביצה דף ל' ע"א והיינו כמ"ש במרדכי בביצה (פ"ד סימן תרפט) שהיו סבורים שהוא מותר. דכשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע. אבל אם הם שוגגים חייב להדריכם בדרך ישרה שמא ישמעו כיון שלא הורגלו מאבותיהם לכך. גם אם הם מזידיים ועושים איסור חייב להוכיחם כדדרשינן: 'הוכח תוכיח' אפילו מאה פעמים עכ"ד, והכא נמי הרי סבורים שמותר, אבל י"ל כמ"ש בזה בשו"ת כתב סופר (או"ח סימן נז) וז"ל: אין בדברים כאלו לדיין ולמורה ומאריה דאתרא אלא מה שענינו רואות לפי המקום ולפי הזמן עכ"ל, וה"ה הכא.

מגבות ידים ורחצה

הנה קימ"ל בשו"ע שמטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג שרי לכבס, ומהו מטפחות הספג, מצינו בדברי הטור שכתב שהם מגבות שמתנגבים בהם כשיוצאין מבית המרחץ, ורש"י על הרי"ף (מו"ק י:) כתב שמסתפגין פניו וידיו כל היום, יעו"ש, אולם יש ראשונים שכתבו אחרת, ובמשנ"ב סימן תקל"ד סק"ו כתב, הספג מה שמסתפגי בהן כשיוצאין מבית המרחץ, וכתב בית יוסף בשם כל בו דעכשו נהגו בזה חומרא וכן ראוי לעשות, יעו"ש, ומ"מ כתב בשש"כ (פרק סו הערה רסג) שמותר לכבס מגבות של מקוה, וכן כתב בפתחי מועד (עמוד רא) בשם מרן הגריש"א יעו"ש, ומסתמא כוונתו למגבות שמשאילים במקוה, וא"כ נראה דה"ה שיש להקל היכא שמתרחצים כל יום וכל בני הבית מתגנבים במגבות

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

נפרדות כן כתב הרב מיכאל פרץ בספר אוהלי שם (או"ח ח"ח סימן תקלד) יעו"ש.¹

ומ"מ גם למחמירים לענין אורחים ובתי מלון שאני וכמ"ש בשו"ת אבני ישפה ח"ד סימן עג, שנשאל בענין כבוס מגבות רחצה עבור האורחים בחול המועד במקרה שכבר התלכלכו כל המגבות ואין מספיק עבורם ויעו"ש כמה צדדים, ועוד שהרי התירו כמה דברים מפני כבודל שאורחים וכמו שמפנים אוצר כמבואר בשו"ע או"י סימן של"ג ס"א, וכתב שם שליתר שאת יכבסו ע בגדי קטנים יעו"ש, אבל לדינא לא נראה דצריך להא. ומ"מ לענין בית מלון ראה מש"כ בשלחן שלמה (יו"ט סימן תקלד) שהסתפק בדבר ומ"מ סיים שם, אמנם יותר מסתבר שגם בעל מלון אין לחייבו לקנות הרבה אם דרכם כל יום לכבס ולהחליף עכ"ד, ובשש"כ (פרק סו ס"ק רסג) הו"ד הגרשז"א להחמיר בכיבוס מגבות של בית מלון כיון שאינה אלא לצורך האורחים אלא לצורך הגדלת רווחיו של המלון שיוכל לקבל עוד אורחים ולכן ראוי שיקנה עוד מגבות כדי שלא יצטרך לכבסם בחוה"מ עכ"ד, אולם בילקו"י (עמ' תתכג) שכתב בשם הגרע"י יוסף זצ"ל לגבי כיבוס מצעים של בית המלון שהדבר מותר דדמי לכלי פשתן וה"ה להכא להתיר בכיבוס המגבות, ועוד נראה שיש בזה דבר האבד שאם לא יהיו לו מצעים ומגבות לא יבואו לקחות ולכן יש להתיר הדבר.

ולענין מגבות ידיים מש"כ בשו"ע מטפחות הידים וכן לדינא כתב בשו"ת יבי"א (ח"א סימן לב) להקל לכבסן בחול המועד אפילו שיש לו הרבה,

¹ . ועוד בענין זה אצרף מש"כ לן הג"ר יעקב מרדכי מאיר שליט"א מה הדין למעשה לענין כיבוס מגבות בחול המועד, וז"ל: לגבי כיבוס מגבות עיין שו"ע סימן תקלד סעיף א שכתב שמותר לכבס מטפחות הספג, וכתב משנ"ב דהיינו מגבות רחצה, וכתב בשם הבית יוסף שעכשיו נהגו חומרא לא לכבס מגבות. ועיין בספר חוט שני עמוד רלה שכתב שכל החומרא נאמרה רק למי שיכול להכין מגבות לכל החג, אבל מי שמזיע הרבה או שיש הרבה בני בית וצריך להחליף הרבה מגבות מותר לכבס. אשה שיש לה רק בגד חגיגי אחד והתלכלך בחג מותר לכבס את הבגד, דעיין שו"ע סימן תקלד א דמי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבס במועד, ועיין משנב סקט שיש מחמירים בזמננו כיון שאין לנו חגור על החלוק אבל בבגדי פשתן מותר לכבס אם יש חלוק אחד גם בזמננו. ועיין שו"ע סעיף ב שמעיקר הדין מותר לכבס בגדי פשתן אלא שנהגו בהם איסור וכתב רשי שמעיקר הדין מותר לכבס בגדי פשתן כיון שאין טורח לכבס אותם. ונראה שבזמננו שמכבסים במכונת כביסה אם כן הוי כמו בגדי פשתן שאין בזה טירחה אלא שנהגו איסור בבגדי פשתן ולכן אם יש רק בגד אחד מלוכלך מותר לכבס במכונת כביסה בגד אחד בלבד. מועדים לשמחה, מרדכי יעקב מאיר עכ"ד.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

וכן לענין מגבות מטבח, ראה בשש"כ (שם) שכתב, מגבות מטבח ממחטות גבריים וגברי ניילון כל אלה מותר לכבס במועד כל אחד לפי הרגלו אם אמנם אין לו דין לצורך המועד והוא רגיל להחליפם כמה פעמים במשך החג, וכן בגד העשוי מחומר סינטטי ואין לו אלא בגד זה ללבוש מותר לכבסו כדי ללבושו במועד, גם מותר לכבס בגד של חולה במחלה מדבקת כדי למנוע הדבקות עכ"ל, [ונפק"מ בזה לזמן הקורונה, וראה מש"כ בזה בס' שערי יוסף בהל' נגיף הקורונה ח"א במכתבו של הגר"ש טובלי].

בגדי קטנים

ברמ"א סימן תקל"ד ס"א כתב, מיהו בגדי הקטנים ביותר דהינו אותן שמלפפים בהם ומשתינים ומוציאין רע בהם, מתר לכבס ארבעה וחמשה בפעם אחת כי צריך להרבה מהם בכל רגע, והא דמתר לכבס בפהרסיא הינוד וקא כשרוחץ על גב הנהר משום דמכבס יפה ע"ג הנהר אבל אם אינו כובסו ע"ג הנהר לא יכבס רק בצניעה ולא בפהרסיא כן נראה לי עכ"ד, ובמשנ"ב סקי"א כתב, הקטנים ביותר, ורוצה לומר לאפוקי סתם קטנים אין להתיר בכבוס רק חלוק אחד, יעו"ש, אבל היום בקטנים ביותר שמכבסים בלא"ה במכונת כביסה אפשר יותר מארבעה וחמשה כן כתב לדינא בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סימן נ' אות ב) יעו"ש. אולם בקובץ מבית הלוי (תשרי עמ' פה) הביא בשם השבט הלוי ששי לאסור מה שאין בו צורך לא בגדי גדולים ולא בגדי קטנים, יעו"ש, וכן נראה מדברי הגרנ"ק בחוט שני (חזה"מ עמ' רלז) ע"ש.

ועד איזה קיל חשיב קטן ביותר, כתב בשו"ת אבני ישפה (ח"א סימן קד) בשם הגר"ח"פ שיינברג שתלוי כל ילד לפי ענינו ויתכן שאפילו ילד בן שתים עשרה יהיה מותר לכבס את בגדיו אם דרכו להתלכלך אולם הביא שם בשם מרן הגריש"א שחז"ל נתנו גדר קבוע לכולם שזה גיל כבן שש או שבע, ובשו"ת אור לציון (ח"ג פרק כד תשובה א) כתב שדין קטן לענין זה הוא בין ארבע לשש משום שיש ילדים שכבר אחרי גיל ארבע אינם מלכלכים ויש שעד גיל שש או שבע עדיין מלכלכלים, ואני לענ"ד לא הבנתי דהרי מדברי הרמ"א מוכחז הוא קטנים ביותר שמלכלכים וכ"ז מיירי פעם שלא היה טיטולים אבל היום שיש טיטולים ולא חיתולים אין שום היתר, אלא די"ל דסו"ס כיון שמלכלכים הרבה וצריך להם הרבה בגדים, ואם יש חיוב לקנות בגדים בשביל זה ראה בחוט שני (חזה"מ עמ' רלט) שאינו מחויב לקנות.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ועוד בענין זה כתב בתורת המועדים (שם) בשם מרן הגר"ק שמי שנמצא בעיר אחרת ונגמרו לו בגדי הקטנים אמנם יש לו בביתו עוד בגדים הדין הוא שאם הוא נמצא במקום מרוחק מקום שהדרך חזור לשן צריך לחזור אפילו אם יהיה לו הוצאות של נסיעות אבל לכבס אסור, אבל אם הוא נמצא במקום רחוק שאין הדרך לחזור ולהביא את הבגדים מותר. אלא שהפוסקים הביאו מש"כ הגר"מ פינשטיין שמי שיש לו הרבה בגדים עבור ילדיו ויחוג את ימי הרגל במקום אחר שלא בביתו א"צ להביא כל הבגדים עמו כדי למעט בכיבוס בחול המועד כיון שהוא טירחא גדולה יעו"ש, וכיון שכן נראה דא"צ לסחוב עמו כל הבגדים כ"ש שאינו מחויב לחזור ולכן לדינא נראה שיכול לכבס.

עוד בהל' כיבוס בגדי קטנים, כתב בתורת המועדים בשם הגר"מ פינשטיין והחוט שני שמותר לכבס בגד של קטן אפילו אם יש לו בגד אחר מכובס אלא שהבגד המלוכלך יותר נאה זכיון שהתירו חז"ל לכבס בגדי קטנים התירו בכל ענין ולא חילקו בדבר, אולם כתב שם שמרן הגר"ק שליט"א אמר לו שצ"ע אם יש להתיר לכבס כל זמן שיש להם עדיין בגדי חול.

להוסיף בגדים

יש לדון בשאלה ששייך להרבה בתי אב, שיש להם ילדים קטנים ומכבסים במכונת כביסה בגדים בשבילהם שהרי הותר כדין וכן מגבות של ידים וכו', האם מותר להוסיף עוד דברים, ויש הרבה שאומרים שהואיל והותרה הותרה.

אולם נראה דדעת רוב הפוסקים להחמיר בזה, וכן דעת הגר"מ פינשטיין והגריש"א והו"ד בספר הזכרון מבקשי תורה (חול המועד עמ' תסה ותעא) שאין היתר להוסיף למכונת כביסה אף דבלאו הכי מכבסים, וכן הוא דעת השבט הלוי וכמ"ש בקובץ מבית הלוי (שם) וכן הוא דעת הגר"ק בחוט שני (חוה"מ עמ' רלז) וכן כתב בשו"ת יביע אומר (ח"ז סימן מח) שנשאל בזה ומשמע שמותר רק להוסיף בגדי קטנים שאינם צריכים לחיתולים, וכו' וכן כתב בילקו"י (יו"ט חוה"מ עמ' תתל) וכן כתב בשו"ת אבני דרך (ח"ד סימן נג אות ב) נקט לדינא שאין להוסיף למכונה בגדים של גדולים כדי שהמכונת הכביסה תהיה מלאה, וכן דעת הגר"מ גרוס שליט"א בקובץ נאות מרדכי גרוס ניסן תשפ"א עמ' 269 שנראה להחמיר בזה שלא להוסיף במכונה בגדים אחרים שלא הותרו בכיבוס אף כעושה כן בשביל שיוכל לכבס בה על ידם את הבגדים המועטים שהותרו לו בכיבוס שאינו יכול לכבסם בפני עצמו ועדיף לכבס את אותם הבגדים המועטים ביד אף

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שיש בזה יותר טירחה מלהוסיף עליהם בגדים ולכבסה במכונה, וכתב שם והא ודאי מה שכרוך הדבר בהוצאות ממון יותר במה שמכבס במכונה כמות קטנה של בגדים אינו נחשב כפסידא כדי שנתיר בו ובפרט שלא נאסר משום מלאכה אלא משום גזירה דמשום הכי לא שייך בו ההיתר של הפסד, וכתב שם שאף דבעלמא הותר איסור דרנבן משום כבוד הבריות הכא לא שייך דהתיר הכיבוס אף באופן שהבגד מלוכלך וגנאי הוא לילך עמו באופן זה כיון שכאן נאסר הכיבוס מחמת הגזירה.

ואולם בשו"ת שביבי אש (או"ח ח"ד סימן יב) כתב לדון בהא אם מותר להוסיף וכתב לדון בגדר דין ריבוי בשיעורים וכתב דלכאורה יש להקל דהרי הוא בחדא מלאכה, אולם כתב ששאל למרן הגר"ח ק שליט"א והשיב לו שאין להקל בכיבוס במועד משום דריבוי בשיעורים דהוי מה"ת, וכתב שדבריו תמוהים שהרי אם ביו"ט התירו כ"ש בחול המועד, וכתב ששאל כן להגר"ח ק והשיבו שבאהבת חסד נקט הח"ח כדעה שריבוי בשיעורים שהוא מה"ת, ומ"מ הביא שם שבשו"ת שאילת שאול (סימן פב) פשיטא ליה שמותר להוסיף יעו"ש, וכתב שם לדינא, שנראה לומר בהכרעת הדברים שבאותם בגדים שיש לו צורך המועד שרי להוסיף דהא סו"ס יש לו בהא צורך המועד.

האם מותר לקפל את הטלית בחול המועד

שאלה: ראיתי שיש נמענים מלקפל את הטלית בחול המועד, האם יש לנהוג כן הרי הוא לא כבוד הטלית.

תשובה: הנה ראה בזה בחוט שני (חוה"מ עמ' רמ) כתב בשם החזו"א שלא לקפל את הטלית בחול המועד משום תיקון כלי שמיישר הקפלים, וכן הביאו על מרן החזו"א ושהיה נותן לאחרים לקפל, [ובמק"א כתבנו להעיר מדברי הבא"ח דהוא קשה למזל] והביאו שכן כתב כבר בלקט יושר (עמ' קו ענין ב') שכן נהג רבו בעל התרומת הדשן, יעו"ש, ומ"מ י"ל דהחזו"א החמיר בזה משום שנזהר כמה שפחות שלא לעשות מלאכה בחול המועד, אבל לדינא י"ל דמותר דאף בשבת יש נהגו להתיר לקפל כסדר, והסכימו הפוסקים בעדם, [עי' שו"ת אול"צ ח"ב, ובמק"א הארכנו בכ"ז] וגם דעת הגר"ח ק מעיקר הדין להקל בזה כו"מ"ש בס' שונה הלכות תורת המועדים (סימן תקמא ס"ב) בשם הגר"ח ק שהוא חומרא ואינו מעיקר הדין בכלל.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האם חול המועד הוי פנים חדשות

בספר עבודת ישראל (לסוכות בד"ה ביום) כתב: רהנה חתן בשבעת ימי המשתה אם יש שם פנים חדשות חייב בכל סעודה לברך שבע ברכות וגם בשבת ויו"ט לדעת הפוסקים אבהע"ז סי' מ"ב מ"ח דוקא בשני הסעודות אבל לא בסעודה ג' דשבת והרמ"א שם פסק דאפילו בסעודה שלישית מברכין על פי שנהגו כן עי"ש והסברא נותנת כדבריו דממה נפשך אם השבת הוה כפנים חדשות בסעודת שחרית אע"ג שהי' ג"כ קדושת שבת פנים חדשות בליל שבת מכל מקום אמרינן כל סעודה קדושתא אחריתי היא וכמבואר בדברי האריז"ל ובספה"ק כי בלילה העליה למלכות ובשחרית לצדיק יסוד עולם לכן מהראוי לברך גם בסעודה ג' שיש בו עליה לכתר עליון כנודע ולולא דמסתפינא הייתי אומר על חג הסוכות כשאירע לחתן בתוך שבעת ימי המשתה מברך כל יום ויום שבע ברכות משום רכל יומא קדושתא באנפיה נפשא הוא כי אושפיזא דיומא דא איננו אושפיזא דיומא אתרא כנודע, ע"כ, ומבואר שהאושפיזין הוא חשוב כפנים חדשות, ולכן אפשר לעשות שבע ברכות, והטעם נראה אף דהוי רק נציצות מ"מ הוי שמחה, דהרי בעינן לקבל את האושפיזין בשמחה כמ"ש בשל"ה הקדוש.

וכן נפסק להלכה למעשה בספר משיב הלכה ח"ב סי' קצ"ו יהג"ך חיים פנחס יוריא ז"ל דומ"ץ לאדו וז"ל שאלה אי בחוה"מ סוכות בעי פנים חדשות לברך ז' ברכות אצל חתן או לא, תשובה אין צריכים פנים חדשות בחוה"מ"ס.

בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' רפ) עי"ש שבתחילה הביא דברי העבודת ישראל ושכן פסק בשו"ת משיב הלכה, אך בסוף כתב שבשביל זה בעינן שיהא ראייה מדברי חז"ל, ולכן למעשה אושפיזין לא חשיב כפנים חדשות.

ובשו"ת בצל החכמה (ח"ב סימן א') כתב על דברי העבודת ישראל הנ"ל שמסתבר שזה שייך דווקא בסעודה הראשונה של כל יום אבל בסעודה שניה של אותו היום כבר בטל חידושו של אותו אושפיזא ואינו נחשב שוב פנים חדשות בסעודה שניה דהרי קי"ל דצריך פנ"ח לכל סעודה וסעודה ועוד כתב שם דלמעשה אין לברך אף בסעודה ראשונה בלי פנים חדשות כיון דאף בעבודת ישראל הנ"ל לא החליט להורות למעשה דנחשב פנים חדשות ואם הוא היה מתיירא להורות כן מי יבא אחריו להורות לברך במקום ספק נגד הכלל שבידינו דספק ברכות להקל ומש"כ במשיב הלכה שבחוה"מ סוכות א"צ פנים חדשות הוא פלא שהרי העבודת ישראל עצמו לא החליט בדבר ובמקום ספק ראוי שלא לברך ועוד דהא

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

בסעודה שניה של אותו היום גם לסברת העבודת ישראל ראוי שלא לברך ואיך כתב המשיב הלכה בסתמא דבחוה"מ סוכות א"צ פנ"ח ומשמע דזהו בכל סעודות היום וזה ליתא עכת"ד.

והנה מדבריו דכתב דלמעשה אין לנהוג כן, משום דסו"ס העבודת ישראל, לא חתם הדבר, אלא דראה במקורות למשיב הלכה שכתב שמקור דבריו הם מהעבודת ישראל, ונראה שנחלקו הפוסקים מה ההכרע בדעתו להלכה. אולם מצאתי דביפה ללב (ח"ד אבהע"ז סי' סב אות כד) כתב שחול המועד נקרא פנים חדשות, והטעם משום דמרבית בהם בשמחה, וא"כ י"ל דאי נימא כיפה ללב, אף אי לא פסקינן כעבודת ישראל, מ"מ מדין חול המועד חשיב כפנים חדשות.

אולם כתב בזכור לאברהם (ח"ב אות ב' עמ' רזס) וכן בספר טהרת המים (מערכה פ' אות כ"ה) וכן כתב בשובע שמחות (פ"א סעיף טו) וכ"כ הרב פנירי בבית חתנים (פרק טו הערה לג) שחול המועד אינו חשוב כפנים חדשות. וכן העלה שם גם בשבט הלוי, וכן דעת מרן שר התורה הגר"ק שליט"א והו"ד בספר ישמח לב (עמ' לז) שלא מברכים שבע ברכות בחול המועד אלא א"כ יש פנים חדשות, וכ"כ הרב מרדכי גרוס בספרו אור השמחה (פי"א הערה י"ז), עי"ש בזה. וראה עוד בשו"ת יביע אומר (ח"ג אבן העזר הערה 2) שכתב להלכה שחול המועד צריך פנים חדשות שהרי אין חיוב לסעוד פת, ולכן אם שכח יעלה ויבוא בברכת המזון אינו חוזר. אלא דיש להעיר אכתי מטעם היפה ללב דסו"ס מרבית בשמחה, ובחול המועד סוכות יש חיוב לשמוח, וכמ"ש ושמחת בחגך... היית אך שמח, א"כ לכאורה כן יש לומר דחשיב פנים חדשות.

האם מותר לתלות תמונות בחול המועד (בסוכה ובבית)

בענין זה ראה בגא"א מתשובתי ח"ב סימן קכד יד שנשאלתי ע"י הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א בזה"ל: האם מותר באמצע חול המועד לתלות בסוכה תמונות מרבנים שצריך להתפלל עליהם, כדי שיזכור להתפלל עליהם?

תשובה: הנה אין איסור לתלות קישוטים בחול המועד, כל עוד שלא הוי מלאכה שיש בה טירחא, כגון מהדק סיכות, וכן משמע להיתרא בספר המועדים כהלכתם עמ' רפו שגם קישוטים שנתלו בחול המועד אסורים בהנאה משמע דליכא בהא איסורא.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

והאם מותר לתלות מסמר ולתלות עליו קישוט, איתא בגמ' בשבת דף קג ע"א שלרב חייב משום בונה בקביעת מסמר ולשמואל חייב משום מכה בפטיש, ובשו"ע הרב (סימן שיד ס"ב) כתב שהוא משום בונה, אולם במשנ"ב שם סק"ח נקט שהוא משום מכה בפטיש, ונפק"מ האם חשיב בנין או או לא, דהנה בשו"ע סימן תק"מ סעיף א' כתב שבנין כל שהוא אסור וכו' ואם הוי בנין יש לאסור, ויש ללמוד דין זה מטילת גבשושית שבבית, והנה בב"י סימן תק"מ ס"ב מבואר ששרי משום שאין בו טורח, וכן הביא במשנ"ב שם.

ומצינו שנחלקו בפוסקים בהאי היתרא, דהנה בספר מעדני השבת (הלכות חול המועד סעיף כג אות א' בסוגריים) כתב שהצורך בנטילת גבשושית משום שיופי הבית נחשב לצורך המועד, וכן כתב בשו"ת באר משה (ח"ז סימן קו) לענין נעימת מסמר לתלות תמונה שאם כוונתו ליפוי הבית מותר, וכ"כ בקיצור הלכות חול המועד להגריש"א (סעיף צב) משום שהקיטוש נחשב צורך המועד. אולם בספר הגר"מ פינשטיין זצ"ל (סימן תק"מ סעיף ג) כתב שאסור לנעוץ מסמר בכותל לתלות עליו את התמונה ליפות את החדר, וא"כ לכאורה לתלות קישוטים בסוכה ע"י בניית מסמר תליא בהא, שמותר כיון שאין בזה טורח והוא לצורך המועד, וכן כתב שם בבאר משה והוסיף שם, והגם שסווכתו נראה גם בלא"ה אין שיעור למצות זה אלי ואנוהו כלנע"ד ברור ופשוט שמעתי מיש החמרי ודבריו תמוהים וכו' ע"ש, וכן כתב להתיר בחוט שני (עמ' רמו בד"ה תליית) וא"כ נראה דה"ה הכא יש להקל, וכ"ש שיזכור ע"י זה להתפלל על הצדיק.

להשתמש בבגד חדש כדי שלא יכבס בחול המועד

הנה נשאלתי ע"י הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א בזה"ל: הנה אם יום אחד לפני סוף חול המועד לא נשאר לו בגדים לבנו, ולכן מותר לכבס, אולם יש לו בגד חדש שהכין לבנו לשמחת תורה האם צריך להשתמש בבגד הזה בסוף חול המועד, במקום לחדש הבגד בשמחת תורה כדי שלא יצטרך לכבס בחול המועד.

וכתבנו לו בזה [ובעזהי"ת יודפס בגא"א מתשובתי ח"ג] הנה נראה שכן יכבס, ואף שיש לו בגד חדש בשביל בנו, הרי הוא צריך את זה לשמחת תורה, והרי שמחת תורה הוא גם יו"ט והרי קימ"ל בשו"ע סימן תקכ"ט ס"א שיש לייחד ליו"ט בגדים יותר מיוחדים משל שבת, ובספר קיצור הלכות המועדים סוכות עמ' ו', כתב מרן הגר"ש דבילצקי זיע"א שבזמנינו יש שמזלזלים בזה ואין להם בגדי יו"ט ורק בגדי שבת לא יפה הם עושים לעבור על דין בשו"ע בקביעות, וכיון שכן

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

י"ל דע"י שהוא לובש בגד חדש מקיים דין זה, וא"כ שפיר צריך את הבגד החדש לשמחת תורה, אלא דיש לדון מה הדין בבן קטן האם יש מצות חינוך לדבר זה, ומסתברא שכן, וכמו כן מכל זה יש להליץ על מה שעורר הגר"ש זיע"א שהרי רובא דאינשי מחדשים בגדים חדשים לחג, וא"כ ממילא הוי כבוד יו"ט, אלא שע"ז יש לעורר מה עם היו"ט השני, ומי שלובש פראק בימים טובים, א"כ שפיר מקיים דין זה של השו"ע, אלא דבכל מש"כ יש לדון אם חול המועד מיקרי יו"ט לענין זה שצריך ללבוש בגדים מיוחדים, אבל בלא"ה י"ל דלא מיקרי יו"ט לענין זה, אלא דמדברי הרמב"ם בהל' יו"ט מוכח דכסות נקיה קאי גם על חול המועד וע"ע, אבל מה די"ל דהא גם בכה"ג שיחדש את הבגד החדש ליום האחרון, א"כ סו"ס הוא צריך לכבס את הבגד שלו, אלא מאי שישתמש באותו בגד יומיים בילד קטן, ובע"כ דהא חשיב צורך המועד, יוכל לכבס בשבילו.

בכיבוס בני קטנים יום קודם

הנה נשאלתי ע"י הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א בזה"ל: אדם שיודע שיצטרך באמצע חול המועד לכבס בגדי קטנים אם מותר לו לכבס כבר יום קודם כשנשאר לו עוד בגד אחד או שנים.

וכתבנו לו, הנה בשו"ע סימן תקל"ד ס"א איתא אין מכבסין במועד ואולו שמכבסין במועד וכו' ובגדי קטנים וכו', ובמשנ"ב סק"ז כתב שבגדי קטנים שרי כי דרך הקטנים להתלכלך בטיט ובצואה תדיר, והפוסקים דנו עד איזה גיל נחשב קטן וכו', אבל מ"מ יש לומר שמותר לכבס מתי שצריך והכל לפי גודל השימוש שאפשר שאפילו באותו היום יצטרך, דהא סו"ס יצטרך לכבס, ולכן יכבס סו"ס.

האם מותר לעלות על קברי צדיקים בחול המועד

ע"ע בשו"ת אבני דרך חט"ו בסימן ק"ב בדין עליה ותפילה על קברי צדיקים בחול המועד, ובענין זה הבאנו בהגדה של פסח יד יוסף הל' חודש ניסן לענין כל חודש ניסן, וע"ע בספר דודאי אשר ח"ה חיו"ד סימן י"ד ע"ש. ולענין תפילה ובקשות בחול המועד כתבנו בקובץ באר התורה מס' 29. וע"ע במגיד מישרים למרן הבית יוסף (פרשת אמור) שהלכו לקברי צדיקים בחול המועד דוקא כאשר היתה השעה דחוקה וצריכה לכך, ומשמע דוקא בכה"ג שהשעה דחוקה.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האם מותר לילדים קטנים צייר בחול המועד

הנה בשש"כ (פרק טז סעיף כח) כתב, שלענין לצייר בחול המועד בצבעים או בעט הגם שכתבתם מתקיימת היות ודרך ציורים אלה להזרק לאחר זמן קצר אולם דעת הגרי"ש אלישיב וכן הגר"נ קרליץ זצ"ל שיש לחלק בין אם הקטנים הגיעו לגיל חינוך, או לא, שבהגיעו לגיל חינוך יש לאסור, וכ"כ בשו"ת אבני ישפה סי' קי ע"ש טעמם, ובעיקר דעת הגרנ"ק ראה בס' שער המועדים דיני חול המועד עמ' קמא שהביא דעת הגרנ"ק שאף שהיה ראוי בזה לילדים בשעת דהחק מ"מ ראוי להעסיק אותם בדברם אחרים ולא בכתיבה וציורים יע"ש, וע"ש עוד דכה"ג אמר לו הגרנ"ק שאין לעשות כן אלא יש להעסיק אותם בדברים אחרים, ועוד בדעת הגריש"א שמחלק בין איזה גיל, בקובץ מבקשי תורה (חזה"מ עמ' תשנב) הובא שהשיב הגריש"א שראין לתת לילדים קטנים לצייר בחול המועד יעו"ש, ומוכח דלא חילק באיזה גיל הילד. אולם דעת מרן הגר"ע יוסף שאין לחלק בזה, ומתיר ללא הבדל לקטנים לצייר בחזה"מ [עי' בשו"ת מעיין אומר ח"ג סי' טז, ובביאורים]. וכן כתב להתיר בספר כי בא מועד (חזה"מ עמ' קו) שכיון שתענוג הוא לילדים וצורך המועד הוא מותר, וראה עוד בזה בס' שערי יוסף בהל' נגיף הקורונה ח"א עמ' 147 מהו בתקופת הקורונה שיהיה מותר לכו"ע.

הקבלת פני רבו ברגל ומה הדין בטלפון

דהנה נאמרו כמה טעמים להקבלת פני רבו, א' יש שכתבו ע"פ מה דאיתא בירושלמי בעירובין (פ"ה ה"א) "כל המקבל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה". עוד טעם ע"פ מה דאיתא במגילה דף לב ע"א שמשא תיקן להם לישראל שיהיו שואלין בענינו של יום וכו', וא"כ ענין הקבלת פני רבו כדי ללמוד תורה וכמו שאיתא בילקוט שמעוני (ויקהל תח) "אמר הקב"ה למשה עשה לך קהילות גדולות ודרוש בהן ברבים וכו' ללמד ולהורות לישראל דברי איסור והיתר כדי שיהיה שמי הגדול מתקלס בין בני ע"כ, ולפי"ז אף שענינו לימוד ההלכות מ"מ כל זה דוקא שיהא מתקלס שמו של קוב"ה, וזה שכולם יהיו ביחד, ומ"מ לעיקר הטעמא ללימוד תורה זה אפשר גם ע"י הטלפון.

והנה ידוע מש"כ בשו"ת יהודה יעלה, ובשו"ת שואל ומשיב שמצוה זו מדאורייתא, ונראה ביאור הדבר משום כבוד התורה, וא"כ זהו דוקא שהולכים אל הרב בעצמו, ואפשר דע"י הטלפון סו"ס מקיימים בזה מצוה.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

אולם אפש"ל שבכה"ג שהרב ימחול על כבודו, ואז נפטרים מן המצוה, [ויל"ע אם שרי להכניס את עצמו למצב כזה כדי להפטר מן המצות, כי יש פוסקים דס"ל שיוצאים ע"י הטלפון כדלקמן] דהנה כתב בשו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון ה אות נד), שיסוד דין הקבלת פני הרב ברגל, הוא מכבוד הרב. אם מחל לו רבו מועילה מחילתו, שהרי "רב שמחל על כבודו, כבודו מחול כדאיתא בקידושין (לב).

והנה לענין האם יוצאים יד"ח בטלפון הנה בס' שאלת רב (ח"ב עמ' מא), נשאל מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א האם חייב להוציא ממון עד חמישית מנכסיו כדי להקביל פני רבו ברגל (ונפק"מ אם רבו גר בחו"ל וצריך לשלם כרטיס טיסה כדי להקביל פניו) והשיב: "אולי אפשר במכתב או בטלפון". ומשמע שהוא מצד כבוד רבו ועי"ש עוד בהערות.

והנה נודע שיטת מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל שיוצאים יד"ח בראיה בעלמא, ולמד זאת מדכתיב יראה כל זכורך, והובא שסגי בלהיות אצל הרב ולומר לו גוט יו"ט וכו', וא"כ יש דין דוקא בראיה, ולא דרך הטלפון, אולם אפשר שגם בכה"ג שא"א להקביל פני הרב בראיה, מ"מ יקימו את המצוה יד"ח בטלפון. וכדעת הגרי"ש"א כן איתא בהליכות שני (עמ' רצה) שבראיה גרידא שרי, [ויש לדון מה הדין לענין מחשב].

ובשו"ת רבבות אפרים (ח"ח סימן תקמ) נשאל בזה האם יוצאים יד"ח ע"י הטלפון וכתב שיוצא יד"ח כמו שיוצא יד"ח במצות ביקור חולים וכן מצות ניחום אבלים ה"ה הכא, עי"ש, אולם סו"ס י"ל שתלוי בטעמים. ובשו"ת דברי בניהו חלק כ"ז סימן מא וכתב שלדינא עדיף לראות פני הרב אבל אם הוא אנוס שפיר דמי, שיכול לצאת יד"ח דרך הטלפון, והביא שם בסו"ד מה שהובא בחבורת מוריה (שנת תשנ"ט עמ' רס) שנשאל הרה"ג רבי פנחס חיים שיינברג זצוק"ל האם יקיים מצות הקבלת פני רבו כשהוא במדינה אחרת, וענה דרך הטלפון וגם ישמע ממנו דברי תורה וגם יש בזה כבוד הרב עי"ש.

ובשו"ת עטרת פז (ח"א כרך ג' חו"מ בהערה ב' בסימן טו) כתב שמעלת המקבל פני רבו והרואה פני חכמים והדברים שזוכה בעבור זה וז"ל: והן אמת דדבר זה מבואר כבר נמי בדברי רבותינו הקדמונים ז"ל דבראיית וקבלת פני הרב זוכה התלמיד לקבל שפע והארה גדולה לנפשו להשיג השגות גדולות ונשגבות וכמו שכתב כן הרדב"ז בתשובותיו ח"ג סי' תעב וז"ל: עוד אמרו בספרי החכמה כי

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

בהיות האדם מתכוין אל רבו ונותן אליו את ליבו תתקשר נפשו בנפשו ויחול עליו מהשפע אשר עליו ויהיה לו נפש יתירה וזה נקרא אצלם סוד העיבור בחיי שניהם, וזהו שנאמר והיו עיניך רואות את מוריך וזהו והתיצבו שם עימך ואצלתי מן הרוח, וכן אמר רבינו הקדוש שאם היה רואה פני הרב היה מגיע למדרגה העליונה וכ"ש אם הרב מתכוין וקרא זה אל זה להשפיע וזה לקבל ומשום הכי אמר רבי יוסי לא מן הכל אדם זוכה ללמוד תורה ומכאן התירו לאדם שילך למקום אחר ללמוד תורה אף על פי שאביו אומר לו שלא ילך וזה הטעם עצמו בתפילה וזה דבר שהשכל מורה עליו עכ"ד יעו"ש. וראה עוד מש"כ בדברי הרדב"ז הללו בשו"ת עטרת פז ח"א חיו"ד בהקדמה עמוד טז יעו"ש.

וראה גם בס' חסד לאברהם (אזולאי מעין שני נהר לג) שכתב, וכאשר יצייר האדם בדעתו צורה הקדושה ההיא ישלים שכלו וזה שאמר ר אבא בפר משפטים שהיתה צורת ר' שמעון מצויירת לפניו והיה משיג עי"ז השגה גדולה וזה מש"כ והיו עיניך רואות את מוריך וכו' ולא זו בלבד אלא שגם היות צורת אדם נכבד מצויירת בשכלו הוא ישיג מעלה גדולה ונפלאה וזהו שאמרו רבותינו ז"ל חייב אדם להקביל פני רבו ברגל ע"ש מה שהאריך בזה, וכאמור דהכי מתבאר נמי בגמ' מס' ערובין יג ע"ב דקאמר רבי האי דמחזדנא טפי מחברייא משום דחזיתיה לר מאיר מאחוריה ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחזדנא טפי דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך, ובירושלמי (ביצה פ"ה ה"ב) איתא כל המעשה דר"מ ורבי יעו"ש. וראה בס' טהרת המים (מערכת ח אות לז) שהביא בזה את דברי הרב תבואת שור שכתב דהטעם שבראיית פני הצדיקים בא החידוד לאדם כמתבאר בגמ' דערובין הנ"ל בעובדא דרבי מאיר ורבי היינו מתוקף השכינה שהיתה עליו בעת לימודו יעו"ש, וא"כ ה"ה יש ענין דוקא בראיה עצמה של פני הרב, ולא יעזור לזה לכאורה אפילו דרך המחשב, וא"כ לא יוצאים מעיקר דינא דרך הטלפון, ונראה דאין זה מעיקר חיובא, אלא מהמעלות דאיכא בהקבלת פני רבו, אבל אי"ז מכלל החיוב.

ובספר משמרת המועדות (סימן תקכ"א ס"א סוף סקי"א) שלכתחילה לא יקיים מצות קבלת רבו בטלפון שהוי זכר למצות ראייה ובעי ראייה ולא שמיעה ע"ש, אך כתב שלטעם שצריך לשמוע ממנו ד"ת זה אפשר לצאת יד"ח דרך הטלפון ע"ש, וע"ע בזה בגמ' אני אודך תשובות הגר"מ גבאי ח"א סימן ז' עי"ש. ועוד בענין זה עי' בגמ' אני אודך תשובות הרב חיים אלעזר שיינברג סימן מ"ט שכתב בזה שתלוי בטעמים שאם לטעם הלימוד אפשר גם ללמוד דרך הטלפון ואם מטעם כבוד

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

הרבה זה אינו יכול להיות דרך הטלפון, וכן לטעם שכתב החלקת יואב שהוא כמו הקבלת פני שכינה שצריך לראות את הרב, עי"ש, והנה נראה לטעם של הכבוד שבזמן הזה שיש קורונה אדרבה כבודו שהוא מתקשר אליו, וסגי בזה.

והנה בשו"ת אבני דרך חי"א סימן פ"ז הביא תשובת מרן בעל המשנת יוסף שליט"א לענין הקבלת פני רבו דרך הטלפון, הנה בגמ' (סוכה כז, ב) ילפינן לה מהאשה השונמית שאמר לה בעלה (מלכים ב ד, כג) מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת. ובשו"ע השמיט האי דינא ולא הוזכר אלא בדרך אגב (שא, ד. תטו, א. תקנד), והזכירו הרמב"ם (ת"ת ה, ז): "וחייב לעמוד מפניו משיראנו רחוק מלא עיניו עד שיתכסה ממנו... וחייב אדם להקביל פני רבו ברגל". וכתבתי בשו"ת משנ"י (יג, שכג) דכבר תמה הנודע ביהודה (תנינא או"ח צד) למה השמיטו הטור והשו"ע האי דינא, ועיי"ש מה שתירץ. וע"ע בערוך לנר (סוכה כז, ב) מה שתמה על דבריו עיי"ש. ולכאורה יל"ע האם דוקא ברגל יש חיוב של הקבלת פני רבו, או אפילו בכל יום. ומלשון הפסוק משמע דהחיוב הוא רק בר"ח ובשבת.

ועי' בריטב"א (ר"ה טז) שחילק בזה, דאם הוא באותו העיר חייב לראותו כל יום, ואם הוא חוץ לעיר במקום קרוב חייב לראותו פעם בשבוע או בחודש, ואם הוא יותר רחוק צריך לראותו עכ"פ פעם אחת ברגל. ובמג"א (תקנד, יב) כתב דגם בחול נהי דחיובא ליכא אבל מצוה איכא, ומביא ראיה מגמ' (חגיגה ה, ב) דרב יעקב בר חטיא הוי רגיל לקבל פני רבו כל יומא. ועיי"ש במחצית השקל שהקשה, דלכאורה המג"א סותר עצמו, דלעיל (שא, סק"ז) כתב דברגל איכא חיוב, ובשבת וחודש ליכא חיוב אבל מצוה איכא. ומשמע דבחול אף מצוה ליכא, עיי"ש מה שתי'.

ובטעמא דמילתא דמצות הקבלת פני רבו מצינו כמה דעות, אם הוא משום כבוד רבו, או כדי ללמוד ממנו תורה. דרש"י (חגיגה ג, א ד"ה 'להקביל') כתב, יום טוב היה שחייב אדם לכבד את רבו בהקבלת פנים. וכ"מ ברמב"ם (הנ"ל) שהכניסו בין הלכות כבוד רבו, ומשמע דיש בזה משום כבוד רבו. אמנם בספר חסידים (שיג) משמע דהענין הוא כדי ללמוד ממנו. וכן כתב הרלב"ג בפ"י (מלכים שם) ידמה שבימים האלו היו באים לפני הגדולים לשמוע דבריהם, והם יורו אותם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, עכ"ל. וכ"כ הפמ"ג (תקנד, סקי"ב).

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ובפשטות מצינו ענין השלמה רק בקורבנות החג, ולא מצינו במצות הקבלת פני רבו שיהיה שייך בו דין תשלומין, ובספר מועדים וזמנים (ה, שיז) הביא דעת המהרי"ל דיסקין בהגהותיו (או"ח תצד, בסוף שו"ת מהרי"ל דיסקין) שאחרי חג השבועות שייך דין תשלומין בהקבלת פני רבו, עיי"ש באריכות.

וגם מסתבר דעיקר חיוב הקבלת פני רבו הוא דוקא ביום מקודש כרגל, או חודש ושבת, והטעם בזה י"ל, כיון דהקבלת פני רבו הוא דומיא דקבלת פני השכינה כמבואר במפרשים, וכמש"כ בערוך לנר (סוכה כז, ב) דמצות הקבלת פני רבו מצוה היא כמו ראיית פנים בעזרה עיי"ש. וכאשר מקבל פני רבו משפיע עליו אור פני רבו, וכמ"ש הקדושת לוי (דרוש לפורים) בשם האריז"ל, כי ע"י שמסתכל ברבו ניתוסף לו בהירות, שהסתכלות על איש צדיק גורם לאדם קדושה, ומסתבר שכל זה נשפע יותר ביום מקודש דוקא. ולכן מהני גם אם הקביל פני רבו באסרו חג כמ"ש בתשובה (הנ"ל). וממילא באופן שבא לקבל פני רבו ומצאו ישן ולא ראהו, או אפילו כשראה את פני הרב אלא שרבו לא ראהו, לכאורה לא מהני לשני הטעמים דלעיל, כיון דישן אינו בדעתו, ואינו מכבדו בזה, וגם אינו מתקשר עמו ואינו שומע ממנו שום דבר הלכה ודברי תורה ויראת שמים וחזיון הדת. ושמא י"ל דלטעם הא' שטעם מצות קבלת פני רבו הוא כדי לכבדו, א"כ י"ל דבאופן שאח"כ יודע לרבו שתלמידו הגיע מרחוק ועשה השתדלות לכבדו, הרי הוא נתכבד בזה. וגם לפי המבואר מהאריז"ל (הנ"ל) שבזה שמסתכל ברבו ניתוסף לו בהירות וקדושה, אולי י"ל דה"ה כשמסתכל עליו כשהוא ישן. אבל עכ"פ לטעם הב' שטעם המצוה הוא כדי שילמוד ממנו, בכה"ג שהרב ישן לא מהני וכנ"ל. אבל כשרואהו מרחוק ומתברך מהרב בדרך כללית, כמו שהיה אצל הרבה אדמורי"ם שהתאספו אלפים אצל רבותיהם, ומפני דוחק המקום היו כאלה שלא זכו לראות את פני האדמו"ר אלא קצת מראשו, בכה"ג שפיר י"ל דמהני לב' הטעמים הנ"ל, דיש בזה הן משום כבוד רבו, וגם שומע ממנו דברי תורה ודברי הדרכה והוראה. עכ"ד. וא"כ ה"ה הכא שרואה חלק ממנו. והאריך בזה עוד בגא"א תשובות הגר"מ גבאי.

האם מותר לצחצח נעלים בחול המועד

והנה בשו"ת אגרות משה ח"ה סימן ל"ו סק"ד, שאין בו משום כיבוס ולכן מותר במועד, והוסיף שדוקא צחצוח רגיל אבל הברקה יתרה אסור בחול המועד, וז"ל ומותר לצחצח נעלים לצורך המועד ואינו בכלל איסור כיבוס אבל נראה שהוא דווקא בצחצוח הרגיל ולא בצחצוח היותר יפה אם לא עשה כן גם בערב יו"ט

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ע"כ. וע"ע בשו"ת אגרות משה ח"ג סוף סימן פ', ע"ש, וע"ע בספר מועדים וזמנים עמ' פו, שאסור להשחיר ולהבריק הנעלים הנה לענין להבריק הנעלים מסתבר כמותו אף שלא שייך לכבוס דבגדים אבל להשחירם בלא הברקה אם כבר הוסר שחרותם איני רואה בזה טעם לאיסור ולצורך שבת לאלו שלובשין בגדי שבת יש להתיר אף להבריק ע"כ, וא"כ נראה דלשיטתיה אזיל. וע"ע בסוף קונטרס הלכות חול המועד הביא הגר"מ פינשטיין זצ"ל להחמיר ולחוש לאוסרים, ולא לצחצה במשחה בין מוצק בין נוזל, כ"כ בפסקי תשובות ח"ו עמ' לח הערה 17, אומנם צ"ע מהאגרות משה בח"ה שכתב להתיר והרי היום משחה נוזלית זה לא נכלל בצחצוח היפה, אלא א"כ הוי מוצק וגם אז תלוי איזה סוג ואיזה חברה. וע"ע בספר זכרון שלמה (דף לד סעיף ח' וי"א עמ' לג וי"א בעמוד כו) בשם הרב משה פינשטיין להתיר, דוקא בצחצוח הרגיל ולא בצחצוח היותר יפה, אם לא עושה כן בערב יו"ט. וכ"כ להתיר בשו"ת חלק לוי בסימן קפ"א שליכא בזה כיבוס, ודמי למטפחות הידים שדרכן להתלכלך תמיד, וכ"כ בשו"ת מלמד להועיל חאו"ח סימן קיג, וכ"כ בפקודת אליעזר סימן תקמ"א, וכן למעשה כתב בשש"כ פס"ו סעיף מח.

אבל בשש"כ פס"ו הערה קפה' מביא בשם החזו"א שלא לצחצוח נעלים בחול המועד, וכ"כ מובא בספר זה השלחן סימן תקל"ד ששמע מהחזו"א לאיסור, וכ"כ במועדים וזמנים ח"ז סימן קנ"ד בשם החזו"א, וכן מובא באורחות רבינו ח"ב עמ' פח, וכ"כ בדינים והנהגות פי"ח אות י"א, וכ"כ בשלמי תודה סוכות עמ' תתנב, ויש הביאו שהגר"ח קניבסקי שאל את החזו"א האם מותר משום חמץ וענה משום חמץ אין איסור אבל משום חומ"ה יש איסור. (כ"כ בספר אמרי יושר סימן ע"ח). וכן דעת מרן הגראי"ל שטינמן זצוקל"ה (בכאיל תערוג על המועדים עמ' קצח). [וביאור דעת החזו"א שהחזו"א ממש החשיב את חול המועד כיו"ט ולא עשה בו שום מלאכה, ואפילו קיפול הטלית נתן לאחרים שיקפלו, וע"כ החזו"א ס"ל להחמיר. ובספר שונה הלכות עם תורת המועדים סימן תקל"ד כתב שביאר לו מרן רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי שליט"א שמה שאסור לצחצוח נעלים שחשיבא מלאכה והטעם משון שאין כל אחד ואחד יודע לצחצוח נעלים כמו שצריך, וא"כ חשיבא מעשה אומן, ועדין הדברים צ"ב וכי חשיב מעשה אומן והרי די בהעברת הספוג עם הנוזל בעלמא. והנה בספר דרכי הוראה (ח"ג עמוד עז) כתב שהנה החזו"א או"ח ריש סימן קל"ה כתב דבחוה"מ לא אסרו אלא מלאכת טורח ובסוף הסימן כתב דלא אסרו אלא עמל ועבודה וכתב להדיא שם דאין איסור הוצאה מרשות לרשות וחלק על המשנ"ב לגבי חיתוך אריג עי"ש ולכאורה נראה מזה

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

דלא החמיר בזה אלא לעצמו אבל לכו"ע אה"נ התיר, אבל לפי מה שמבואר בשם הגר"ח"ק שחשיב מלאכת אומן א"כ זה מה שס"ל לחזו"א].

ובשו"ת בית שערים בהקדמה לאורח חיים שהגאון המחבר לא הניח למשוח מנעליו בחול וכן פסק המועד אף על ידי עכו"ם ע"ש להחמיר בשו"ת שלמת חיים זוננפלד סימן שלב ע"ש כתב ג"כ להחמיר, וכ"כ בהגדה של פסח מבית הלוי עמ' רעה סק"י בדיני חול המועד כתב שבבית מרן הגרי"ז החמירו שלא לצחצה נעלים. ובספר מעילו של שמואל תולדות הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל פרק מ"ב עמוד רפ"ח כתב שהעיד ששמע מהגאון רבי אליהו ראם זצ"ל שאמר בשמו של הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל שאינו מוצא שום היתר לצחצה את הנעלים בחול המועד, ובשו"ת בצל החכמה ח"ה סימן צ"ה כתב להתיר ע"י הגוים. והנה יש שהביאו מהפוסקים הקדמונים שיש איסור לצחצה נעלים בחול המועד והביאו ממקיצור השל"ה עניני עשית מצה ד"ה וכתב בעל שכתב לסוך הנעלים שקורין שי"ך שמירין אסורין בער"פ אחרי חצות וא"כ י"ל שכ"ש שאסור בחול המועד, וכ"כ לאיסור בספר שבילי דוד סימן תקל"א סק"א שהוא בכלל גזירת כיבוס, וכ"כ בשו"ת לבוש מרדכי תילאתי או"ח ס"י כותב לאיסור משום שהוא איסור תיקון המנעלים, וע"ע בשו"ת ציץ אליעזר ח"ח במפתחות לסימן ט"ו שמוקבל מרבותיו שאין מצחצחם נעלים בחול המועד, וכ"כ בילקוט הגרשוני סו"ס תקנג.

אבל נראה לענ"ד שאומנם שהם כתבו לאיסור וי"ל שהם בזמנם המשחה היתה חשובה, ומעשה הצחצוח היה מעשה חשוב ולא היה דרכם בכך, א"כ אצלם היה נקרא מלאכה של כעין חידוש הנעלים ע"כ הם כתבו לאסור אבל היום, שכל אחד ואחד אפ"י ביום חול בא ומצחצח נעליו א"כ אינו נקרא בכלל מעשה מאלכה ומעשה כיבוס, וע"כ י"ל להתיר אפ"י בסתם חול המועד ודו"ק. ואח"כ ראיתי בהלכות חג בחג, הלכות חול המועד (עמ' רלה), ששמע מהגריש"א זצ"ל דכל המנהג הנ"ל שנהגו להחמיר בזה היה רק בזמנם דמלאכת המשיחה והצחצוח היתה מלאכה ממש של טורח והברקה והיו אומנין לזה ברחובות לידע היטב אופן ההברשה אבל בזמנינו שרק מעבירין המשחה בעלמא על הנעל וכל ילד עושה כן במשחות שלנו אין בזה חשש ואף לא משום כיבוס ע"כ.

וראה מה שכתב מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל, בשו"ת יביע אומר ח"א או"ח סימן ל"ב, ובאות ז' והעיקר להקל בזה כמו שכתב בשו"ת חכם צבי ס"ס צב שאין לנו לאסור מדעתנו כיון דמילי דרבנן נינהו והמחמיר עליו להביא ראיה כדתנו בסוף ידים עי"ש, וכתב עוד שיש בזה כבוד החג וצורך המועד, עי"ש עוד באות ו' שתמה

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שהו"ל מעשה הדיוט עי"ש. וכ"כ בחזו"ע יו"ט עמ' קצה, וכן בשו"ת יחזוה דעת ח"ד סימן ל"ד להתיר, (וע"ע בתורת המועדים עמ' קע ד' תעניות ובין המצרים). וכ"כ הגר"מ מאזוז שליט"א שמאחר שנחלקו בזה הפוסקים ויש אוסרים ויש מתירים יש להקל כפוסקים שמלאכת חומ"ה מדרבנן, וכ"כ בשו"ת שבט הלוי ח"א סימן קפ"א שאין בזה שום איסור.

ובדעת הגר"ש וואזנר עין עוד בספר פני ברוך [חלק אבלות בהלכה עמ' תעה], כתב להתיר שהרי אפי' ליפות רגלי הסוס מותר, אפילו שהיה מלאכה גמורה, וגם הקשה על הדמיון בין כיבוס להשחרת נעלים שהרי כיבוס הוי מלאכה משא"כ השחרה, והינו שכתב להתיר כמו שכתב בשבט הלוי. וכ"כ בשערים המציונים בהלכה סימן קי"ג סק"ו, וכ"כ בשו"ת יגל יעקב חאו"ח סימן כ"ה, ובשו"ת אבני ישפה ח"א סימן ק"ט, הביא את הפוסקים שכתבו שחשיבא מלאכת אומן והוא כמו תיקון נעלים, והקשה ע"ז הרי חשיבא מלאכת הדיוט, וכדברי הגר"ח קניבסקי הוי קצת תמוה, ושם ביאר שנעלים אסור לתקן אפילו שהוי מעשה הדיוט וא"כ לכן אסור, וזה עדין תמוה שלא הוי בזה טירחא וא"כ יש להתיר, ועי"ש שכתב שבעי שינוי אי הוי מעשה הדיוט, ומ"מ כתב להתיר שכך כתב פוסק אחד.

ובכה"ג באין לו אלא זוג א' שרי לכ"ע כדין מי שאין לו אלא חלוק א' וא"צ בזה אזור מוכיח חדא דהמשיחה נעשית בבית בצינעה ועוד דאף שם כשמושח המשחה רואים שאין לו נעלים אחרות או שאין לו בגדים חדשים, כן הביא בהלכות חול המועד שם, וכ"כ בחלק לוי סי' קפ"ב שיש להתיר צחצוח נעלים במועד כי הדרך שאין לאדם אלא זוג נעלים אחד ואין בזה חשש למראית העין וכמו שהתירו חז"ל למי שאין לו אלא חלוק אחד שמותר לכבסו במועד מפני שאיזורו מוכיח עליו ע"כ.

ומ"מ לנקותם בלא משחה אלא אם מברשת או במטלית יבשה אין לאסור כלל, משום שאז לא חשוב מלאכה, כ"כ בפסקי תשובות שם, וכ"כ באוצר ההלכות עמ' 119, וכ"כ בשו"ת אבני ישפה עי"ש.

בדין עליה לרגל לכותל המערבי בזמן הזה

יש לדון האם יש חובה לעלות לכותל המערבי בחול המועד, כמו בזמן המקדש, וידוע מש"כ בר"ן בתענית (דף ב ע"א מדפי הרי"ף סוד"ה ואיכא) ולענין הא דמאחרין לשאול ותן טו"מ עד ז' בלחשון וז"ל, היינו אפי' לאחר חורבן לפי שהיו מתאספים בכל הסביבות ברגל ירושלים כמו שעושים גם היום ומפני עולים הללו

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ראוי שנאחר השאלה עכ"ל, וע"ע בשו"ת שאילת יעבץ (ח"א סי' פ"ט ובלבוש או"ח סי' קי"ז) כתב, וגם אחר החרבן היו נוהגים כן שאע"פ שלא היו עולין לרגל למקדש היו מתאספים יחד בירושלם בל הדרים סביבותיה ולכן לא היו מתחילין לאמר שאלת גשם בברכת השנים גם אחר החרבן עד ז' מרחשן כדי שיגיעו לבתיהם, ובשו"ע הרב סימן קי"ז ס"א כתב שגם היום עולים לירושלים.

וכן משמע במדרש שיר השירים (רבה פרשה א' ב' בדיבור המתחיל בפסוק עיניך יונים) וז"ל: מה יונה זו אע"פ שאתה נוטל גוזליה מתחתיה אין מנחת שובכה לעולם כך ישראל אע"פ שחרב בית המקדש לא בטלו שלש רגלים בשנה, ובילקוט הגירסא אע"פ שחרב הבית עולות לשם עכ"ל, וכן מפוש בשיר השירים (פרשה ח' ג' בד"ה הפסוק אם חומה היא וגו') אע"פ שחרב המקדש לא בטלו ישראל פעמי רגלים שלהם ג' פעמים בשנה.

ועיין במהר"ץ חיות (ס"ב וקונטרס עבודת המקדש וקונטרס אמרי בינה סי' י"ז) שהאריך להוכיח מהרבה מקומות בש"ס ומדרש וזוהר שהתנאים ואמוראים לאחר חורבן הבית עלו לירושלים לרגל ואף נכנסו להר הבית כי עדיין היה להם אפר פרה לטהר עצמם כדמוכח במס' נדה ו' ע"ב אמר עולא חבריא מדכן בגלילא (ועי' רא"ש חולין דף קי"ד ע"א ותוס' בכורות כ"ז ע"ב ד"ה וכי וסמ"ג עשין קמ"א ועי' משנה למלך אבל פ"ג ה"א).

וגם במשך תקופות הגאונים והראשונים עלו לרגל לירושלים, כמו שכתב בשו"ת חתם סופר (יו"ד סי' רל"ג ד"ה נחזור) בימי הגאונים היו עולים לירושלים לרגלים, ומצינו לרב האי גאון שהיה עולה לדגל כמו שכתב בס' חסידים (סי' תר"ל) ורב האי היה עולה בכל שגה לירושלים מבבל והיה שם בחג הסוכות כי היו מקיפין את הר הזיתים בהושענא רבה ז' פעמים ואומרים מזמורים שאמר להם רב האי.

ורבינו יהונתן הכהן מלוניל עלה לרגל בשיירה עם קבוצת עולים בשנת ד"א תתק"ע כנזכר במכתב ששלח ר' שמואל ב"ר שמשון שנמנה עם קבוצת העולים בשנה הנזכרת, באנו אל ירושלים ממערבה של עיר ובכינו בכיה גדולה אני והכהן הגדול מלוניל והלכנו משם להר הזיתים מקום שריפת הפרה ושם התפללנו פעמים בעשרה והוא אחד מעשר מסעות שנסעה שכינה, ע"כ.

ורבינו שמעון בר צמח חי כותב בספרו תשב"ץ (ח"ג סוף סי' ר"א) ויש סמך וראיה שקדושת המקדש והעיר היא קיימת שעדין הם עולים לרגל ממצרים ושאר

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

ארצות ויש בזה רמז במדרש קינות ובמדרש שיר השירים במדרש פסוק אני חומה ובפסוק אלה אזכרה ואמרו כי עדיין נשאר מהנסים שהיו בירושלים שלא אמר אדם לחבירו צר לי המקום' כי בבית הכנסת שבירושלים' הם צריכים לאנשי המקום כל השנה ומתמלאת פה על פה בעת התקבץ שם בחג השבועות החוגגים יותר מג' מאות איש כלם הם נכנסים ויושבים רווחים, כי עדין היא בקדושתה וזה סימן גאולה השלישית.

אומנם רבי אשתורי הפרחי בספר כפתור ופרח, (פ"ו עמ' 19) כתב את סיבת הנהירה לעלות לרגל, ומה שנוהגין אנשי גאולתינו יושבי הארץ כאנשי סין חמת דמשק צובא מצרים וכו' לעלות לירושלים בחגים ובמועדים, אינו אלא כדי להרבות עוגמת נפש על החורבן, אומנם צ"ב מה שיכא עוגמת נפש ביו"ט ובפרט על החורבן, ואף שמתפללים בתפילת מוסף על העבודה, צ"ב מה ההגדרה שיהיה עוגמת נפש, ואולי הביאור הוא שע"י כן יתעוררו בתפילה להבאת הגאולה.

ובשו"ת מהרי"ט (ח"א סי' קי"ד) כתב, ואף על פי שנמצא במדרש נמשלה כנסת ישראל ליונה מה יונה זו אע"פ שמרחקת אינה שוכחת את קינה כך ישראל אע"פ שגלו אינם שוכחים את קיניהם, ומפני כך היו נוהגים בזמן שהשנים כתיקונן שהיו עולים בני מצרים וסוריא ובבל ברגלים לירושלים מכל מקום, חיבוב ארץ היא זו כאותה שאמרו רבי אבהו הוה מנשק כיפי דעכו דכתיב כי רצו עבדיך את אבניה ועד היום הזה נוהגין המוני בית ישראל לעלות לרגל בירושלים ולראות את רצפת הר הבית מקום המקדש.

ובשדי חמד (מער' ארץ ישראל אות א') כתב, אשריכם ישראל מקיימים מצוה זו בכל דור ודור בשמחה רבה והולכים מדי שנה בשנה מד' כנפות הארץ הקרובים והרחוקים לא יחוסו על הוצאות רבות ולא על טילטולא דגברא, ומי שאין ידו משגת לילך ברכב ובסוסים אורח ברגליו יעבור כאשר ראיתי בעיני כי רצו עבדיך את אבניה ועפרה יוחננו וזכות כל הצדיקים יגן עלינו ונזכה לראות בביאת גואלינו ובנין מקדשינו בב"א, וכן מבואר בשו"ת גינת ורדים (או"ח כלל א' סימן י"ב) ששמע שעלו לרגל בזמנם עי"ש.

ולדינא משמע מהתשב"ץ שגם היום איכא חיוב משום שקדושת בית המקדש לא בטלה, וכ"כ בפאת השולחן בית ישראל (ס"ג סקכ"ז) שלדעת התשב"ץ איכא מצוה לעלות לרגל גם היום. ודעת החתם סופר בספרו תורת משה ס"פ אמור בהספדו על הרעש והחורבן בארץ הגליל בשנת תקצ"ו בד"ה אך כתב שגם בזמן

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

הזה יש מצוה לעלות לרגל לירושלים וכן משמע ממה שכתב בשו"ת חת"ס, יור"ד סי' רל"ד ד"ה והגלע"ד שגם בזמן הזה איכא חיובא.

ובשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ח או"ח סי' צ"ד) כתב בזמן הזה שבעו"ה נתקיים והשימותי את מקדשיכם שאפילו בשעת שממה קדושתה עליה והשכינה לא זזה מכותל מערבי ואין אנחנו הולכי לקבל פני השכינה שמה כלל, כי לא חייבה אותנו התורה כי אם בקרבן חגיגה ועולת ראייה, ומשמע מדבריו דליכא חיובא ובספר הר קודש (עמ' רעו בפנים חדשות) כתב שם אפשר לומר דאיכא אפילו בזמן הזה, והוכיח מדבריו בתשובה שם, שכתב שחיוב לקבל פני רגו ברגל אינו נוהג אלא בזמן שחיוב עליה לרגל גנהג היינו בזמן שהמקדש קיים כדי שלא יהא כבוד רבו גדול מכבוד השכינה, ואפ"ה כתב שיש מצוה והינו שיש מצוה אפילו דליכא חיוב. ובספר אמרי דעת להרב נתן ליברמן כתב בזה שאין שום חיוב עליה ברגל מחו"ל, וע"ע בספר אורי חיים עמ' צה-ו, וע"ע זכר נתן אות י' בערך יו"ט, ושד"ח מערכת א"י אות א'.

והנה בהר הקודש שם בהמשך אומר שיש ענין לראות את העזרה כי אם הוי מצוה מדרבנן דתקון רבנן כעין דאורייתא תיקון וא"כ צריך לראות את רצפת העזרה כמו ראית פנים בבית המקדש, אומנם כתב שם שאם הוי רק חיוב א"כ אין ענין לראות, ומ"מ היום לא מצינו להקפיד בזה, ובפרק למה שכתב במנ"ח (מצוה תצ) שאין מצות ראית פנים בלא קרבן עי"ש, אומנם משו"ת מהרי"ט ועוד שהבאנו משמע כן יש ענין לראות את הרצפה ודו"ק, וכן משמע בכאיל תערוג ממרן הגראי"ל שטינמן (עמ' קצג) שיש ענין לראות פנים העזרה. ועיין עוד בהליכות שלמה (פסח בסוף פרק י"ב באורחות הלכה) שהגרש"ז אויערבאך זצ"ל בשנים שלא היה בא להתפלל בכותל מערבי ביום חג השבועות עצמו היה בא ביומי התשלומין משום שהיה מנהגו כל רגל לעלות לכותל. ובספר רשימות וזיכרונות ממרן האמרי מנחם זי"ע (עמ' מ') שהיה נוסע הרבה לכותל המערבי ואף בחול המועד היה נוסע לכותל המערבי, ויש שמהדרין בחול המועד סוכות לקחת לכותל המרעבי עם ד' מינים כדי לקיים מצות ד' מינים מה"ת לדעת הרמב"ם, וכן היה נוהג מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, מאידך מצינו שמרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (בספר אלא פרק נא אות ח') שבחול המועד הולך לכותל בלילה לחוש לדעות שאולי ביום יש חיוב דאורייתא, ואם הוי מה"ת א"כ חושש שמא הד' מינים שלו אינם כשירים מה"ת. והארכנו בכ"ז בקונט' שיח יוסף ח"ד יעו"ש.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

האם בחול המועד יש מצות שמחה וחייב אכילת בשר ושתיית יין

ברמב"ם בהל' שביתת יו"ט פרק ו' הי"ז, כתב, שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד ותענית, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו שנאמר ושמחת בחגך וגו' ובהי"ח כיצד השמחה וכו' הקטנים וכו' וכן מבואר בכה"ב שימים אלו חייבים בשמחה.

וכן כתב הרמב"ם בס' המצוות מצוה נד, וז"ל: שציונו לשמוח ברגלים והוא אמרו יתעלה ושמחת בחגך וכו', והענין הראשון הרמוז אליו ביווי הזה הוא שיקריב קרבו שלמים על כל פנים, ואלו השלמים נוספים על שלמי חגיגה וכו' וכולל באמרו ושמחת בחגך מה שאמרו ג"כ שמח בכל מיני שמחה ומזה לאכול בשר בימים טובים ולשתות יין וללבוש בגדים חדשים ולחלק פירות ומיני מתיקה לקטנים ולנשים ולשחוק בכלי ניגון ולרקוד במקדש לבד והיא שמחת בית השואבה זה כולו נכנס תחת אמרו ושמחת בחגך, ומה שיתחייב מהם יותר שתיית היין לבד, כי הוא יוצר מיוחד בשמחה, ולשון הגמ' בפסחים (קט.) בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת, עכשיו אין שמחה אלא ביין לפי שנאמר ויין ישמח לבב אנוש וכו' עכ"ד.

עוד במצות השמחה, ראה מה שכתב בספר החינוך (מצוה תפח) שכתב משרשי המצוה לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון עכ"פ ואל המנוחה ואל השינה וכו' והעובר על זה ואינו משמח עצמו ובני ביתו והעניינים כפי יכולתו לשם מצות הרגל ביטל עשה זה ועל הדרך הזה אמרו ז"ל כל מעשיך יהיו לשם שמים עכ"ד. ומ"מ מוכח מדברי הרמב"ם שיש חיוב לאכול בשר ולשתות יין בחול המועד דיש בו דין שמחה, וכן ראה במשנ"ב (סימן תק"ל סק"א) כתב, גם חייב לכבד חול המועד במאכל ומשתה וכסות נקיה שלא ינהג בהן מנהג חול, ומהרי"ל לבש הקט"א של שבת, ועין לעיל סימן תקכ"ט סעיף ב' ובמשנה ברורה שם, דמצות ושמח בחגך וגומר קאי גם על חל המועד, ומבואר שם כיצד משמחן ע"כ. [והפסוק ושמחת בחגך אינו בדוקא על חג הסוכות אלא גם על פסח, עין שם בפירושו הרב הירש זצ"ל עה"ת בביאור הפסוק].

והנה במשנ"ב סימן תקכ"ט ס"ק ט"ז שגם חול המועד הוא בכלל מועד לענין מצות שמחה, וכתב שם בסקי"א שמחמת השמחה ברגל יש חיוב ביו"ט לשתות יין [מלבד היין שהוא שותה בקידוש, ובזה דעת הגרי"ש אלישיב שיוצא יד"ח כ"כ

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

בלקט הלכות יו"ט פ"א הערה ב' ולאכול בשר א"כ ה"ה בחול המועד שחייב בשתיית יין ובאכילת בשר, וכן אמר לי זקני הגרא"פ טהרני שליט"א. וכן כתב בילקו"י (חזה"מ עמ' תשלט) שמצות עשה לשמוח בכל יום ויום מימי חול המועד ולכן מצוה לאכול בשר ולשתות יין גם בחזה"מ יעו"ש.

ובקובץ תשובות (ח"א סימן נ"ז) לענין חול המועד כתב מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א לחמיו מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, שאין חיוב לשתות יין בכל יום ויום בימי חול המועד, שכן מבואר בגמ' עירובין דף מ ע"ב וברש"י שם בד"ה מכל שהרי הגמ' שם הוכיחה שלא שייך לפרש את הפסוק תן חלק לשבעה על ברכת שהחינו ברגלים, כיון שאינה נוהגת כל שבעת הימים אלא רק ביו"ט ראשון, ומשום שאז בסתמא יש אדם כוס יין ויוכל לומר עליה שהחינו, אבל בשאר הימים סתם אדם אין לו יין, ולא מסתבר שיהיה חיוב שהחינו בלא כוס, וכן הוכיח מסוכה דף מז ע"ב כמו שכתב שם רש"י בד"ה מ"מ.

ואני לענ"ד הקטנה לא הבנתי הדברים נכון שמשמע שמסתמא ליכא חיוב כי אין לו יין, כי סתם אדם לא שותה יין, ולכן לענין שהחינו ליכא חיוב, אבל ברור שאיכא חיוב לשתות יין אך החיוב הזה רק למי שיש לו בזה שמחה וזה רק למקצת אנשים כדחזינן ופוק חזי מאי עמא הדבר, ולכן בסתמא לרובא דאינשי אין יין.

ועי"ש שהגרי"ש אלישיב ענה להגר"ח קניבסקי ששם מוכח מדברי הגמ' שהגמ' לפני זה אומרת בסוטה כשם ששבעת ימי החג טעונין קרבן וישר וברכה ולינה אף שמיני א"כ הגמ' שם מדברת בזמן שבית המקדש קיים ואז עיקר השמחה באכילת שלמים, וע"ז הש"ס קאמר שלכו"ע מי איכא יין אבל לאחר שחרב הבית ובודאי שכל יהודי ידאג שיהיה לו יין לקיים את מצות של ושמחת בחגך. ועוד כתב שהגמ' בעירובין מיירי על מה שנאמר בקהלת מן חלק לשבעה וגם לשמונה דקאי על זמן שבית המקדש קיים. וראה עוד בזה בדרך שיחה (עמ' שפן) שכתב שבדברי הגמ' בסוכה משמע דאיירי בזמן בית המקדש יעו"ש, ובעיקר קושיה זו ראה בשו"ת משנה הלכות (ח"ז סימן עח) שהקשה כן וכתב שמפורש בגמ' בסוכה שכל שמונת ימי החג איכא מצות שמחה, וכן מפורש ברמב"ם, ומה שרש"י כתב שאין יין מצוי לכל אדם בחולו של מועד, ר"ל שאין להם יין כ"כ הרבה, דהגם דחייבי בשמחה מ"מ אין להם הרבה שאין יינם מצוי, וציין עוד למש"כ רש"י בעירובין דף מ' ע"ב, והא כוס יין בעי לומר הברכה עליו, וסתמא דאינשי יומא קמא אית להו כוסף אבל בשאר יומי לית להו לכו"ע, ע"כ, דקדק לומר דלית להו, אבל אין הכא נמי דבעי כוס יי, אלא שאין להם שאינו מצוי להם, וסוף דבר

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

שהדבר פשוט דבחוה"מ נמי בעי שמחה, ואין חילוק מכל יו"ט, ובשם מרנא הגר"א ז"ל מובא, שאמר שהמצוה שיותר קשה לקיימה בכל התורה היא מצות שמחה שצריך להיות בשמחה שמונה ימים בלי הפסק עכ"ד,

וע"ע בשבות יצחק (פסח פ"י סימן ד') שהוסיף מרן הגרי"ש לבאר, שמה שכתוב שאין שמחה אלא ביין זה לא רק גילוי בעלמא שיין הוא דבר המשמח, אלא הוי תקנה לשמחה דוקא ביין, ולכן מי ששמח אפילו בדברים אחרים צריך להתאמץ ולקיים את השמחה ביין, והמצוה בזה לשתות רביעית יין ומיץ ענבים אינו מועיל לזה כי אינו משמח, אומנם כתב שם שדוקא מי שיש לו הנאה מיין אבל מי שאין לו הנאה מיין ואינו משמחו אינו חייב, וכ"כ באשרי האיש ח"ג, וע"ע בקובץ מבקשי תורה סימן ק"ו מה שאיתא שם בשם הגרי"ש אלישיב, וכן מבואר בהלכות חול המועד להגר"מ פינשטיין זצ"ל, וכ"כ בספר זכרון שלמה.

וע"ע בספר יד בנימין לבנו שלמרן הגרי"ש עמ"ס עירובין דף מ ע"ב הוכיח מדברי המהרש"א בנדריים דף מט ע"ב שיש חיוב לשתות יין בכל יום מחול המועד. ובספר אלא ד' אמות (פרק נא אות ה') כתבו שמנהג מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שלא לשתות יין בחול המועד, ואע"ג דבמשנ"ב סימן תק"ל סק"א שנוהג מצוות שמחה אף בחול המועד, והיינו שהגר"ח לא חזר בו וצ"ב מה יענה על טענת מרן הגרי"ש. ושור"ר בספר שלמי תודה (סוכות עמ' תתט) שכתב שם שיש חיוב לשתות יין והביא את ראית הגר"ח ק"א צ"ל לשתות [ולא הזכיר זאת בשמו] וע"ז כתב שאין לתרץ ששם מירי בזמן הבית, והיינו כמו תירוץ הגרי"ש, שרב נחמן שם הוא אמורא ובפשטות הוא מדבר לפי זמנו, ולא לפי זמן בית המקדש, ונשאר בצ"ע.

וכ"כ בכאיל תערוג, מועדים (עמ' קעא) שמרן רה"י הגראי"ל שטינמן צוקל"ל"ה לא היה מקפיד לשתות רביעית יין בכל יום בחול המועד, והביאו שסתם שתיה היא ברביעית, וכ"כ בנימוקי או"ח, והביאו שם מהיש"ש ביצה פ"ב סימן ה' שיש לשתות לרוות גופו עי"ש.

ויש להביא מש"כ שבספר שלמי תודה (סוכות עמ' תתח) הביא הגרב"צ שמרן הקה"י זל"ה, שבימי חול המועד איכא מצוה לשתות רביעית יין בכל יום אם הוא מסוגל לכך, והיינו שהגר"ח ק"ב בנו חלק על אביו מרן הקה"י, ושור"ר ראיתי בספר דרך אכילה שהביא תשובה ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בעמוד עה ששאלו אם יש חיוב וענה י"א שיש מצוה. וכן בספר ושמחת בחגך (עמ' 8) הביא ששמע מהגר"ב צ"א אבא שאול זצ"ל שיש לשתות רביעית יין, והביא שכן שמע בשם הגר"י

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

קמינצקי, ובחזון עובדיה (יו"ט עמ' קסד) כתב שיש מצוה לשתות יין, אומנם לא משמע שהוי חיוב אם יכול לשתות, אלא יש רק מצוה קיומית. וכ"כ בס' חול המועד כהלכתו פ"א הערה כה, וע"ע בהליכות מועד (עמ' רפב), וכן משמע במועדים וזמנים (ח"ז סימן קי"א) שאם אינו יכול לשתות יין ישתה יי"ש ואם לאו ישמח בכל שמחה זה העיקר.

האם מותר לשטוף את הרצפה בחול המועד

במנחת יו"ט על הקיצור שו"ע הלכות חוה"מ (סימן ק"ד סק"ב אות ח') הביא בשם הגאון מהר"ש הכהן מוילנא שנשאל אם מותר להדיח הרצפה בחול המועד, [דהרי בשבת ויו"ט אסור כמבואר בשו"ע סימן של"ז ס"ג], והשיב שכיון דדרך בעלי בתים בזמנינו להדיח הרצפה שני פעמים בשבוע ומקפידים על נקיות נקרא צורך המועד ומותר והטעם כי זה טורח קל מ"מ אם טורח הרבה יש בזה איסור מלאכה ועובדא דחול.

ובשו"ת תשורת ש"י (מהדו"ת סימן קע"ד) כתב שהנוהגים להדיח הרצפה בכל ערב שבת, הו"ל כמטפחות הידים שמותר לכבסן שהוה כמתלכלכים תדיר, אבל הנוהגים להשאיר הרצפה כמה שבועות ללא הדחה אסור, מ"מ נראה שהיום שמנהג ששוטפים את הרצפה כמה פעמים בשבוע ואין הרבה טורח ובודאי יש להתיר, וכ"כ בספר חול המועד כהלכתו עמ' קעו, וכ"כ בשו"ת באר משה ח"ז סימן פ"ח, [ולפי"ז כתב שם ששטיפת מכונית תהיה אסורה כיון דאין דרך לשטוף אותה פעם בשבוע, וכ"כ בשו"ת מים ההלכה ח"ג סימן צ"ז], וכ"כ ביוסף לקח ממועדים ח"ב עמ' רסו, ובספר דעת יהודה מהגאון הרב יהודה שפירא זצ"ל עמ' קכא כתב להתיר.

והפוסקים כתבו שאף אם ע"י שישטוף גיעו מיים לגינה וישקה מ"מ אין לחוש ויהיה מותר אף בכה"ג. ובשמירת שבת כהלכתה (פס"ו סעיף מ"ז) הביא בשם הגרשז"א שמותר אחרי השטיפה לסחוט את המטלית הרטובה לגמר השטיפה, והטעם להיתר בזה משום שהוה מעשה הדיוט, [ויש שכתבו שהאשכנזים מחמירים אף בזה עיין בשו"ת מחוקק במשעונתם ח"ב עמ' קצט] ומשמע מדבריו שהכוונה לגמר השטיפה, ובשו"ת מעיין אומר ח"ג פ"א סימן ג' כתב בשם הגר"ע יוסף כך אם לסחוט בתוך כדי השטיפה מותר, אבל שיהיה נקי אסור, אבל משמע כדי להעביר סרמטוט לגמר השטיפה שפיר דמי, ובהערות שם הבין בדברי הגרש"ז שהכוונה אחרי שגמר הכל ואעפ"כ מותר, ותמה לעין בהערות שם למה

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

מעשה הסחיטה יקרא מעשה הדיוט, וגם דבריו שם צ"ב והרי סחיטה ברור דהוי מעשה הדיוט.

ובילקו"י (חזה"מ עמ' תתכג) שמותר לשטוף את הרצפה בחול המועד ודלא כמ"ש לאסור בשם אביו הגרע"י.

וע"ע בשו"ת כפי אהרן (ח"א סימן מ"א) שיש מקומות שנוהגים להחמיר, אלא א"כ מלוכלך מאוד וגורם אי נעימות וצער, וזה גם מותר רק ע"י גוי, אומנם במהגי רבותינו והליכותיהם הביא שם בעמ' שטז שהחת"ס לא הניח לשטוף ביתו אפי' ע"י גוי ואפי' בצינעה וצ"ל שפעם זה היה מלאכה עם טירחא כיון שלא היה להם בתים כמו שיש היום. ובשו"ת יביע אומר (ח"ג חאו"ח סימן ל"א) כתב שהנוהגים כמו מרן מותר בכל אופן, וכ"כ בחזון עובדיה יו"ט עמ' קצד. וכ"כ בילקוט יוסף הלכות חול המועד.

וע"ע בכאיל תערוג (מועדים עמ' ר') שפ"א אירע שהגרא"ל שם לב כשכלתו הרבנית חנה שטינמן ז"ל, שוטפת את ביתו בימי חול המועד, ודעתו של הגרא"ל היתה שמפני קדושת המועד אין לשטוף את הבית, ושאלה למה היא שוטפת בחול המועד, וענתה שאבא [והכוונה לאביה מרן שר התורה הגר"ח ק שליט"א], אמר שביתו של גדול הדור צריך להיות נקי ומותר לשטופו אף בחול המועד.

טבילת כלים בחול המועד

הנה בעיקר האיסור לטבול כלים בשבת מצינו להרא"ש והרמב"ם בהל' שבת פ"ג שכתבו דהטעם הוא משום מתקן בטבילת כלים בשבת, והרי"ף כתב משום סוחט, ולפי דברי הרי"ף אין לאסור בטבילת כלי חדש בחול המועד, ולדינא לענין שבת כתב בשו"ע (סימן שכ"ג ס"ז) שמותר להטביל כלי חדש הטעון טבילה ויש אוסרים וירא שמים יצא את כולם ויתן הכלי לאינו יהודי במתנה ויחזור וישאלנו ממנו ואין צריך טבילה כלומר מדברי מרן משמע שלכתחילה רשאי לטבול בשבת אלא שעדיף ליתן לגוי במתנה ולהשאילם ממנו. ומ"מ אף שי"א וי"א עדיף להחמיר, בחול המועד יש להקל, והנה לענין יו"ט מבואר בשו"ע סימן תק"ט ס"ז שאסור ביו"ט גם להטביל כלים משום כמתקן, ומ"מ מצינו במשנ"ב סק"ל שכתב בשם האחרונים שאם לא היה אפשר לו להטביל מערב יו"ט מותר לו להטביל ביו"ט לדברי הכל לצורך תשמישו היום שהרי הוא מכשירי אוכל נפש אך אין מורין כן לאחרים. עכ"ד, אבל כ"ש בחול המועד שיש לו צורך שמותר להטביל כלים.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

וכן לדינא כתב בשו"ת תפארת צבי (ח"ב סימן פא) כתב שיש להתיר לטבול כלים בחול המועד בלא שום פקפוק, וכן פסק להיתרא בס' שמירת המועד כהלכתו (עמוד כא) שיש להתיר שהרי מותר לתקן כלים לצורך המועד, וכ"ז דוקא לצורך המועד, ורצה לצדד שם, שאף שלא לצורך המועד מותר לתקן, שהרי מדברי המשנ"ב בסימן שכ"ג סק"לג מוכח שמקל שם כדעה שמותר לטבול כלים בשבת, א"כ כ"ש בחול המועד שיהיה מותר לטבול כלים חדשים, שיש לסמוך בזה על דעת השו"ע, אומנם הביא בשם הגרישז"א לאסור בזה, וכנראה דלא הוי צורך המועד, יש לאסור.

אולם לדינא נראה להקל, וכן כתב בשו"ת דבר יהושע (ח"ג חיו"ד סימן ע"ד) שמותר לטבול כלים בחול המועד, אפילו שאין לו בהם צורך אלא לאחר המועד, וצ"ל דאף שהוי מלאכה שהוא מתקן כלי מ"מ אין בזה טירחא גדולה, יעו"ש, וכן נקט לדינא בספר שמירת שבת כהלכתה (פרק ס"ח סעיף כו) שמותר לטבול כלים, אף שלא לצורך המועד, והביא לזה שם מקור, משו"ת רבבות אפרים ח"א סימן שנ"ה, ששם נשאל בזה והשיב שבכל מלאכה אע"פ שאסורה ביו"ט מותר בחול המועד וביו"ט גופו נראה דאם צריך לכלי מותר לאבול ביו"ט ויעו"ש שהשאר יך להוכיח מדוע אין כאן איסור מתקן מנא בחול במועד, וע"ע בשו"ת רבב"א ח"ד עמ' תד מש"כ בזה, וע"ע בס' טבילת כלים (פ"ו ס") מש"כ בזה, אולם בספר חיכו ממתקים בסימן תקל"ג בהערה מח, וכן הביא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שאסור לטבול כלים שלא לצורך המועד, וכן ראה בגם אני אודך פסקי הוראה (ח"ב סימן ד) שהביא שהשיב לו גהר"א נבנצל שליט"א שמותר לטבול בחול המועד אבל שלא לצורך המועד יש להמנע מטרחת מיותרת, ויעו"ש עוד מה שהביא בשם הגר"ח"ק שלצורך המועד שרי יעו"ש, ויש בספרי האחרונים שהביאו דברי השש"כ למעשה, ולמעשה שב ואל תעשה עדיף, אלא א"כ אח"כ יעלה לו בטירחא. וע"ע בס' פני השולחן סימן תקמ ויל"ע עוד.

האם מותר לקנות כלים חדשים בחול המועד

ראיתי לידידי הג"ר בנימין ראובן שלזינגר שליט"א מנחת בנימין וגליון מן הבאר, בגליון מן הבאר מס' 8 שכתב להסתפק האם הדבר מוסכם שלכו"ע אין שום חשש לקנות בחול המועד סירים כדי לבשל בהם, וכתב שהשאלה למעשה היא במקרה שיש לו זכינותי בחנות ובעלי החנות אמרו לו שהחל שבועיים קודם הפסח א"א להשתמש בזיכוי ורק לאחר יו"ט שרי, וכתב שם שלכאורה אין שום סרך איסור כיון שאין איסור מקח וממכר בחול המועד, ויפה דן ויפה הורה, וכן נלע"ד וכ"ש

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

היכא שיש לו בזה צורך גדול לכבוד המועד כגון שצריך סיר גדול לבשל לאורחים וכו', [וכמו שכתוב בפסחים ובביצה הואיל ואי מיקלעי אורחים וכו' חזינן דגם בזמן הגמ' זה היה מציאות כן] ויעו"ש עוד שהביא בהא תשובת הגאון רבי משה אפרים ליברמן שליט"א שבנ"ד מותר ולא חשיב כמכין צרכיו במועד יעו"ש עוד.

האם יש איסור לבקש בקשות בחול המועד

הנה בענין זה ראה מש"כ בקונ' שער יוסף שאילת צרכים ובקשות בתפילה (עמ' קג) והבאנו מש"כ הרמב"ם בהל' שביתת יו"ט פ"ו הלכה כ"ב, "ימים שבין ראשון ושביעי של פסח וראשון ושמיני של חג הסוכות והן בגולה ארבעה בתוך הפסח וחמשה בתוך החג, הם הנקראין חולו של מועד, ונקראין מועד, ואע"פ שהן חייבים בשמחה ואסורין בהספד ותענית וכו' ", וא"כ לכאורה הוי כמועד, וא"כ כיון דהוי ימי שמחה, א"כ להאי טעמא שאסור לבקש בקשות בשבת משום צער א"כ לכאורה אסור להצטער גם בחול המועד, וא"כ יהיה אסור לבקש בקשות גם ביו"ט, אבל לטעם משום עונג שבת הרי אין עונג שבת בחול המועד, וכמו שכתב במשנה ברורה (סימן תקכ"ט ס"ק ט"ו) שבחול המועד אין בכבוד ועונג משום שלא נאמר בו מקרא קודש עי"ש, אולם עי' מה שהבאנו בדברי יוסף עמ"ס פסחים דף קיח ע"ב עי"ש.

אבל למאי שכתבו הראשונים ממצוא דבר, א"כ יהיה מותר, אלא דגם יש לעיין בכל זה דהרי מתפללים שמו"ע בחול המועד, וא"כ בע"כ דליכא דין שמחה לענין זה. וכן אחר דכתבנו זה העיר לי כן הגאון רבי משה בונים שכטר שליט"א מרבני ישיבת רנה של תורה בכרמיאל.

ואם יש איסור של ודבר דבר בחול המועד, ולדינא בהא משמע מהשו"ע סימן תקמ"ג ס"ג שאין בחול המועד דין זה, וכן מבואאר באגלי טל (מלאכת קוצר סמק"ג) יעו"ש וע"ע באורחות רבינו ח"ב עמ' קכ ויש לחלק, וכן עיקר לדינא, וכן הביא בשש"כ (פרק סח הערה קב) בשם מרן הגרשז"א זצ"ל שמסתברא שלא נאמר איסור זה בחול המועד ויעו"ש הוכיח כנ"ל מדברי השו"ע ובמשנ"ב שם סק"ז שמותר למסור אפילו לישראל מלאכה שיעשנה לאחר המועד יעו"ש.

אולם אכתי אפשר דלפי שיטות הפוסקים דבאמת אין איסור אפילו בשבת לומר י"ח ברכות אך לא ארטחוהו א"כ אפשר שבחול המועד כן אטרחיהו, ויל"ע לדינא. והגר"א שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין, רבה של שכונת גילה בירושלים עיה"ק תובב"א כתב לי בזה"ל: מותר לבקש בקשות.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

והגאון רבי מתתיהו גבאי שליט"א בעמח"ס בית מתתיהו ג"ח, כתב לי בענין זה, (ונדפס מכתבו בסוף קונטרס שיח יוסף חלק י') בזה"ל: עי' בשו"ת תשובות ישראל ח"ג סי' יב שמסיק דאין לבקש צרכיו בחומ"ה, וכתב לי הגר"ח קניבסקי אם מותר לבקש צרכיו בחומ"ה, אין ראוי, וכבר כתבנו בזה בס' גם אני אודך ח"ג ס"ה עמ' מג'. ע"כ.

והנה מצאנו לענין דין ודבר דבר שכתב בשו"ת יכין ובוועז (ח"א סימן קיז) שמסתברא שבחול המועד לא שייך דין ודבר דבר, ובשמירת שבת כהלכתה (פרק סח הערה קב) שכתב גם כהאי גוונא וזה עפ"י מה שמבואר בשו"ע סימן תקמג סעי' ג' שמותר למסור מלאכה אפילו ליהודי כדי לעשותה לאחר המועד וכמבואר שם היינו בלבד שלא ימדוד וישקול וימנה כדרך שהוא עושה בחול. וא"כ מבואר דהוי כיום חול וא"כ ה"ה לענין זה. וכן משמע מדברי השלמי תודה סימן פז ששרי לומר בקשות בחול המועד עי"ש היטב.

והנה בעיקר דין זה תלוי בדיוק מה ההגדרה של חול המועד, שהרי בודאי חול המועד לא הוי כיו"ט, הנה הבאנו כבר בדברי יוסף עמ"ס פסחים (בשלהי פרק ערבי פסחים) בהל' יו"ט פ"ו הי"ז כתב שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר יו"ט כולם אסורים בהספד ובתענית וחייב להיות אדם שמח וכו', ודייק בזה בשו"ת רע"א (ח"א סימן א') שחיוב עונג וכבוד הוא רק ביו"ט ובשבת אבל לא בחולו של מועד, ואיכא רק חיוב שמחה בחולו של מועד.

ולכן כתב שם שבחול המועד ליכא חיוב סעודה בפת ולכן נפסק בשו"ע או"ח סימן קפ"ח שאם הוא שכח לומר יעלה ויבוא בברכת המזון אינו חוזר, משום שאי בעי לא אכיל פת. עי"ש עוד בדין האם מותר להתענות בחול המועד.

ובריטב"א בסוכה (דף לח.) ובשו"ת הרשב"א (ח"ה סימן רטו) כתבו שחול המועד נקרא יו"ט, וכן מבואר בשו"ת הדריב"ז (חלק ד' ו' ב' אלפים רלא), ובשו"ת יוסף אומץ לחיד"א (סימן יג), וע"ע בשו"ת משכנות יעקב (או"ח סימן לז) ובשו"ת יביע אומר (ח"ד או"ח סימן מו). ואינו תחת ידי עתה, אבל ברור דאינו כיו"ט ממש, כמו שהבאנו שידוע שיטת הרמב"ן דספירת העומר הוי כחול המועד, והבאנו דבריו בשער יוסף בהקדמה, ובע"כ ברור דלא דמי לחול המועד ממש, אלא הוי דומיא דחול המועד הכא נמי הכא.

והנה במשנה ברורה (סימן תקל סק"א) כתב שיש מצוה לשמוח בחול המועד וכתב כך: גם חייב לכבד חוה"מ במאכל ובמשתה וכסות נקיה שלא ינהג בהן מנהג

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

חול ומהרי"ל לבש הקט"א של שבת" וע"ע במשנ"ב סימן תקכט סקט"ו) שכתב שמצות ושמחת בחגך וגומר קאי גם על חול המועד, וע"ע בשו"ת רע"א (סימן א' בהשמטות) מבואר דזה חיוב על האיש לשמח את אשתו ע"ש, ומ"מ מוכח דאיכא דין שמחה.

עוד בענין בקשות בחול המועד ראה בגא"א תשובות הגר"ח קניבסקי שליט"א ח"ג תשובה קיד נשאל ע"י הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א האם בחול המועד אומרים יהיה רצון של העקידה רבנו של עולם כמו שכבש אברהם אבינו וכו' או לא אומרים, וענה, אומרים. עכ"ד.

האם חייבים לעשות לחם משנה בחול המועד

יש לדון האם חול המועד הוי כיו"ט לענין לחם משנה או לא, הנה בכף החיים (סימן תק"ל סק"ד) כתב: דיש לבצוע על לחם משנה בחול המועד, והטעם כדי לכבדו יותר מיום חול. ובשו"ת באר משה (ח"ז סי' ג' סק"א) כתב דלא מצינו מי שיחמיר בזה.

ובשו"ת משנה הלכות (ח"ח סימן קצ"ז אות ו'): בענין מה שהביא לבצוע על לחם משנה בחוה"מ וציין מקורו מכף החיים סי' תק"ל ונתן מקור לדבריו שגם בהל' ראש חדש כתב דיש לבצוע על לחם משנה כדי לחלק בין ר"ח לחול והכי נמי בחוה"מ ולפענ"ד יפה כיון מעכ"ת וערבך ערבא צריך ומעולם לא ראיתי נוהגין כן וכמדומה לי שבשל"ה כתב להדליק נרות לכבוד ר"ח בסעודה אבל לחם משנה לא שמענו ולא בחוה"מ אלא יש להוסיף בסעודה שלא תהא כסעודת חול עיין רע"ב בפ"א על המשנה המבזה את המועדות פי' או נוהג בהם מנהג חול באכילה ושתיה ע"כ ע"ש (פ"ג מי"א) ברש"י וברע"ב ובמדרש שמואל אבל לענין לח"מ לא שמענו והרי אפילו ביו"ט יש מפקפקין וכ"ש בחוה"מ ור"ח. עי"ש עוד.

ובספר נתיבי עם להגאון רבי עמרם אבורביע זצ"ל (סי' תק"ל) אחר שהביא את דברי כה"ח הנ"ל בהערה 2 כתב לדחות את דבריו וז"ל: הכה"ח באות ד' כ' דגם בחוה"מ יש לבצוע על ב' ככרות דומיא דר"ח וכמש"ל בסי' תי"ט ע"כ ולי נראה פשוט דאין מקום לבצוע ב' ככרות לא בחוה"מ ולא בר"ח וכמש"ל שם שדוקא בשבת ויו"ט שהיה לחם משנה במן בוצעים על ב' ככרות ולא משום כבוד היום ורצוי לחלוק להם כבוד בתוספת מנה או במטעמים. ומעולם לא שמענו ולא ראינו שבוצעים על ב' ככרות בחוה"מ ור"ח עכ"ל.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד

וכן כתב בספר התעוררות תשובה (סי' תי"ח עמ' רל"ה) וז"ל: או אפשר דהטעם דתקנו דצריך לאכול בשבת ויו"ט דוקא פת הוא כדי לקיים מצות לחם משנה וזה לא שייך בחוה"מ שירד בו מן עכ"ל.

ובשו"ת רבבות אפרים (חלק ו' סימן רע"ח) כתב בביאור דברי הכף החיים: דודאי אינו מעיקר הדין אלא רק הידור לכבוד חול המועד עי"ש, וכתב שבפסח דישראל לעשות בקלות ע"י מצה, יש להדר כדברי הכף החיים, עכ"ד, והנה היום אפשר להדר כן אף בחול המועד סוכות, [וכן כל דבריו במצה שאפשר להשיג בקלות שייך במצות מכונה ולא במצות יד ודו"ק].

ועי' בספר מציון אורה (ח"ב סימן כ"א) עי' מה שם מה שמאריך בזה ותלי בגדר חול המועד לפי הרמב"ם דהוי דין שמחה באכילה ושתייה, א"כ הוי כיו"ט, וכן הבאנו בדבר"י עמ"ס פסחים בדף קיח ע"ב, ובדף קכ, מה שהבאנו שם דברי הגר"ש רוזובסקי זצוק"ל בזכרון שמואל עי"ש.

קונטרס שערי יוסף בהל' חוד המועד